BARNBIBLIOTEKET SAGA: 1

SVENSKA FOLKSAGOR

Berättade för barn av

Fridtjuv Berg

Första samlingen

Teckningar av Elsa Beskow och Edw. Forsström

STOCKHOLM, SVENSK LÄRARETIDNINGS FÖRLAG

Kr. 2:50 *Pris: 2 Kr.*

Arkivexemplar

BARNBIBLIOTEKET SAGA
1
LÄSEBOK I HEM OCH SKOLA

SVENSKA FOLKSAGOR

Berättade för barn av

Fridtjuv Berg

FÖRSTA SAMLINGEN

Teckningar av

Elsa Beskow och Edv. Forsström

NIONDE UPPLAGAN

Redaktör: *Signe H. Wranér*

SVENSK LÄRARETIDNINGS FÖRLAG
STOCKHOLM

73—75:e tusendet.

EFTERTRYCK FÖRBJUDES!

STOCKHOLM 1944
A/B GUSTAF LINDSTRÖMS BOKTRYCKERI

I forna tider voro de stora icke så jäktade av sina bestyr, som de nu äro. De hade då mera lugn och ro att fantisera över livet och naturen, över människorna sådana de äro och sådana de böra vara. När mor satt vid spinnrocken med sin tös eller när far vandrade med sin gosse genom skogen, fingo de små höra äventyr om allt vad de sågo omkring sig. Det var såsom skalden säger:

Var en väg bar hän i fjärran, förde leden
vandringsmannen bort till någon sago-ängd;
enslig kvarn vid forsen, mossigt bo på heden,
sjö och strand förtalde äventyr i mängd,
klippan, där hon över dälden står på stup,
milan med sin glöd i furu-moens djup.

Också nu fantisera nog de stora över livet och naturen. Det mesta de härom mena sig veta är i själva verket endast mer eller mindre sannolika gissningar. Men dessa gissningar äro ofta så invecklade och svårfattliga, att deras tanke till slut vet sig varken ut eller in och därför allt emellanåt med glädje vänder tillbaka till sin barndoms enkla lekar:

Ack, ur trälbestyr
fantasien flyr
gärna bort till sina grynings-äventyr,
lyckas då ibland
lossa sina band,
återse sin barndoms underland.

I barndomens land skola i alla händelser dessa fantasiens grynings-äventyr leva från släkte till släkte. Väl kan det hända, att därute i de vuxnas värld, under livets välvande öden, en och annan blir så nedtryckt och förstelnad till sinnes, att han icke längre trives i barndomsdiktens soliga lustgård utan betraktar allt vad som inom dess port finnes såsom idel nonsens, joller och tokeri.

Men hur än därute livets öden välva
är därinom porten dikten glad och ung.
Drottningen därinne, det är sångens älva;
Mytos, skalde-gossen, är därinne kung.
Fursten i vårt släktes barndoms-ålders värld
har i barnens rike än en tron och härd.

Och i barnens rike skola saga och sång alltid ha sin trygga fristad.

Må de där förbli
med sitt feeri
med sitt joller, nonsens, ljuva tokeri.
Må hon där förbli,
evigt ung och fri,
livets morgonrodnads poesi!

Än därinne finns
slottet, som du minns,
och där leker än den vackre sagoprins,
än i måneglans,
klädd i flor och krans,
sångens älva svävar där i dans.

HJALMAR BERG.

Under förra århundradet företogo sig två lärda forskare, Gunnar Olof Hyltén-Cavallius och George Stephens, att uppteckna eller låta andra uppteckna ett stort antal folksagor, som då ännu berättades i Sveriges olika landskap. En del av de sagor, som sålunda insamlades, fogade de sedan ihop och klädde i andra ord, så att berättelserna fingo ett sådant sammanhang och en sådan språklig gestalt, som de båda samlarna ansågo, att gamla folksagor rätteligen borde ha. Den form, som sagorna härigenom erhöllo i den av Hyltén-Cavallius och Stephens utgivna boken »Svenska folksagor och äventyr», blev emellertid så blomstrande och högtidlig, att den alltför mycket strider mot barns uppfattningsförmåga och uttryckssätt. Av denna orsak ha de folksagor, som här meddelas, ånyo blivit till hela sin framställning omarbetade, på det att de må kunna läsas och njutas även av små barn.

Fridtjuv Berg.

Lilla Rosa och Långa Leda.

Det var en gång en kung och en drottning som hade en enda dotter. Hon var liten och snäll och röd och vit som en ros. Därför kallades hon också Lilla Rosa och var omtyckt av alla, som såg henne.

Efter en tid vart drottningen sjuk och dog, och kungen sörjde henne mycket. Men så tyckte han synd om Lilla Rosa, att hon skulle vara utan huld och skydd, och för att hon skulle få en ny mor beslöt han att gifta om sig. Där fanns då en änka, som mer är gärna ville bli hans drottning, och hon hade en dotter, som skulle bli ett bra sällskap åt Lilla Rosa, tänkte kungen. Änkan var en elak och högfärdig troll-

packa, och hennes dotter var inte en bit bättre, lång och led på alla vis; därför fick hon också heta Långa Leda. Men detta visste kungen ingenting om, utan han vart lurad av trollpackans inställsamma tal, gifte sig med henne och lät henne och hennes dotter flytta till kungsgården.

Här fick nu Lilla Rosa och Långa Leda växa upp tillsammans. Alla, som såg de båda styvsystrarna, förvånade sig över deras olikhet, för lika god och vettig som kungens dotter var, lika stursk och dum var .drottningens Långa Leda och hennes mor märkte snart, att de var illa omtyckta, men att Lilla Rosa var avhållen av var man. De blev därför mycket avundsjuka på henne och hittade på allt möjligt, som de trodde, att de kunde plåga henne med. Drottningens dotter behövde aldrig lägga tu strån i kors utan fick gå och lata sig bäst hon gitte, och i stället måste Lilla Rosa uträtta båda flickornas sysslor. Men det kunde de inte göra henne olycklig med, för hon var mild och undergiven, och hur svårt arbete hennes styvmor än satte henne till, så var hon lika glad och vänlig för det. Häröver vart drottningen ändå mera förargad, och ju mer Lilla Rosa försökte göra henne till lags, desto elakare och elakare blev hon.

Så hände det sig en dag, att drottningen och hennes dotter gick ner i trädgården och lustvandrade, och de hade då med sig Lilla Rosa, för att hon skulle vara till hands och passa upp dem, ifall de ville något. Rätt som det var, råkade de trädgårdsmästaren. Han stod vid ett träd och tittade på en murken gren, som behövde huggas bort. Men sin yxa hade han glömt kvar långt borta i andra ändan av trädgården. Han ropade därför på sin dräng och befallde honom att gå efter yxan.

— Nej, det ska Rosa göra, sade drottningen.

— Åh, inte passar sådant för en fin prinsessa, sade trädgårdsmästaren.

— Vad för slag? skrek drottningen. Hur kan du understå dej att säja emot vad jag har befallt? Vet du inte, att jag kan köra bort dej vad dag som helst? Och du, lata och olydiga varelse, gick hon på och vände sig till Lilla Rosa, har du inte givit dej av ännu? Du kunde ju ha varit tillbaka med yxan för länge sedan!

Innan hon talat till slut, hade Lilla Rosa redan sprungit bort till det ställe, där yxan låg. Men när hon kom fram, fick hon se, att tre vita duvor hade satt sig att vila på yxeskaftet. Hon stack då ner handen i klänningsfickan, fick upp sitt frukostbröd, smulade sönder det och

räckte åt duvorna och lockade på dem med sin allra mjukaste röst:

— Pullorna, pullorna små! Nu får ni allt lov att gå härifrån, för jag är tvungen att bära yxan till min styvmor.

Duvorna åt ur hennes hand och hoppade villigt bort från skaftet.

Hon släppte då de övriga smulorna på marken framför dem och tog

yxan och sprang sedan med den till sin styvmor. Men hon hade inte hunnit många steg, förrän duvorna stack sina huvuden ihop och började överlägga om vad lön de borde ge den snälla flickan, som hade varit så vänlig mot dem.

— Jag giver, sade den första, att hon ska bli dubbelt så vacker, som hon allaredan är.

— Jag giver, sade den andra, att hennes hår ska bli förvandlat till guldhår.

— Och jag, lade den tredje till, jag giver, att var gång hon ler, så ska en röd gullring falla från hennes läppar.

Sedan duvorna sagt detta, lyfte de på vingarna och flög sin kos. Men allt gick i fullbordan just så, som de hade sagt. När Lilla Rosa kom tillbaka, blev både drottningen och Långa Leda och trädgårdsmästaren alldeles mållösa av häpnad, för hon var dubbelt så vacker som förut, och hennes hår glänste som det klaraste gull. Och än mera häpna blev de, när hon räckte yxan åt trädgårdsmästaren, för då log hon vänligt, och strax föll en röd guldring från hennes läppar.

Utan att säga ett ord gick drottningen in i kungsgården. Där tog hon Lilla Rosa i enrum och frågade, vad som hade hänt. Men Lilla Rosa visste ingenting; hon hade bara lagat så,

att tre stycken duvor hade kommit bort från yxeskaftet, och sedan hade hon sprungit med yxan, och då hade hon blivit sådan, som hon nu var.

Drottningen grubblade mycket över detta. Hon gick hela dagen och såg, hur vacker Lilla Rosa var, och hur hennes hår glänste, och hur guldringarna kom dansande var gång hon log. Styvmodern vart grön i synen av ilska och avundsjuka, och om natten kunde hon inte få en blund i sina ögon, för hon låg hela tiden och grunnade på, hur hennes egen dotter skulle kunna bli likadan som Lilla Rosa nu var.

Tidigt om morgonen skickade hon bud på trädgårdsmästaren och befallde honom att lägga yxan på samma ställe, där den hade legat förra dagen, och själv skulle han hålla sig på samma ställe, där han då var. Trädgårdsmästaren bugade sig ödmjukt och lovade göra som hon sagt.

En stund därefter ropade drottningen på de båda flickorna, och så gick de efter vanligheten ner och lustvandrade i trädgården. Rätt som det var råkade de trädgårdsmästaren. Han stod vid samma träd som förra gången och låtsade, som om där fanns en murken gren till, som borde huggas bort. Han ropade åt sin dräng, att han hade glömt yxan i andra ändan

av trädgården och bad honom genast gå efter den.

— Nej, det ska min dotter göra, sade drottningen.

— Åh, inte passar sådant för en fin prinsessa, sade trädgårdsmästaren.

— Det blir som jag säjer, svarade drottningen. Gå du, min snälla flicka, sade hon sedan och vände sig till Långa Leda; du ska få se, att du inte kommer att ångra det.

Långa Leda vart mycket förvånad över att *hon* skulle behöva göra någon nytta, men så tänkte hon, att hon skulle få någon stor belöning, och därför gav hon sig så småningom i väg. När hon kom fram till det ställe, där yxan låg, fick hon se, att tre vita duvor hade satt sig att vila på yxeskaftet. Hon vart då förargad, schasade på dem och skrek:

— Packa er undan, era otäckingar, annars ska ni få se på annat! Vem har gett er lov att sitta här och snaska till yxeskaftet, som jag ska ta i med mina fina händer!

I detsamma böjde hon sig ner och tog en näve grus på trädgårdsgången och kastade mot duvorna. De hoppade undan och satte sig ett stycke längre bort i gräset. Långa Leda tog yxan och släpade den bakefter sig, medan hon gick tillbaka till sin mor. Men hon hade inte

hunnit många steg, förrän duvorna stack sina huvuden ihop och började överlägga om vad lön de borde ge den stygga flickan, som hade varit så elak mot dem.

— Jag giver, sade den första, att hon ska bli dubbelt så led, som hon allaredan är.

— Jag giver, sade den andra, att hennes hår ska bli förvandlat till ett törneris.

— Och jag, lade den tredje till, jag giver, att var gång hon skrattar, ska en stor, kall padda hoppa ur hennes mun.

Sedan duvorna sagt detta, lyfte de på vingarna och flög sin kos. Men allt gick i fullbordan just så, som de hade sagt. När Långa Leda kom tillbaka, blev både drottningen och Lilla Rosa och trädgårdsmästaren alldeles förfärade, för hon var dubbelt så ful som förut, och hennes hår var som den värsta törnbuske. Och än mera förskräckta blev de, när hon slängde yxan åt trädgårdsmästaren, för då kunde hon inte låta bli att skratta, när hon tänkte på de stackars duvorna, som hon hade schasat bort, och strax hoppade en stor, kall padda ur hennes mun.

Utan att säga ett ord tog drottningen sin dotter vid handen och gick strax med henne in i kungsgården, så att ingen skulle få se, hur hennes paddor hoppade. Och det säges, att ef-

ter den dagen hade varken hon eller hennes dotter svårt att hålla sig för skratt.

Styvmodern kunde nu inte längre stå ut med att se Lilla Rosa för sina ögon. Att plåga henne tjänade just ingenting till, det hade hon sett; den enda hjälpen skulle vara, om hon kunde ta livet av henne. Natt och dag grubblade drottningen över hur det skulle gå till. Till slut hittade hon på, hur hon skulle bära sig åt. Hon skickade i hemlighet efter en skeppare, som låg färdig med sitt fartyg att segla ut till främmande land. Honom lovade hon guld och gröna skogar, om han ville hämta kungadottern om natten och fara ut med henne och sänka henne i havets djup. Skepparen svarade först tvärt nej, men drottningen tog då fram en stor påse med guldslantar, som han

skulle få, om han bara vill göra henne den lilla tjänsten. När skepparen såg det myckna guldet, kunde han inte länge stå emot utan lovade till sist att uträtta hennes befallningar.

Nästa natt väckte drottningen Lilla Rosa, lät henne ta den tunga penningspåsen och skickade henne med den ut på skeppet. Så snart prinsessan kommit ombord, hissade skepparen seglen, och fartyget satte ut från land. Men på stranden stod drottningen, och hennes onda hjärta hoppade i henne av glädje.

*

Men när skepparen kommit ut på villande hav, växte det upp en så svår storm, att skeppet vart slaget i spillror, och alla gick till botten. Endast Lilla Rosa blev vid liv. Hon bars upp av vågorna, och de förde henne till en grön ö långt ute i havet och lade henne där på stranden.

När lilla Rosa kände, att hon var oskadad, reste hon sig upp och vandrade inåt ön. Hon gick och gick, men några människor kunde hon varken höra eller se. Hon var alldeles ensam,

Lilla Rosa skickades ner till skeppet.

och ingen annan föda hade hon än vilda bär och rötter, som växte i skogen.

En dag, när hon vandrade omkring på havsstranden, hittade hon huvudet och benen efter en liten hjortkalv, som de vilda djuren hade rivit ihjäl. Köttet var ännu färskt, och Lilla Rosa tyckte, att falkarna och andra himmelens fåglar borde få gott därav. Hon tog därför benranglet och satte det på en stång, så att det lättare skulle kunna ses och komma till nytta. Av detta arbete blev hon trött, och hon lade sig därför i gräset och sov en liten blund. Men hon hade icke sovit länge, förrän hon väcktes av en sång, som var så skön, så hon till att börja med inte rätt kunde fatta, hur skön den var. Hon lyssnade länge till den fagra sången och menade, att hon drömde, för någonting så smältande ljuvligt hade hon aldrig kunnat tänka sig. Hon såg sig omkring och märkte då, att benranglet var borta; det hade blivit förvandlat till en grönskande lind, och hjorthuvudet hade blivit till en liten näktergal, som satt överst i lindens krona. Men vart endaste litet lindelöv klingade på ett sällsamt vis, så att tonerna gav ett underbart samljud, och den lilla näktergalen satt innanför bladen och slog sina drillar så skönt, att prinsessan nästan trodde hon var i himmelen.

Efter den dagen tycktes det henne inte längre så svårt att vara ensam på den gröna ön, för när hon vart sorgsen, behövde hon bara gå till den spelande linden, och då blev hennes hjärta glatt igen. Dock kunde hon inte glömma sitt hem, utan ofta satte hon sig under linden och spanade med stor längtan utåt havet och såg, hur böljorna vandrade långt bort, dit hon inte kunde komma.

En dag, när hon satt under linden, såsom

hennes sed var, fick hon se ett präktigt skepp, som seglade fram över havet. På detta skepp var många raska män, och deras hövding var en ung kung ute på äventyr. När de kom närmare ön, fick de höra den ljuvliga sången, som klingade över vattnet. Männen tänkte då, att det måtte vara ett förtrollat land, och de bad genast kungen, att han skulle lägga om rodret och laga så, att de med det första kom bort från detta farliga ställe. Men han svarade, att han först ville veta, var den underbara sången kom ifrån. Han styrde därför sitt skepp mot ön och hoppade i land. Han gick efter ljudet, och när han fick höra lindens spel och näktergalens sång, blev han underlig till mods, och det tycktes honom, som om han aldrig förr hade hört något så skönt och ljuvligt.

Men ändå underligare vart han till sinnes, när han kom fram, för under den grönskande linden satt en ung flicka, vars hår glänste som guld, och vars ansikte var rött och vitt som den skäraste ros. Kungen hälsade den vackra flickan och frågade, om det var hon, som rådde över ön. Hon svarade, att så måtte det väl vara, efter det inte fanns någon annan än hon, som bodde där. Han frågade då, om hon var en sjöjungfru eller en vanlig människa. Hon svarade, att hon hette Lilla Rosa och var en kunga-

Kungen styrde sitt skepp mot ön.

dotter, och att hon hade lidit skeppsbrott och ensam blivit räddad till denna ö. Men om sin styvmor och hennes elakhet berättade hon intet. Då kungen hörde, vem hon var, vart han glad och frågade, om hon ville följa honom hem och bli hans drottning. Härtill svarade hon strax ja, men sin lind och sin näktergal ville hon ha med sig. Det hade kungen ingenting emot, utan han tog både prinsessan och linden och näktergalen ombord på sitt skepp, och så for de hem till hans kungaborg, och där höll de ett ståtligt bröllop. Linden planterade de på borggården, och den grönskade där lika bra som på ön, och lindelöven spelade och näktergalen sjöng, så att hela nejden hade sin lust och glädje däråt.

* * *

När Lilla Rosa och den unge kungen hade varit gifta ett par år, fick de en son. Då tänkte Lilla Rosa på sin gamle far och hur förnöjd han skulle bli, om han fick veta, att han nu hade blivit morfar. Hon skickade därför bud till sitt hemland och lät budbäraren berätta, att Lilla Rosa ännu var i livet, och att hon var gift med en mäktig kung och hade fått en liten son.

Då gamle kungen hörde detta, vart han glad, och allt hans folk fröjdade sig med honom. Men gamla drottningen och hennes leda dotter blev utom sig av förargelse. De hade så säkert trott, att Lilla Rosa vid det här laget skulle ligga på havets botten, och nu kunde hon vilken dag som helst komma och tala om för sin far allt det onda de hade gjort henne. De lade råd om hur de skulle bära sig åt och sade till varandra, att nu kunde ingenting annat hjälpa än trolldom. Då de

hade blivit sams härom, gick gamla drottningen till kungen och sade, att hon längtade så mycket efter sin kära styvdotter, att hon strax måste fara och se henne och hennes nyfödde lille son. Kungen var belåten härmed och bad henne hälsa. Därpå lagade hon sig i ordning och reste.

När hon kom fram, vart hon på det hjärtligaste mottagen, för unge kungen visste intet om hennes falskhet, och Lilla Rosa ville inte längre tänka på det onda styvmodern hade gjort. Själv ställde sig den elaka kvinnan också mycket vänlig och talade alla möjliga vackra ord. Efter en tid sade hon, att nu måste hon hem till sitt igen, men innan de skildes åt, ville hon ge Lilla Rosa en liten minnesgåva, som hon hade haft med sig. Hon tog i detsamma fram ett fint linne, som var av silke och sömmat med guld i varje fåll. Lilla Rosa tänkte inte på något svek utan tackade för gåvan, men styvmodern log i sitt falska hjärta, för hon visste, att hennes gåva var förtrollad.

Efter några dagar tog Lilla Rosa fram det dyrbara linnet, strök på tyget och beundrade de vackra sömmarna. Rätt som det var, fick hon också lust att prova, hur det passade. Knappt hade hon dragit det över sig, innan hon förvandlades till en gås, som flög ut genom föns-

tret och kastade sig i havet. Men som hon hade gyllene hår, så fick gåsen gyllene fjädrar. I samma ögonblick slutade linden att spela, och näktergalen tystnade med sin sång, och alla i kungsgården stannade mitt i sina sysslor och frågade vad som hänt. Då de kom till drottningens rum, låg det fina linnet på golvet, men henne själv kunde de inte finna. Det vart snart känt, att drottningen var försvunnen, och det blev då en stor sorg och bedrövelse både i kungsgården och i hela riket. Mest av alla sörjde unge kungen, Lilla Rosas gemål, och han ville aldrig låta trösta sig.

Men om nätterna, när månen sken och kungens överfiskare hade rott ut på havet för att vittja sina nät, fick han se en vacker gås med gyllene fjädrar, som låg och gungade på böljorna. Han och hans hjälpare undrade mycket häröver och tyckte, att det var ett märkvärdigt

tecken. En natt simmade gåsen sakta fram till fiskaren och började samtala med honom. Hon böjde sin vackra hals till hälsning och sade:

— God kväll, fiskare! Hur står det till där hemma på kungsgården?

Spelar min lind?
Sjunger min näktergal?
Gråter min lille son?
Gör min herre sig någonsin glad?

När fiskaren hörde detta och kände igen sin drottnings röst, vart han underlig till mods och svarade:

— Där hemma på kungsgården står illa till.

Din lind spelar inte.
Din näktergal sjunger inte.
Din lille son gråter både natt och dag.
Din herre gör sig aldrig någonsin glad

Då suckade den vackra gåsen och tycktes vara mycket sorgsen. Hon sade:

— Stackare jag,
som på blåa böljor far
och aldrig mer kan bli
det jag varit har!

God natt, fiskare! Nu kommer jag här två gånger till men sedan aldrig mer.

I samma stund försvann fågeln, men fiskaren rodde i land och berättade för sin herre,

den unge kungen, vad han hade sett och hört. Kungen gav nu befallning, att fiskaren och hans män skulle fånga den gyllene gåsen och lovade dem stor belöning, om de kunde göra detta.

Nästa kväll tog de därför med sig en mängd snaror och andra redskap och gav sig ut på

havet för att vittja sina nät. När så månen hade gått upp, kom den gyllene gåsen åter simmande över böljorna fram till deras båt. Hon böjde sin vackra hals till hälsning och sade:

— God kväll, fiskare! Hur står det till där hemma på kungsgården?

Spelar min lind?
Sjunger min näktergal?
Gråter min lille son?
Gör min herre sig någonsin glad?

Fiskaren svarade:
— Där hemma på kungsgården står illa till.

Din lind spelar inte.
Din näktergal sjunger inte.
Din lille son gråter både natt och dag.
Din herre gör sig aldrig någonsin glad.

Då suckade den vackra gåsen och tycktes vara mycket sorgsen. Hon sade:

— Stackare jag,
som på blåa böljor far
och aldrig mer kan bli
det jag varit har!

God natt, fiskare! Nu kommer jag här en gång till men sedan aldrig mer.

Vid dessa ord ville gåsen draga bort. Men fiskaren och hans män var tillreds och kastade sina snaror över henne. Då vart hon mycket ängslig och slog med vingarna och skriade sorgligt:

— Släpp snart eller håll bra!
Släpp snart eller håll bra!

I detsamma skiftade hon hamn och tog många olika skepnader, så att hon än vart till ormar, än till drakar och än till andra grymma och farliga djur. Då blev männen rädda för sina liv och släppte snarorna, så att fågeln kom undan. Fiskaren lät ro båten i land och gick upp till kungen och berättade för honom, hur det gått. Kungen vart mycket nedslagen och sade, att de inte skulle ha låtit skrämma sig av en synvilla. Han lät därefter göra i ordning nya och starkare snaror för att fånga den gyllene gåsen och sade åt fiskarna, att de nästa gång måste hålla bättre fast, för kom gåsen även denna gång undan, så skulle de alla utan förskoning mista livet.

Tredje natten, när månen gått upp, rodde de ut på havet igen för att vittja sina nät. De väntade länge, men ingen guldgås syntes till. Äntligen kom hon dock farande fram över vågorna och simmade bort till deras båt. Hon böjde sin vackra hals till hälsning och sade:

— God kväll, fiskare! Hur står det till där hemma på kungsgården?

Spelar min lind?
Sjunger min näktergal?
Gråter min lille son?
Gör min herre sig någonsin glad?

Fiskaren svarade:

— Där hemma på kungsgården står illa till.

Din lind spelar inte.
Din näktergal sjunger inte.
Din lille son gråter både natt och dag.
Din herre gör sig aldrig någonsin glad.

Då suckade den vackra gåsen och tycktes vara mycket sorgsen. Hon sade:

— Stackars jag,
som på blåa böljor far
och aldrig mer kan bli
det jag varit har!

God natt, fiskare, nu kommer jag aldrig, aldrig mer.

Med dessa ord ville gåsen draga bort. Men fiskaren och hans män var tillreds och kastade sina snaror över henne. Då vart hon mycket ängslig och slog med vingarna och skriade sorgligt:

— Släpp snart eller håll bra!
Släpp snart eller håll bra!

I detsamma skiftade hon hamn och tog många olika skepnader, så att hon än vart till ormar, än till drakar och än till andra grymma och farliga djur. Männen blev rädda för sina

liv, men ännu mer fruktade de för kungens vrede, och de höll därför troget fast i snarorna. Slutligen lyckades de sålunda att fånga den gyllene gåsen. De rodde i land och förde henne upp till kungen. Han vart glad och lät noga vakta henne, så att hon inte skulle kunna flyga bort igen. Men fågeln var tyst och purken och ville inte tala, och så vart kungen än mera olycklig, än han hade varit, då han trodde, att hans drottning var död. Han stängde sig inne och gav befallning om att alla som kom på besök, skulle visas bort. För han kunde inte vara i någons sällskap, så ledsen var han.

*

Någon tid därefter hände det sig, att en gammal kvinna kom gående till kungsgården och bad att få träffa kungen. Vakten svarade, att det gick inte för sig, för

kungen var så bedrövad, att han inte kunde tala med någon.

— Ja, det vet jag, sade kvinnan, men det är just därför, som jag är kommen hit.

Vakten betraktade henne noga och kunde då märka, att hon inte var som folket är mest. Hon såg ut just som en älvekvinna, tyckte han, en sådan där som bor under jorden, och det var inte så gott att veta, vad hon kunde och inte kunde. Han bad därför kvinnan vänta, gick in till kungen och sade:

— Herre konung, det står en gammal kvinna därute, som

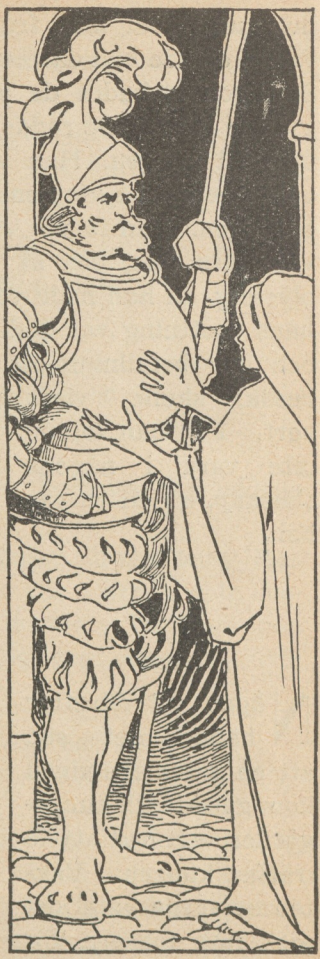

säjer, att hon är kommen för att hjälpa dej ur din stora sorg och bedrövelse. Hon ser ut som en av de underjordiska; kanske hon kan ge dej något gott råd.

Kungen bad honom föra in henne med detsamma. Vakten gjorde så, hon neg ödmjukt, och kungen frågade vad hon ville.

— Herre konung, svarade hon, jag har hört säjas, att din drottning blivit förvandlad till en gyllene gås, och att du sörjer både natt och dag över denna svåra olycka. Nu har jag kommit hit för att lösa hennes förtrollning och ge dej din gemål tillbaka, men då måste du också lova att göra mej en tjänst, som jag ber dej om.

— Säj strax, vad det är, sade kungen; allt vad du vill ska jag göra, bara det på något sätt står i min makt.

— Jo, det är så, fortsatte kvinnan, att jag har mitt hem inne i berget, som ligger på andra sidan om den svarta floden. Men där uppe på berget ovanför oss går dina kreatur i bet, och mina små barn får aldrig någon fred för deras myckna trampande och råmande. Nu ber jag dej, att du måtte låta dina män lägga en stenmur runt omkring berget, så att ditt fä inte längre kommer dit upp på vårt tak och oroar oss.

— Det är en billig begäran, sade kungen, och den ska jag gärna uppfylla. Men säj mej nu också, vad du kan göra för mej.

— Först ska du få veta rena sanningen, sade älvekvinnan.

Och så började hon berätta om den gamla drottningen, och om hur mycket ont hon hade gjort Lilla Rosa, och hur hon nu senast givit henne det förtrollade linnet, som var skulden till hela olyckan.

Kungen kunde inte tro sina öron.

— Det är inte möjligt, sade han, att den snälla gamla drottningen kan ha gjort något så illa!

— Du tog väl noga reda på det vackra linnet, som låg kvar i kammaren den dagen, då du sista gången såg din drottning? frågade kvinnan.

— Ja, det gömde jag väl, svarade kungen och gick in i sin innersta kammare.

Hon tog fram det och lämnade det åt kvinnan.

— Låt oss nu strax gå till rummet, där du håller guldgåsen instängd! sade hon.

De gjorde så. Kungen låste upp dörren, och älvekvinnan gick rakt fram till gåsen och drog linnet över hennes hals. Då löstes förtrollningen, Lilla Rosa återfick sin rätta skepnad, och i stället för den gyllene gåsen stod där en

underskön kvinna med guldgult hår. I samma ögonblick började linden spela igen, och näktergalen sjöng i dess topp, så att det var en lust och glädje däråt. Alla i kungsgården släppte sina sysslor och kom springande för att hälsa sin drottning, och det var en stor fröjd över hela landet. Kungen tackade älvekvinnan för hennes hjälp och sände strax sina män med henne för att fullgöra hans löfte. De byggde en hög mur runt omkring hela berget, och från den tiden behövde älvekvinnan och hennes små barn inte längre oroas av kungakornas trampande och råmande ovanpå hennes tak.

*

Men nu skulle den elaka styvmodern straffas. Man stod inte till svars med annat, sade unge kungen, för ingen visste, vad otyg hon härnäst kunde hitta på. Han och Lilla Rosa gjorde sig därför i ordning och for hela långa vägen till gamle kungen, som var Rosas fader.

När han fick se dem, vart han så glad, att han blev som ung på nytt. Och hela hans rike fröjdade sig med honom, för alla hade de hört,

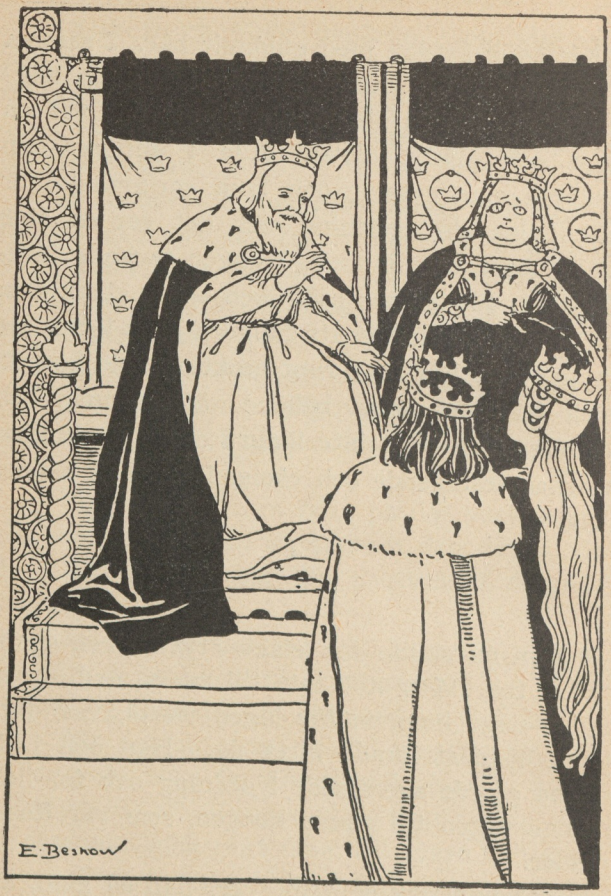

Men en var det, som inte vart glad.

att Lilla Rosa varit förtrollad till en gås, och de hade sörjt mycket däröver. Men *en* var det, som inte vart glad, och det var gamla drottningen, för hon kunde väl förstå, att hennes falskhet nu var upptäckt, och att hennes tid var ute. Och inte heller Långa Leda var vidare glad. Unge kungen talade om, hur styvmodern burit sig åt mot Lilla Rosa från början till slut, och Lilla Rosa kunde inte neka till, att det var sant alltihop, fast hon inte själv velat säga det åt någon.

När gamle kungen fick riktigt reda på, hur det var, vart han mäkta vred och dömde drottningen till döden. Men Lilla Rosa bad så vackert för sin styvmors liv, att han till sist lät nåd gå före rätt och i stället låste in den elaka människan i fångtornet. Och ensam skulle hon inte behöva vara, för Långa Leda, som hade varit med om allt det onda modern gjort, sattes dit, hon också. Och där skulle de sitta i hela sin tid och tänka på alla sina många elakheter.

Men unge kungen och Lilla Rosa återvände till sitt eget rike. Och där står allt väl till, för där spelar linden, och där sjunger näktergalen; där gråter lille prinsen varken natt eller dag, och där gör unge kungen sig alltid glad.

Vallpojken och älvekungen.

Det var en gång en fattig pojke, som inte hade något huld och skydd här i världen. Hans mor hade dött allaredan när han var liten, och hans far hade gift om sig. Sedan hade hans far också dött, och nu hade han ingen annan att hålla sig till än sin styvmor. Men hon var en snål och elak människa, som varken

unnade honom att få något i sig eller på sig. Den stackars pojken fick därför sitta illa emellan. Hela långa dagen måste han gå i skogen och valla fä, och aldrig fick han så mycket som ett skapande grand utom en liten beta bröd på morgonen, när han gick ut, och på kvällen, när han kom hem.

En vacker dag på sommaren hade styvmodern gått bort utan att sätta fram någon mat alls. Pojken måste driva iväg alldeles fastande, och ute i skogen kunde han inte hitta något att äta. Han fick därför gå och svälta. Framåt middagen vart han mycket hungrig och grät bitterligen. När han hade gråtit en stund, gick han bort till en grön kulle, där han brukade vila sig, när solen gassade för hett om sommaren. Där brukade alltid annars vara svalt och daggigt under de lövrika träden men i dag var daggen borta, marken var torr och gräset tilltrampat. Vallpojken tyckte att detta var märkvärdigt, och undrade, vem det kunde vara, som hade trampat ner gräset på det sättet. Bäst han satt och undrade häröver, fick han ögonen på något, som låg i gräset ett stycke därifrån och glimmade mot solen. Han sprang dit för att se efter. När han tog upp det, såg han att det var ett par små, små skor av det allra vitaste glas. Han vart nu så förtjust, att han

alldeles glömde bort sin hunger, och hela dagen i ända lekte han sedan med de små vackra glasskorna.

Om kvällen, när solen gick i skog, lockade han sina kor och drev dem till bys. Men när han kom ett stycke på vägen, mötte han en liten, liten pys.

— God kväll! hälsade den lille pysen.

— God kväll igen! hälsade vallpojken tillbaka.

— Har du hittat mina skor, som jag i morse tappade i gröngräset! frågade den lille pysen.

— Ja, det har jag, svarade vallpojken, men kära du, låt mej behålla dem! Jag har tänkt ge dem åt min styvmor, så får jag kanske lite mat, när jag kommer hem.

Pysen vart ledsen och började be så innerligen vackert.

— Åh, söta du, ge mej mina skor, bad han, en annan gång ska jag göra dej en tjänst igen.

Pojken tyckte det var synd om honom, och till sist gav han ifrån sig de små skorna. Den lille vart då glad, nickade vänligt och sprang strax sina färde.

Vallpojken lullade nu ihop sitt fä och gav sig på hemvägen. När han kom till gården, var det allaredan lite skumt, och styvmodern var ond på honom, för att han kom så sent.

— Alltid ska du gå och söla, så jag får sitta uppe halva natten och mjölka! skrek hon. Det står gröt kvar i fatet, ät nu och packa dej i säng, så att du i morgon bittida kan komma upp med annat folk!

Pojken tordes inte säga ett ord till sitt försvar utan åt den smula gröt, som fanns kvar, och smög sig sedan bort till höskullen, där han brukade ligga och sova. Men hela natten drömde han inte om något annat än om den lille pysen och hans små glas-skor.

Tidigt på morgonen, innan solen sken på skogstopparna, väcktes pojken av det vanliga ropet:

— Upp med dej, din latmask, det är ljusan dag, och kräken ska väl inte stå och hungra för din skull!

Pojken for strax upp, fick sig en beta bröd

och lullade sitt fä i vall. Men det bröd han fått räckte inte långt, och i skogen fanns ingenting att äta. Framåt middagen vart han därför mycket hungrig och grät bitterligen. När han hade gråtit en stund, gick han bort till den gröna kullen, där det alltid brukade vara så svalt och skuggigt. Men i dag var daggen borta, marken var torr, och gräset var ändå mera tilltrampat än dagen förut. Pojken tyckte, att detta var märkvärdigt, och undrade, om det kunde vara den lille pysen med glas-skorna, som hade varit där igen. Bäst han satt och undrade över detta, fick han ögonen på något, som låg i gräset ett stycke därifrån och lyste rött i solen. Han sprang dit för att se efter. När han tog upp det,

såg han, att det var en liten, liten toppmössa, och hela toppmössan var röd, och små gyllene klockor var fästade runt omkring den på alla sidor. Pojken vart nu så förtjust, att han alldeles glömde bort sin hunger, och hela dagen i ända lekte han sedan med den lilla vackra toppmössan.

Om kvällen, när solen gick i skog, lockade han sina kor och drev dem till bys. Men när han kom ett stycke på väg, mötte han en liten, liten flicka, som var den vackraste man kunde se.

— God kväll! hälsade den lilla flickan.

— God kväll igen! hälsade vallpojken tillbaka.

— Har du hittat min toppmössa, som jag i morse tappade i gröngräset? frågade den lilla flickan.

— Ja, det har jag, svarade vallpojken, men kära du, låt mej behålla den! Jag har tänkt ge den åt min styvmor, så får jag kanske lite mat, när jag kommer hem.

Flickan vart nu ledsen och började be så innerligen vackert.

— Åh, söta du, ge mej min mössa, sade hon, en annan gång ska jag göra dej en tjänst igen.

Pojken tyckte det var synd om henne, och till sist gav han ifrån sig den lilla mössan.

Flickan vart då glad, nickade vänligt och sprang strax sina färde.

Vallpojken lullade nu ihop sitt fä och gav sig på hemvägen. När han kom till gården, var det allaredan litet skumt, och styvmodern stod och väntade på honom. Hon var mycket ond, för att han kom så sent.

— Alltid ska du söla, så att jag får sitta uppe halva natten och mjölka! sade hon. Det står gröt kvar i fatet, ät nu och packa dej i säng, så att du i morgon bittida kan komma upp med annat folk!

Pojken tordes inte säga ett ord till sitt försvar utan åt den smula gröt, som fanns kvar, och smög sig sedan bort till höskullen, där han brukade ligga och sova. Men hela natten drömde han bara om den lilla flickan och hennes röda mössa.

Tidigt på morgonen, innan solen sken på skogstopparna, väcktes pojken av det vanliga ropet:

— Upp med dej, din latmask, det är ljusan dag, och kräken ska väl inte stå och hungra för din skull!

Pojken for strax upp och lagade sig att driva vall. Men innan han gick, bad han sin styvmor om en beta bröd.

— Bröd! skrek den elaka människan, nej,

det blir då ingenting av. En sådan odåga som du är inte bröd värd!

Och det blev det också vid; det var ingen annan råd, än att pojken fick ge sig i väg utan mat. Ute i skogen kunde han inte heller hitta något att äta. Framåt middagen var han mycket hungrig och grät bitterligen. När han hade gråtit en stund, gick han bort till den gröna kullen. Där var marken ändå torrare än de förra dagarna, och gräset var trampat i stora rundlar. När pojken såg detta, rann det honom i sinnet, vad han hört sägas om de små älvorna, att de om sommarnätterna är ute och dansar i det daggiga gräset. Han förstod då strax, att rundlarna måtte vara »älveringar» eller »älvedansar», och att den lilla pysen med glas-skorna och den lilla flickan med toppmössan måtte höra till älvefolket. Bäst han satt och tänkte på detta, kom han att stöta till något med foten. Det klingade till, där det låg i gräset. Pojken böjde sig ned och tog upp det. Det var en liten pingla. Pojken svängde den sakta fram och tillbaka, och den klingade så ljuvligt, att alla korna kom rännande och ställde sig runt omkring kullen för att lyssna. Pojken var nu så förtjust, att han alldeles glömde bort sin hunger, och korna glömde bort sitt bete. Så snart pojken slutade klinga, gick korna sin

väg igen, men hela dagen i ända lekte pojken sedan med den lilla vackra pinglan.

När det led mot kvällen och solen stod jäms med skogstopparna, lockade pojken på sina kräk och lagade sig i ordning att gå hem. Men korna ville helst gå och beta, och han måste därför ropa och lulla en god stund.

— Kanske lyder de hellre den lilla pinglan, tänkte han för sig själv.

Han tog därför fram sin bjällra och svängde den sakta fram och tillbaka, medan han gick framåt vägen. Den började klinga, och strax kom skällkon löpande efter honom, och efter henne kom alla de andra, så fort de kunde. Då vart vallpojken glad i hågen.

— Det var en pingla, som är pengar värd, tänkte han. Efter den här dagen ska jag väl slippa bannor av min styvmor, för att jag inte är hemma i tid. Bara nu ingen pys eller flicka kommer och vill ta pinglan ifrån mej!

Men bäst han gick och var rädd att få se pysen eller flickan igen, mötte han en liten, liten gubbe.

— God kväll! hälsade den lille gubben.

— God kväll igen! hälsade vallpojken tillbaka.

— Har du hittat min pingla, som jag i morse tappade i gröngräset? frågade den lille gubben.

Han mötte en liten, liten gubbe.

— Ja, det har jag, svarade vallpojken, men kära du, låt mej behålla den, för då kan jag få ihop kräken lite fortare och komma hem lite tidigare och slippa så mycket bannor och kanske få lite mera mat också.

Gubben vart nu ledsen och började be så innerligen vackert.

— Åh, söta du, ge mej min pingla tillbaka, sade han, en annan gång ska jag göra dej en tjänst igen.

— Nej, svarade vallpojken, här hjälper inga söta du. Jag är minsann inte så dum, som du tror. I förrgår hittade jag ett par glas-skor, och dem lockade en liten pys ifrån mej. I går fick jag fatt på en toppmössa, och den gav jag åt en liten flicka. Nu kommer du också och vill ta ifrån mej den här lilla pinglan, som är så bra att locka kräken med. Andra hittare får hittelön, de, men jag får aldrig något, jag.

— Utan pinglan kan jag inte leva, sade gubben; mister jag den, så mister jag all min makt. Men ger du mej den inte godvilligt igen, så kan jag inte ta den ifrån dej, så älvekung jag också är.

— Ja, det är väl synd om dej då, svarade pojken. Med mej blir det väl alltid någon råd, jag har rett mej utan pinglan tills i dag och får väl göra så i morgon med. Här har du, men

tappa inte bort den mer, och säj också till din pys och din flicka, att de håller lite bättre reda på sina glas-skor och sina toppmössor en annan gång!

— Nej, stopp nu lite, sade gubben, vi är inte så otacksamma som du tror heller. Här ska du få en bjällra, som är lika bra att locka kräken med som den andra, och så ska du till på köpet få önska dej tre önskningar, vilka du vill. Men tänk nu noga efter, vad du vill önska!

— Nå, det var hederligt, sade pojken; bjällran ska du ha tack för, och önskningarna behöver jag inte grunna länge på. Först önskar jag, att jag ska bli kung. Sedan önskar jag, att jag ska få en stor kungsgård. Och till sist önskar jag, att jag ska få en vacker prinsessa till drottning på min stora kungsgård.

— Det var inte småsmulor det där, sade älvekungen, men det jag har lovat, det ska jag också hålla. Du får ge dej till tåls lite, så ska du få alltihop. Men då måste du också lägga noga märke till vad jag nu säjer dej. I natt, när alla ligger och sover, ska du stå upp och gå hemifrån. Norrut ska du vandra, rakt fram, ända tills du kommer till en kungsgård. Stoppa på dej bjällran, och ta väl vara på den! Här har du en pipa av ben. Kommer du i någon

nöd, så blås bara i den! Råkar du i än värre nöd, så blås ett tag till! Men kommer du tredje gången i någon svår farlighet, så bryt sönder pipan! Då ska jag komma och hjälpa dej, som jag har lovat.

Vid dessa ord nickade gubben vänligt, och i samma stund var han försvunnen. Pojken pinglade med sin nya bjällra, fick strax korna med sig och gav sig med dem på hemvägen. När han kom till gården, var det allaredan lite skumt, och styvmodern stod ute på backen och väntade. Så fort hon fick se honom, rusade hon fram och började slå honom det värsta hon kunde.

— Gjorde jag rätt, så borde jag köra iväg dej, skrek hon, du gör inte skäl för all den gröten du äter. Stryk, det är det enda, som du har förtjänt, och det ska du också få och det så pass, att du inte glömmer det, så länge du lever.

Pojken tänkte ett ögonblick på att ta och prova sin benpipa, men så tyckte han, att det ju inte var någon fara å färde än så länge, och han lät därför styvmodern hålla på. När hon hade slagit sig trött, sade hon:

— Packa dej nu strax i säng, så att du i morgon bittida kan komma upp med annat folk!

Pojken lovade i sitt stilla sinne, att hon hä-

danefter aldrig mer skulle behöva ha besvär med att väcka honom om morgnarna. Han smög sig tyst upp på höskullen och lade sig att sova. Men det vart inte mycket med hans sömn, för han drömde hela tiden om den lille gubben och om hans pinglor och pipor och om kungsgårdar och prinsessor och om alla möjliga farligheter och äventyr.

*

Vid midnattstid långt innan tuppen gol, steg pojken upp. Han kände väl efter, att han hade sin bjällra och sin pipa i behåll, vände sig sedan rätt mot norr och

började sin färd. Han vandrade utan rast och ro över berg och dal, och två gånger gick solen ner, och två gånger gick hon upp, medan han ännu var på vägen.

På tredje dagen, fram mot kvällen, kom han äntligen till ett kungaslott, som var så stort, att han aldrig hade kunnat drömma om någonting så stort. Vart han såg, var det torn och

portar och trappor av marmor. Han gick runt omkring och beskådade det på alla kanter. Så fick han på baksidan se en liten dörr, som såg ut att vara köksingången. Han tog mod till sig och gick in. Där var mycket riktigt kungens kök, köksmästaren stod framför spiseln och hade ett stort vitt förkläde på sig, och kungens köksor sprang fram och tillbaka och hade mycket bråttom att få kungens kvällsmat i

ordning. Pojken strök mössan av sig och hälsade god kväll. Alla köksorna vände sig om och tittade på honom, och köksmästaren kom fram och frågade, vad han ville. Pojken bockade sig och undrade, om det kanske kunde finnas någon tjänst åt honom där i huset.

— Det kommer an på vad du duger till, svarade köksmästaren.

— Jo, jag kan valla fä, sade pojken.

— Då kommer du alldeles som du var efterskickad, sade köksmästaren, för just nu behöver kungen en vallpojke för sina får. Men det går väl för dej som för alla de andra, kan jag tro, att du mister ett får varenda dag.

— Nej, det tror jag allt du kan vara lugn för, svarade pojken; jag har vallat mången god dag, och aldrig har jag mist något kräk, som jag haft att se till.

— Ja, det vore bra, det, sade köksmästaren. Jag ska tala vid överste fävaktaren, så kan du få börja i morgon bittida. Vi får då se, hur det lyckas för dej.

Köksmästaren gjorde, som han hade sagt, och överste fävaktaren svarade strax ja.

— Det var ju en god början, tänkte pojken för sig själv; kungariket och prinsessan kommer väl med tiden de också, bara vi ger oss till tåls.

Han fick sig ett mål mat och lade sig sedan att sova. Tidigt på morgonen steg han upp och drev kungens får till skogs. Fram på middagen hittade han en liten grön och skuggig kulle, där det var bra att vara. Riklig matsäck hade han i väskan, och älvekungens pingla och benpipa hade han i fickan. Allt emellanåt tog han upp pinglan och svängde henne sakta fram och tillbaka, och hur långt borta fåren än var, kom de strax löpande och ställde sig runt omkring honom. När det led emot kvällen, räknade han dem, och han fann då, att inte så mycket som ett enda hade kommit bort. Han vart då hjärteligen förnöjd, och på hemvägen klingade han gladeligen med sin bjällra och sjöng sina vackraste visor.

När han kom fram, tittade han uppåt slottsfönstren och undrade, om kungen skulle märka honom. Kungen såg han inte till, men i stället fick han i ett av fönstren se en liten vacker flicka, som stod och lyssnade till hans kvintilerande. Han förstod, att det var prinsessan, och vart helt varm under tröjan, men han låtsade om ingenting, utan drev sina får till fållan. Där stod överste fävaktaren och väntade, och så snart fåren var samlade, började han räkna in dem. Då han fann, att inte ett enda hade kommit bort, vart han mäkta förvånad.

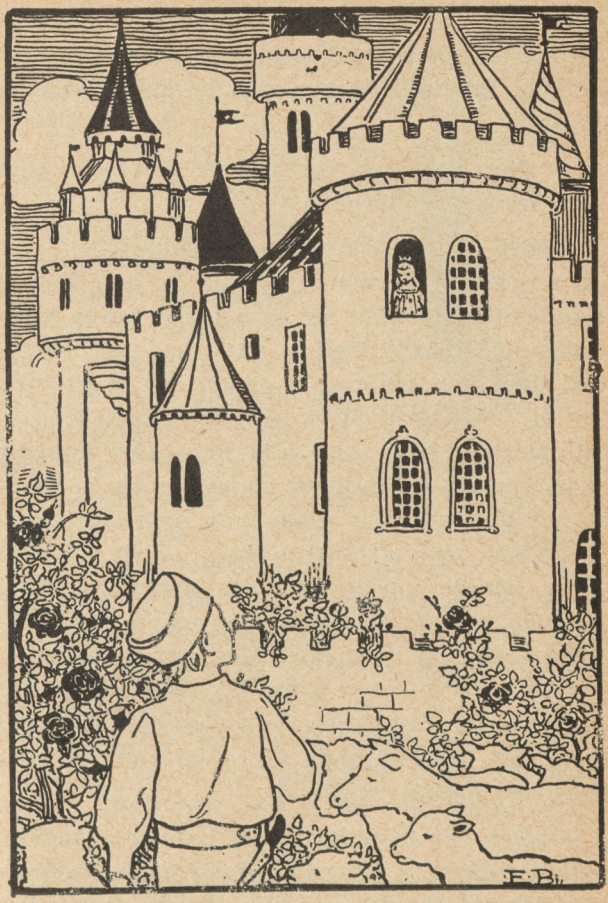

Prinsessan stod i tornfönstret.

— Det var konstigt, sade han; i dag har du haft lyckan med dej, men i morgon går det väl för dej som för alla de andra, kan jag förstå.

— Nej, det tror jag allt du kan vara lugn för, svarade vallpojken.

Andra dagen gick det honom lika väl. Tidigt på morgonen drev han till skogs, och frampå middagen satte han sig på sin lilla gröna kulle. Allt emellanåt klingade han med sin pingla, och strax kom fåren springande, hur långt borta de än var. Om kvällen, när han skulle tillbaka till slottet, hade han alla sina får samlade. Han var då hjärteligen förnöjd, och på hemvägen klingade han gladeligen med sin bjällra och sjöng sina vackraste visor. När han kom fram, tittade han uppåt slottsfönstren, och han fick då se, att den lilla prinsessan stod däruppe igen och lyssnade. Men han låtsade om ingenting utan drev sina får till fållan. Där stod överste fävaktaren och väntade. När han fann, att inte ett enda får hade kommit bort, vart han mäkta förvånad.

— Det var konstigt, sade han; två dagar i rad har du haft lyckan med dej, men i morgon går det väl för dej som för alla de andra, kan jag förstå.

— Nej, det tror jag allt du kan vara lugn för, svarade pojken.

Tredje dagen gick det honom lika väl, och om kvällen, när han skulle tillbaka till slottet, hade han alla sina får samlade. Han var hjärteligen förnöjd, och på hemvägen klingade han gladeligen med sin bjällra och sjöng sina vackraste visor. När han kom fram, tittade han uppåt slottsfönstren, och han fick då se, att den lilla prinsessan stod där uppe igen och lyssnade till hans kvintilerande. Men han låtsade om ingenting utan drev sina får till fållan. Där stod överste fävaktaren och väntade. Då han fann, att inte ett enda får hade kommit bort, vart han mäkta förvånad.

— Det var konstigt, sade han, tre dagar i rad har du haft lyckan med dej, så nu behöver man väl inte vara orolig för dej längre, kan jag förstå.

— Nej, det tror jag allt du kan vara lugn för, svarade pojken.

— Ja, det ser så ut, sade överste fävaktaren.

Men fjärde dagen gick det vallpojken ändå bättre. Tidigt på morgonen drev han till skogs, och fram på middagen satte han sig på sin lilla gröna kulle. Rätt som han där satt, fick han se, att prinsessan kom gående på stigen och hade med sig ett litet lamm, som var så vitt som snö. Hon tittade sig omkring, och det såg ut, som om hon letade efter någon. Pojken sprang upp och tog mössan av sig. Då prinsessan såg honom, vart hon glad.

— God dag, sade hon; det var just dej jag letade efter. Det här är mitt lilla lamm, som jag har fått av min far. Jag tycker det är synd, att det inte ska få vara ihop med alla de andra härute i den gröna skogen, men jag har inte vågat släppa det ifrån mej, för ända tills du kom, har vargarna varit så svåra, att de har tagit bort ett lamm varenda dag. Men nu har jag hört, att du ska vara en så duktig vallpojke, så det inte längre är någon fara. Nu vill jag därför be dej vara snäll och ta hand om mitt lilla lamm och akta det väl, så att det inte råkar ut för någon olycka.

När vallpojken hörde dessa prinsessans ord, vart han så till mods, att han varken kunde tala eller svara. Men han tog i stället lammet på sin arm och strök det sakta över ryggen, och lammet visade ingen rädsla utan hyllade

Ta hand om mitt lilla lamm!

sig till honom, alldeles som en hund hyllar sig till sin husbonde. Prinsessan förstod då, att han ville göra, som hon önskade.

— Tack ska du ha, sade hon. Jag ser, att ni har blivit vänner med detsamma. När du nu kommer hem i kväll, så ska du stanna lite på gården, så jag får hälsa på mitt lilla lamm och se hur det mår.

Därmed tog hon pojken i hand, sade farväl och gick tillbaka till slottet.

Men från den dagen hade pojken sin käraste lust i att vårda prinsessans lilla lamm. Ibland bar han det på sina armar, och ibland hoppade det vid hans sida, och han höll det för jämnan vitt som snö och och släppte det aldrig ur sikte. Var morgon tog han det med sig ut i gröna skogen, och var kväll, när han förde hem det igen, var prinsessan dem till mötes på gården för att smeka sitt lilla lamm. Och medan hon det gjorde, talade hon några vänliga ord med vallpojken och tackade honom, för att han hade vaktat och vårdat det så väl.

*

Så gick några år i fred och ro. Pojken växte upp, och snart var han inte längre en liten vallarepojke utan i stället en ung och ståtlig vallareman. Under tiden växte hans lilla prin-

sessa upp, hon också, och vart den fagraste jungfru man någonsin kunde se. Någon som var så vacker och god som hon kunde man omöjligen hitta, om man också letade både fjärran och när.

Men så hände det en dag en stor olycka — prinsessan blev ett tu tre borta. Det vart en gruvlig uppståndelse, och alla började leta efter henne det mesta de kunde. Kungen och drottningen och kammarherrarna och kammarfruarna och köksmästaren och köksorna och överste fävaktaren och vallaren

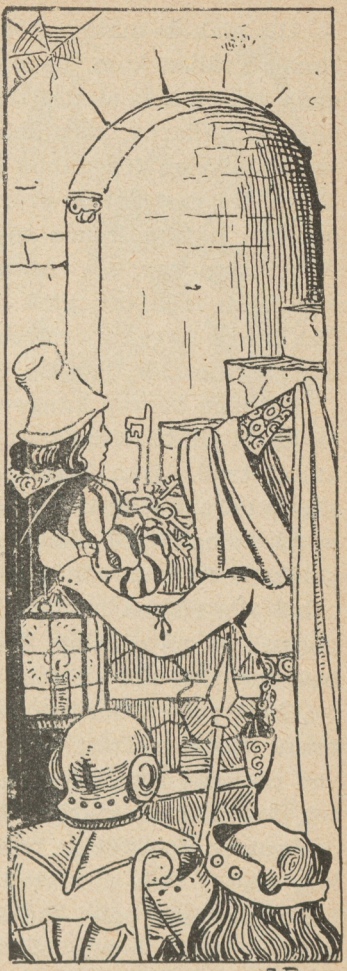

— alla gick de omkring och tittade efter henne. Innan kvällen kom, hade de letat igenom varenda vrå på hela slottet från tornvindarna ända ner till källaren, men inte så mycket som en skymt av den försvunna hade de kunnat upptäcka. Då vart det en svår sorg och bedrövelse, och om natten kunde ingen av dem sova, så förtvivlade var de. Andra dagen började de leta igen, men det gick inte bättre då heller. Och tredje dagen gjorde de detsamma, men lika illa gick det för dem då.

Slutligen begrep kungen, att prinsessan måtte ha blivit bortrövad av en jätte eller något annat troll. Han befallde därför, att det nu skulle vara slut med letandet, och att alla skulle gå tillbaka till sina sysslor. Men i stället skickade han ut sändebud över hela sitt rike och i alla rikena runt omkring också. Sändebuden red på ståtliga hästar och hade stora basuner, och när de kom till någon stad eller by, blåste de i basunerna, så att folk strömmade samman från alla kanter för att höra, vad de hade att förkunna. När de på det sättet fått ihop en riktigt stor folksamling, drog de fram en kungörelse, och den läste de upp med hög röst. Och där stod skrivet, att kungen hade mist sin enda dotter, och att den, som kunde skaffa henne till rätta, han skulle få

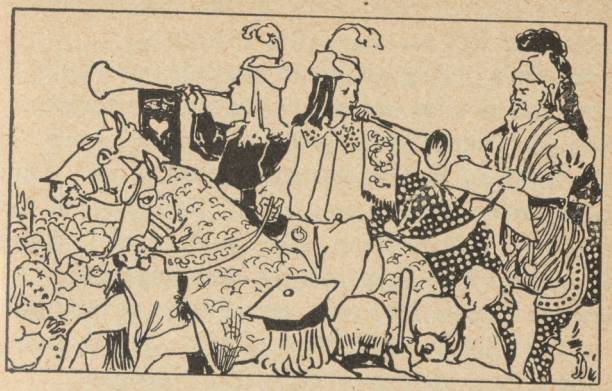

henne till gemål och så kungens halva rike på köpet.

Alla tyckte, att detta var en bra hittelön, och det dröjde inte många dagar, förrän slottsgården var full av folk, som kom för att anmäla sig och försöka sin lycka. Där fanns prinsar och riddare och kämpar både från östan och västan. Somliga var klädda i järn från topp till tå och hade blanka vapen och stora krigarföljen. Kungen tog väl emot dem alla och undfägnade dem rikligen med mat och dryck. Sedan detta var gjort, gav han dem sin faderliga välsignelse och bad dem komma tillbaka, så fort de hade hittat prinsessan. De for i väg, var och en åt sitt håll, men det var inte många av dem, som någonsin kom igen, och de, som

det gjorde, de hade varken sett till prinsessan eller hört ett enda ord om henne.

Kungen och drottningen väntade och väntade, men när de såg, att deras väntan var förgäves, blev de övermåttan bedrövade. Nu skulle de aldrig få se sin dotter mer, tänkte de. Och hela hovet sörjde med dem. Ty alla höll så mycket av prinsessan, som om hon varit deras ögonsten. Men mest sörjde den unge vallaren. Han drev som förr sina får till skogs, men han var inte längre glad, för var dag och var stund tänkte han på den vackra kungadottern.

*

En natt, då vallaren låg och halvslumrade, tyckte han, att den lille älvekungen stod vid hans säng. Älvekungen nickade vänligt och vinkade med handen åt det håll på himmelen, där Karlavagnen syntes.

— Åt norr, åt norr! sade han. Där har du din drottning!

Då vart den unge vallaren så glad, att han spratt upp ur sin sömn och vaknade, och se, då stod den lille mannen ännu kvar.

— Åt norr, åt norr! sade han och vinkade en gång till åt det hållet.

Men i samma ögonblick var han försvunnen,

och vallaren visste inte rätt, om alltihop hade varit en verklighet eller bara en synvilla. Han kunde i alla fall inte sova längre utan låg hela natten och tänkte på älvekungens ord.

Så snart det var ljust, gick han upp på slottet och bad köksmästaren, att han skulle få tala med kungen. Köksmästaren vart förvånad och sade:

— Du har vallat i så många år, så du kunde väl få lite påökt på lönen, utan att du just behövde tala vid kungen själv.

— Tackar så mycket, svarade vallaren, men det är inte det jag vill.

— Nå, vad är det du vill då? frågade köksmästaren.

— Ja, jag ber så mycket om ursäkt, svarade vallaren, men det får allt vara en affär mellan mej och kungen, det.

— Ser man bara på, sade köksmästaren, du ser sannerligen så viktig ut, som om du hörde till själva det kungliga huset. Får man kanske vara så näsvis och fråga, om ers höghet tänker bli prins endera dagen?

— Ja, vem vet, svarade vallaren; vad man inte är, det kan man bli.

Köksmästaren skrattade, så han höll på att bli sjuk, men han följde i alla fall vallaren upp i stora salen. Där satt kungen på sin tron och

lutade huvudet mot handen och sörjde över sin bortrövade dotter. Vallaren steg fram och hälsade och frågade, hur det stod till. Kungen såg upp och nickade vänligt.

— Tackar som frågar, svarade han, med mej är det bara skräp, allt sedan jag miste flickan min. Men hur har du det själv? Det är väl inte något på tok med dina får, vill jag tro?

— Nej då, sade vallaren, vi reder oss nog, men det är något jag gärna ville tala med dej om, bara du inte tar illa opp.

— Ingen fara med det, svarade kungen; du har ju alltid varit en god och trogen tjänare, och är det något du önskar, så sjung bara ut!

— Ja, då vill jag allra ödmjukast be att få bli ledig ett litet tag, sade vallaren, så att jag kunde ge mej ut och leta reda på prinsessan.

Men när kungen hörde detta, vart han förgrymmad och sprang upp och slog knytnäven i tronen, så det knakade i den.

— Det är opassande, sade han, att på det viset komma och driva med en gammal man, som till på köpet är din herre och konung. Gyckel kan vara bra, men allt har sin tid, och än så länge är jag inte vidare upplagd för skämt. För det kan väl inte vara ditt *allvar* heller, det du nyss sade? Du har ju inte gjort

annat än vallat fä i all din tid, och hur skulle du då kunna uträtta, vad så många prinsar och riddare och andra förnäma män inte kunnat gå i land med!

— Vad förnämiteten anbelangar, svarade vallaren, så kan jag inte minnas, att det sades något om den saken i din kungliga kungörelse. Läste jag inte allt för galet, så stod det där, att den, som skaffade din dotter tillbaka igen, han skulle få henne själv till gemål och ditt halva kungarike till på köpet. Om min tröja är av vadmal eller scharlakan, det tycker jag kan göra just detsamma.

När kungen såg att vallaren verkligen menade allvar, lät han sin vrede fara.

— Du har rätt, min unge vän, sade han, ofta sitter scharlakanshjärta under vadmalströja, och för mej må du ha varit vallpojke hur många gånger du vill, bara du skaffar min dotter tillbaka.

— Nå, det låter höra sej, sade vallaren; då får jag säja farväl och ge mej av. Jag ska snart komma igen, och gör jag inte det, så har jätten eller trollet eller vad det nu kan vara för slag tagit livet av mej.

— Häst och rustning och vapen ska du väl ändå ha med, sade kungen; gå bara till stall-

mästaren och hälsa från mej, så ger han dej allt vad du behöver!

— Nej tack, svarade vallaren, sådana saker är inte för mej. Får jag bara en duktig matsäck, så reder jag mej gott med vad jag har.

— Som du vill, sade kungen, måtte du nu bara komma lyckligt tillbaka!

Vallaren tog kungen i handen och sade farväl. Han gick in i köket och fick sig en riktigt bra matsäck. När han sedan kom ner på gården, hade alla människor på slottet fått veta, vad han tänkte ta sig till. De gapade på honom med stor förvåning, och pojkarna pekade finger och gjorde narr av honom. Men vallaren stack handen i fickan och kände efter, att han hade pinglan och benpipan i gott förvar. Sedan lyfte han på hatten och gav sig i väg.

*

Han vandrade mot norr, såsom älvekungen lärt honom. Vägen gick över berg och öde stigar, och vallaren tyckte slutligen, att det väl inte kunde vara långt kvar till världens ände. Han stod då vid en sjö. Mitt i sjön var en vacker, skogbeväxt ö, och på ön låg ett ståtligt slott, mycket ståtligare än det, som vallaren kom ifrån.

På ön låg ett slott.

Han gick utmed stranden runt omkring hela sjön och beskådade slottet på alla sidor. Rätt som det var, fick han ögonen på ett öppet fönster uppe i tornet, och i det fönstret såg han en ung flicka. Hon hade fagergult hår och stod och vinkade med ett silkesband. Då hoppade hjärtat i vallarens bröst. Han kände igen både prinsessan och silkesbandet, för det var samma band, som det lilla lammet hade brukat bära.

Nu gällde det att komma över sjön, men vattnet var djupt, och ingen båt syntes till. Vallaren satte sig på en sten och grubblade över hur han skulle bära sig åt. Men han kunde inte hitta på råd. I ett nu kom han ihåg, vad han hade i fickan. Han drog upp sin lilla benpipa, satte den för munnen och blåste en lång, uthållen ton.

— God kväll! sade i detsamma en röst bakom honom.

— God kväll igen! svarade vallaren och vände sig om.

Då stod framför honom den lille pysen med glas-skorna.

— Vad är det du vill? frågade pysen.

— Åh, var snäll och laga, att jag kommer över till slottet! sade vallaren.

— Ska ske, svarade pysen, sätt dej bara upp på min rygg!

Vallaren undrade, hur detta skulle gå till. Men i detsamma skiftade pysen hamn och vart till en stor, stor hök. Vallaren satte sig upp på hans rygg, höken bredde ut sina vingar och for genom luften och stannade inte, förrän de kommit över till ön, där han lät vallaren stiga av. Sedan detta var gjort, försvann han lika hastigt som han kommit.

Vallaren gick upp till slottet och steg in i köket. Köksmästaren kom emot honom och frågade, vad han hade för ärende. Vallaren svarade, att han gärna skulle vilja ha tjänst där i huset, ifall det händelsevis skulle finnas någon plats ledig.

— Det kommer an på vad du kan för något, sade köksmästaren.

— Jag kan valla fä, sade vallaren.

— Ja, då kommer du alldeles som du vore efterskickad, sade köksmästaren. Ser du, i det här slottet härskar en jätte, som har en gruvelig massa kor. Han behöver just nu en vallare som allra bäst. Men det går väl med dej som med alla de andra, kan jag tro, att du mister något kräk, och om du det gör, så äter jätten upp dej med hull och hår.

— Det var lite kusligt, svarade vallaren, men inte tror jag just, att han ska bli så fet på

mej. I morgon bittida är jag färdig att börja min tjänst.

Dagen därpå drev vallaren till skogs med jättens fä. De rände omkring i bergen och var ganska svåra att hålla reda på. Men så fort vallaren förlorat något av dem ur sikte, tog han fram sin bjällra och rörde den sakta fram och tillbaka. Så snart korna hörde bjällran klinga, kom de springande, så att vallaren kunde räkna över och se efter, att ingen fattades. När det led mot kvällen, samlade han ihop sin hjord och gav sig på hemvägen. Då kom jätten gående emot honom, tung och klumpig och grym att se uppå.

— *Du* är i stället för den som fattas! skrek han på långt håll.

Vallaren klingade med bjällran och fick alla korna att stanna. Jätten räknade dem tre gånger både baklänges och framlänges, men hur han än räknade, fick han dem var gång rätt. Då ljusnade han upp och vart helt belåten.

— Det var konstigt, sade han, du ska få bli min vallare i all din dag.

Sedan han sagt detta, gick han ner till sjöstranden, löste sin förtrollade båt och rodde tre varv omkring hela ön, såsom han var kväll brukade göra.

När nu jätten var borta, såg vallaren uppåt

tornfönstret. Där stod prinsessan och vinkade med sitt silkesband, och hon sjöng därvid med sakta röst:

— I natt, i natt, du vallareman,
går molnet undan min stjärna.
Och kommer du då, så blir jag väl din,
min krona ger jag dig gärna.

Vallaren lyssnade till sången och förstod, att han borde komma om natten och befria prinsessan. Utan att låta jättens folk märka något gick han strax bort ifrån tornet. Men när det hade blivit mörkt och alla låg i sin djupaste sömn, smög han sig dit igen, ställde sig rakt under tornfönstret och sjöng med sakta röst:

-- I natten väntar din vallareman,
står sorgsen under ditt galler,
och kommer du ner, så blir du väl min,
medan skuggan så vida faller.

Prinsessan böjde sig ut genom fönstret och viskade:

— Jag är inlåst inom portar av järn och bunden med länkar av guld; du måste komma upp och bryta sönder dem.

Till att börja med visste sig vallaren ingen råd, men så kom han ihåg sin lilla benpipa. Han tog fram den och blåste en lång utdragen ton.

— God kväll! sade i detsamma en röst bakom honom.

— God kväll igen! sade vallaren och vände sig om.

Då stod framför honom den lille älvekungen.

— Vad är det du vill? frågade älvekungen.

— Åh, var snäll och laga, att prinsessan och jag kommer bort härifrån! svarade vallaren.

— Ska ske, svarade älvekungen, följ bara med mej!

De gick så upp i tornet till prinsessans kammare. Älvekungen tog på järnportarna, och de öppnades av sig själva. Han rörde vid guldkedjorna, och de föll i stycken.

Prinsessan räckte vallaren sin hand, och så

gick alla tre utför torntrapporna och ner till sjöstranden. Där stannade älvekungen och sjöng med sakta stämma:

— Liten gädda i vassen
månd gå,
kom, kom så hastelig!
Din rygg en prinsessa
skall rida uppå,
därtill ock en konung så
mäktig.

I detsamma stod den lilla älveflickan med toppmössan framför dem. Hon hoppade ner i sjön och vart till en stor gädda, som lustigt lekte om i vattnet.

— Nu ska ni sätta er på gäddans rygg, sade älvekungen, men prinsessan får inte på några villkor bli rädd, vad som än

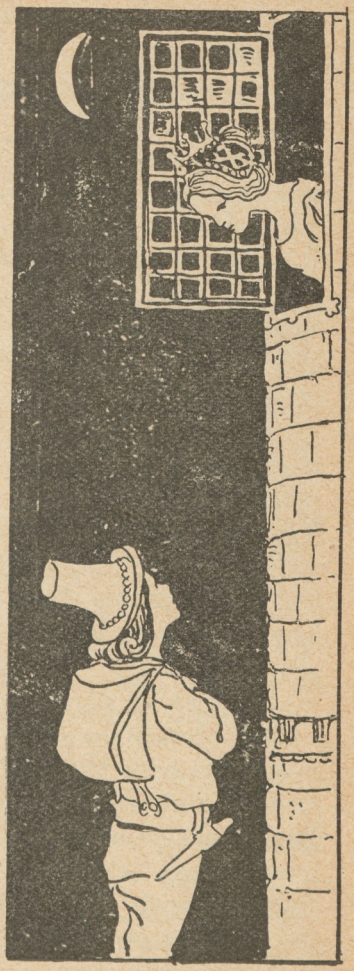

må hända, för blir hon det, då är det förbi med min makt.

Prinsessan lovade, att hon nog skulle hålla sig modig, och satte sig på gäddans rygg med vallaren bakom. Älvekungen försvann, och gäddan sköt ut i vattnet med sådan fart, att det forsade och brusade omkring henne.

Medan allt detta hände, låg jätten och sov. Men just som gäddan satte ut ifrån land, vaknade han. Han tyckte sig höra ett märkvärdigt forsande och brusande, och då han tittade ut igenom fönstret, såg han, att något rörde sig på vattnet och hade en lång, vit strimma efter sig. Han förstod strax, att det måtte vara någon, som hade hjälpt prinsessan på flykten. Genast tog han därför sin örnhamn och flög efter, det fortaste han kunde. Men när gäddan hörde dånet av hans vingslag, dök hon djupt ner i vattnet. Prinsessan vart rädd och skrek till.

— Aj, aj, nu går det på tok, sade gäddan.

Och i detsamma gick det såsom älvekungen sade sagt; hans makt blev till intet, örnen grep de båda flyktingarna i sina klor och flög med dem tillbaka till slottet. Där lade han av sig sin örnhamn och sade:

— Ja, nu är vi här igen, och bra länge ska det dröja, innan vi nästa gång tar oss en sådan

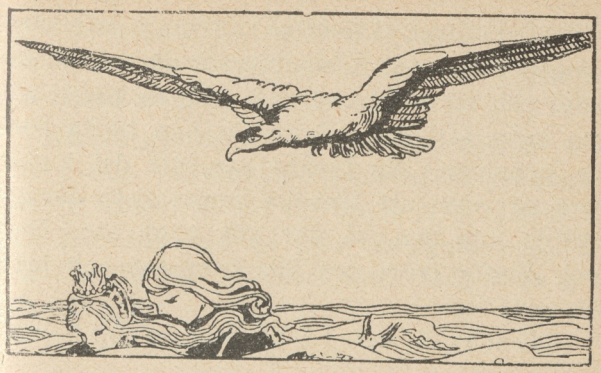

här lustresa. Redan i morgon ska du, min lilla docka, hålla bröllop med mej, och du, min vän, ska få komma med på bröllopet och dansa i kedjor, innan du mister ditt unga liv. Men tills allt blir i ordning ska ni få vara lite i ensamheten för er själva, var och en på sitt håll.

Därmed förde han prinsessan upp i tornkammaren och låste järnportarna med sju dubbla lås. Men vallaren lät han kasta i en fängelsehåla, väl femton famnar under jord.

*

Här låg nu vallaren djupt nere i mörkret, där varken sol eller måne kunde lysa. Glad till sinnes var han inte, för nu skulle prinsessan bli jättens brud, och själv skulle

han mista livet. Då kom han ihåg, vad älvekungen hade sagt honom första gången de talades vid, att om han tredje gången kom i någon svår farlighet, så skulle han bryta sönder penpipan. Nu tyckte han, att det kunde vara på tiden att försöka denna sista utväg; hjälpte inte den, så var allt hopp ute. Han drog därför fram den lilla benpipan och bröt den mitt itu.

— God kväll! sade i detsamma en röst bakom honom.

— God kväll igen! sade vallaren och såg sig om.

Då stod framför honom den lille älvekungen.

— Vad är det du vill? frågade älvekungen.

— Åh, var snäll och laga, att jag kan befria prinsessan och föra henne tillbaka till hennes far! sade vallaren.

— Ska ske, svarade älvekungen, följ bara med mej!

Gubben tog honom nu med, och de gick genom lyckta dörrar och genom många präktiga rum. Slutligen kom de in i en stor sal, som var full av svärd, spjut och yxor och allehanda vapen. Alla skimrade de och gnistrade, och somliga blänkte som blankt stål, andra som rent guld. Runt omkring väggarna stod kistor med präktiga rustningar, och i hörnet

var en stor spisel. Älvekungen gick bort till spiseln och gjorde upp eld.

— Kläd av dej! sade han.

Vallaren gjorde så, och då han fått av sig sina gamla vallarekläder, kastade älvekungen dem på elden, så att de brann upp. Därefter gick han bort till en stor järnkista och tog fram en dyrbar rustning, som blänkte av det klaraste guld.

— Kläd på dej! sade han.

Vallaren gjorde så och stod snart i full rustning från huvud till fot. Älvekungen tog då ner ett svärd från väggen och band det vid vallarens sida.

— Detta svärd är mycket skarpt, sade han, och det är från början bestämt, att det och intet annat ska bli jättens bane.

Vallaren trodde, att han skulle vara besvärad av den ovana rustningen, men det var han inte, utan han kände sig väl till mods och rörde sig så lätt och ledigt, som om han hade varit den yppersta kungason och gått i hjälm och brynja all sin tid.

De gick nu åter genom de många präktiga rummen och de lyckta dörrarna och kom så tillbaka till den mörka fängelsehålan femton famnar under jord.

— Är det något mer du vill? frågade älvekungen.

— Nej, nu ska du ha tack för din goda hjälp, svarade vallaren, och skulle vi inte råkas mer, så hälsa din pys och din flicka så mycket från mej!

— Farväl och lycka till då! sade älvekungen, och i detsamma var han försvunnen.

Vallaren satt nu ånyo ensam djupt nere i mörkret, där varken sol eller måne lyste. Men nu var han inte längre sorgsen utan väntade bara på att bli hämtad upp i bröllopssalen.

Fram på dagen vart det mycket buller och bång på slottet. Jätten hade bjudit alla sina släktingar till bröllopet, och de kom också farande, den ena efter den andra. Prinsessan vart nu klädd på det allra präktigaste. Det hjälpte inte det minsta, allt vad hon grät och stretade emot, utan trollkäringarna satte på henne guldkrona och röda ringar och andra kostliga smycken, som jättens mor själv hade burit. Sedan detta var gjort, ledde de ner henne i bröllopssalen och satte henne till höger om jätten vid det stora bordet. Här fattades ingenting i välfägnaden, varken mat eller dryck, och jättarna och jättesorna åt och drack, allt vad tygen höll. Men prinsessan kunde inte smaka en bit, utan hon grät alltjämt och tänkte

med grämelse på hur bra allt nu kunde ha varit, om hon bara inte blivit så rädd, när hon och vallaren suttit på den stora gäddryggen. Men den saken stod inte mer till att ändra, nu skulle hon bli den otäcke jättens brud, och den unge vallaren skulle dö.

När det led frampå kvällen, gick jätten med alla sina gäster ner på slottsgården, ty där skulle de förlusta sig med att se vallaren dansa i kedjor. När alla hade ställt upp sig, ropade jätten på sina drängar och befallde dem att ta kedjor och lyktor och gå ner i hålan för att hämta upp fången. Drängarna lydde, men när de väl hade kravlat sig ner och lyste med sina lyktor i hålan, kunde de inte se någon vallare, utan i stället stod där en ståtlig ung riddare med svärd, brynja och blanka vapen. Vid denna syn blev de så förfärade, att de släppte lyktorna och vände om, och det gick mycket kvickare för dem att komma de femton famnarna upp igen, än det hade tagit att komma samma väg ner. Men vallaren följde hack i häl efter och kom så upp på slottsgården, där hela brudskaran stod samlad för att beskåda hans sista färd. När jätten såg vallaren, vart han övermåttan förgrymmad.

— Tvi dej, ditt arga troll! skrek han, och

hans ögon var härvid så vassa, att han såg tvärsigenom den guldskimrande rustningen.

Men vallaren vart inte rädd för hans blickar, hur vassa de än var, utan svarade:

— Troll är du själv, men nu ska du i alla fall kämpa med mej om min unga brud.

Härmed drog han sitt svärd, och det flammade som en eldslåga. När jätten kände igen, att det var samma svärd, som skulle bli hans bane, vart han så förfärad, att han bleknade och föll till jorden. Men vallaren sprang fram och svingade sitt svärd och gjorde ett så väldigt hugg, att jättens huvud dansade av. När bröllopsgästerna såg detta, darrade de av räddhåga och for var och en åt sitt håll utan att ens våga titta sig om.

Prinsessan och vallaren stod nu ensamma kvar på slottsgården. De hälsade varandra med glädje, och prinsessan lovade, att nu skulle hon aldrig mer vara rädd. Därefter gick de ner till sjöstranden och lossade jättens förtrollade båt och rodde bort från ön. Det dröjde sedan inte länge, innan de var hemma hos prinsessans föräldrar. Där vart en stor fröjd. Kungen och drottningen lät strax reda till ett präktigt bröllop, där vallaren fick prinsessan och halva kungariket till på köpet. Efter gamle kungens död fick han den andra halvan också. Han och

Härmed drog han sitt svärd.

hans drottning levde sedan lyckliga och förnöjda i många, många år. Men pinglan och den sönderbrutna benpipan förvarades som ett minne på slottet, och har de inte nyligen blivit bortslarvade, så finns de väl där än i dag.

Prinsessan på glasberget.

Det var en gång en kung, som tyckte så mycket om jakt, att han inte visste något större nöje. Både bittida och sent brukade han därför vara ute i skogarna och rida omkring med sina hundar och falkar.

För det mesta hade han också god jaktlycka. Men en dag hände det sig, att han inte kunde få upp något villebråd, fast han letade på alla håll från morgonen ända till kvällen. Då det led mot natten, måste han rida hem med sina män. Han var då ganska förtretad över sin otur och sade inte ett ord. Men medan han så

red, fick han rätt som det var se en märkvärdig skepnad, som rörde sig framför honom på vägen. Kungen sporrade sin häst, så att han fick starkare fart och kom allt närmare den märkvärdiga skepnaden. Han såg då, att det var en dvärg eller vildman. Det dröjde inte länge, innan han hunnit fatt vildmannen. Han hoppade då av, grep honom i kragen och visade honom för sina män, som kom ridande strax bakefter. De undrade alla över hans sällsamma utseende, för han var liten och ful som ett troll, och hans hår var grått och strävt som mossan på en gammal gärdsgårdsstör.

— Vad heter du, och var bor du? frågade kungen.

Vildmannen tittade på honom med skygga ögon men svarade ingenting.

— Var inte rädd, sade kungen, utan tala bara om, vem du är!

Vildmannen teg fortfarande. Kungen rynkade sina ögonbryn.

— Vet du inte, vem det är, som talar dej till? frågade han. Jag är herre i det här landet, och jag har makt att straffa dej, ifall du trilskas och inte lyder mina befallningar.

Men inte heller detta hjälpte; vildmannen bet bara ihop sina tänder. Som kungen redan i förväg var misslynt, vart han nu mycket vred.

— Bind honom, befallde han sina män, och laga, att ni får honom med er! Men ni svarar med edra huvuden för, att han inte slipper undan.

Härmed sprang han i sadeln igen, satte sporrarna i hästens sidor och red utan vidare äventyr hem till sin kungsgård.

På den tiden var det en gammal sed, att så snart kvällsvarden var slutad, skulle mjödhornen sättas fram, och kungen och hans män skulle sedan hålla dryckeslag till långt in på natten. Därvid blev alltid mycket talat men ändå mera drucket. Så skedde också den här gången. Maten togs bort, hornen bars fram,

och männen började dricka. Men pratet och lustigheten hade svårt att komma riktigt i gång, ty kungen satt länge tyst och tvär och stirrade framför sig. Till sist fattade han dock ett stort horn och såg sig omkring.

— Nå, sade han, vad tycker ni den här gången om vår jakt? Har det någonsin förr blivit sagt om oss, att vi kommit hem ur skogen med två tomma händer?

— Nej, svarade männen, det är då både sant och visst, att något sådant aldrig har blivit sagt, och det vet alla, att en så god jägare som du inte står att finna i hela vida världen. Men detta har du minsann också visat i dag, för du har ju inte heller nu kommit hem med tomma händer. Du har tvärtom den här gången fått ett bättre villebråd än någonsin förut.

— Vad för slag? sade kungen och spärrade upp ögonen. Vad är det för ett villebråd ni talar om?

— Vildmannen! Vildmannen! ropade hovmännen. Det måtte väl vara ett villebråd, som är märkvärdigare än ett helt tjog harar eller älgar. Vi åtminstone har aldrig förr hört talas om någon kung, som kan skryta med att ha fångat ett så underligt djur.

När kungen hörde detta, ljusnade han och vart mäkta belåten.

— Ja, ja, sade han, nog är *den* ett underligt djur alltid, det har ni då riktigt rätt i. Men inte vet jag just, vad jag egentligen ska ta mej till med honom.

— Jo, svarade hovmännen, honom ska du hålla fången här på din gård, så att det sedan må höras och spörjas ut över hela landet och alla människor får veta, vilken stor och lycklig jägare du är. Bara du nu kan förvara honom riktigt väl, så att han inte rymmer. Ty att han är en knipslug och illfundig man, det har vi redan sett. Men det hittar du nog på, när du får tänka dej om.

Kungen teg en lång stund, och männen höll sig så tysta de kunde för att inte störa honom. Slutligen höjde han sitt horn och sade:

— Nu ska jag säja er, vad jag har hittat på. Redan i morgon dag ska jag sända efter timmer och virke, och så ska jag låta bygga en bur eller en liten stuga strax här intill kungsgården. Den ska timras av stora bjälkar, och dörren ska göras sådan, att den kan stängas med starka bommar och lås, så att ingen kan bryta sej ut därigenom. Inga fönster ska det vara på stugan, men mitt på väggen ska det huggas en liten glugg. När så stugan är fär-

dig, ska jag låta sätta in vildmannen däri, och så ska vi skjuta bommarna för dörren och ta nycklarna ur låsen. Sin mat ska han få genom gluggen, och genom den ska vi också kunna titta på honom, när vi så behagar. Detta tycker jag är väl uttänkt. Inte ska det sedan bli mitt fel, om vildmannen slipper undan. Och det lovar jag, att den, som släpper honom lös,

han ska utan nåd och förbarmande dö, vem han än må vara, vore han ock min egen son. Det svär jag på.

Härmed tömde kungen dryckeshornet.

Detta var en dyr ed, och hovmännen såg villrådiga på varandra. Så hade de aldrig förr hört sin kung tala, och de kunde mycket väl förstå, att det var mjödet, som stigit honom åt huvudet, eftersom han kunde avlägga ett så obe-

tänksamt löfte. Men de vågade ingenting säga, för om de det hade gjort, så hade han blivit vred på dem.

Nästa morgon, så snart kungen vaknade, kom han ihåg det löfte han gjort under dryckeslaget förra kvällen. Han sände genast efter timmer och virke och lät bygga en liten stuga strax intill kungsgården. Den timrades av stora bjälkar, och för dörren sattes så starka bommar och lås, att ingen skulle kunna bryta sig ut. Inga fönster gjordes på stugan, men mitt på väggen höggs en liten glugg.

När så stugan var färdig, lät kungen leda in vildmannen däri. Sedan sköts bommarna för dörren, och kungen tog själv nycklarna och hängde dem vid sitt bälte.

I den lilla stugan fick nu dvärgen sitta fången både natt och dag, och sin mat fick han inskjuten genom gluggen mitt på väggen. Allt emellanåt gick kungen och hans män dit och tittade in genom gluggen, och många gående och farande kom också dit för att beskåda den märkvärdige mannen. Men ingen hörde honom någonsin beklaga sig eller säga ett endaste ord.

Så gick en rund tid framåt. Då hände det sig, att det vart ofrid i landet, så att kungen måste draga ut i kriget. När han var färdig och

skulle ge sig i väg, sade han till sin drottning:

— Nu ska du styra för mitt rike. Jag lämnar både land och folk i din vård, och du ska nog sköta om alltihop ordentligt, tänker jag. Det är bara *en* sak, som du alldeles särskilt ska lova mej, och det är, att du väl förvarar den vilde mannen, så att han inte slipper ut, medan jag är borta.

— Jag får väl göra mitt bästa i den saken som i allt annat, svarade drottningen.

— Ja, då kan jag vara lugn, sade kungen; här har du nycklarna till vildmannens stuga, häng dem vid ditt bälte, och låt aldrig någon annan få hand om dem!

Drottningen tog emot nycklarna och hängde dem vid sitt bälte. Sedan gick de båda ner till havsstranden. Där låg kungens krigsskepp. Kungen tog sin drottning i hand, sade farväl och gick ombord. Därefter lät han skjuta skeppet från land, hissade segel och for långt, långt bort i andra riken, och vart han kom, vann han seger. Men drottningen stod på stranden och såg efter honom, så länge hon kunde se hans vimplar flyga över sjön. När den sista vimpeln sjunkit bakom synranden, vände hon sig om och gick med sina hovtärnor upp till kungsgården. Där styrde hon sedan och ställde, och allt gick

på bästa vis. De stunder, då hon fick vara i ro, satte hon sig och sömmade silke på knä och längtade efter att hennes man skulle komma tillbaka igen. Sin bästa tröst hade hon då i deras enda barn, den lille prinsen, som lekte vid hennes sida. Han var ännu späd till åren, men man kunde gott se, att om han fick leva, så skulle han bli en lika driftig och tapper man, som hans fader var.

Medan nu kungen var borta, hände det sig en dag, att den lille prinsen vandrade omkring i kungsgården och kom till vildmannens stuga. Där satte han sig att leka med sitt guldäpple på gräsvallen utanför gluggen. När han hade hållit på en stund, hittade han på att kasta guldäpplet mot väggen och sedan fånga det med händerna. Hur han nu bar sig åt, ville det sig till sist inte bättre, än att guldäpplet for in genom gluggen. Strax kom vildmannen fram och kastade ut det igen. Detta tyckte prinsen var en lustig lek, och han kastade därför än en gång in äpplet genom gluggen. Vildmannen kastade det för andra gången tillbaka. Prinsen skrattade högt och kastade för tredje gången, och på samma sätt gjorde vildmannen. Så höll de på en lång stund. Men just då prinsen tyckte det var som allra roligast, slutade vildmannen upp med leken och behöll guldäpplet. Prinsen

stod och väntade, att det skulle komma ut igen, men det kom inte.

— Håll på, håll på! skrek han.

Vildmannen höll sig stilla och sade inte ett ord.

— Ge mej mitt äpple! ropade prinsen.

Men han fick intet svar nu heller.

— Snälle, gode vildman, får jag mitt äpple tillbaka, sade han bedjande.

Men vildmannen brydde sig inte om honom. När prinsen märkte, att ingenting hjälpte, började han slutligen gråta. Då såg vildmannen på honom och sade:

— Din far bar sej mycket illa åt mot mej, då han gjorde mej till fånge, fast jag aldrig hade gjort honom det allra minsta för när. Han har väl förtjänat, att jag hämnas på honom, så mycket jag någonsin kan. Och det säjer jag dej nu, att du aldrig i livet får ditt lilla vackra guldäpple tillbaka, om du inte släpper ut mej härifrån.

— Hur skulle jag kunna släppa ut dej? sade prinsen; ack, mitt lilla vackra guldäpple, ge mej igen mitt lilla vackra guldäpple!

— Ja, när du släppt mej lös, sade vildmannen.

— Det kan jag ju inte, svarade prinsen grå-

Detta var en lustig lek.

tande, det är ju lås och bom för, och inte kan jag låsa upp.

— Jo, det kan du, svarade vildmannen, bara du gör som jag nu säjer. Under vår lek har du blivit lite rufsig i håret. Du kan därför gå in till din mor och be, att hon kammar dej. Medan hon gör det, ska du lägga huvudet i hennes knä, och du kommer då lätt åt nycklarna vid hennes bälte. Göm dem försiktigt innanför kolten, och akta dej väl, att de inte skramlar. Spring sedan strax hitut och lås upp dörren! Så snart du fått ditt äpple, kan du nog lätt hänga nycklarna tillbaka, utan att din mor märker det. Hon har ju så många nycklar, så hon ser väl inte, om det är ett par mer eller mindre.

— Nej, sade prinsen, det gör jag inte, för det är ju orätt!

— Jaså, var det inte tvärtom orätt, när din far satte mej i den här buren alldeles som ett djur? sade vildmannen. Inte ska väl du vara lika grym som han var? Men för all del, vill du inte ha ditt lilla guldäpple igen, så kan du låta bli.

Prinsen ville för ingen del mista sitt guldäpple, och han tyckte inte heller, att det kunde vara någon synd att släppa vildmannen lös, när han visste, att vildmannen intet ont gjort. Sedan han stått och undrat en stund,

gjorde han därför, som vildmannen hade sagt. Han sprang in i kungsgården till sin moder och sade att han blivit så rufsig i håret, att hon måste kamma honom lite. Hon lade bort sin sömnad och började reda ut hans långa gula lockar. Medan hon höll på härmed, lade han huvudet i hennes knä. Han såg då, var nycklarna till vildmannens stuga hängde, och utan att modern märkte något häktade han kvickt av nycklarna och gömde dem försiktigt innanför kolten. När han fått sina lockar utkammade, sprang han, det fortaste han kunde, ut till vildmannen igen, låste upp låsen, sköt undan bommarna och öppnade dörren. Vildmannen kom då ut. Han stängde först dörren, sköt bommarna för och låste igen med nycklarna. Sedan räckte han dessa åt prinsen och gav honom äpplet tillbaka.

— Här har du nu ditt vackra guldäpple igen, sade han, och så ska du ha stor tack, för att du hjälpte mej ut. Jag ska aldrig glömma den tjänst du nu har gjort mej, och när den tiden kommer, då du behöver min hjälp, så ska jag göra dej allt gott jag kan. Till dess farväl!

Härmed sprang han till skogs och var på ögonblicket försvunnen. Prinsen gick in till sin moder och lagade så, att han oförmärkt kunde hänga nycklarna tillbaka på deras ställe igen.

Men han var inte längre så glad åt sitt guldäpple, som han förut hade varit, och han kunde aldrig få riktigt klart för sig, om han gjort rätt eller orätt, när han hjälpte vildmannen på flykten.

Att fången var sin kos, kunde inte länge döljas. När köksdrängen frampå kvällen kom till gluggen med mat, var det ingen där, som tog emot den. Han ropade då på dvärgen, men ingen svarade. Drängen tittade in genom gluggen, men det var allaredan så skumt i stugan, att han inte kunde se, om det fanns någon därinne. Han bultade i väggen och lyssnade, men inte så mycket som ett knäpp hördes. Han bultade en gång till, men lika tyst var det. Drängen vart då hemsk till mods och visste inte, vad han skulle tänka. Han ställde maten på marken och sprang in i kungssalen och bad att få tala med drottningen. Hon frågade, vad han ville.

— Vildmannen! Vildmannen! var det enda han kunde säga.

— Ja, vad är det med vildmannen? frågade drottningen.

— Han är inte där, svarade drängen.

— Visst är han där, sade drottningen, nycklarna till stugan hänger ju här vid mitt bälte,

och inte lär han väl kunna gå ut igenom väggarna heller.

— Ja, då är han kanske död, svarade drängen.

— Det ska vi strax se, sade drottningen; gå nu efter ett par av de starkaste svennerna och ta ett bloss med dej, så ska vi följas åt och skaffa oss ljus i saken.

Drängen tände ett bloss och gick sedan in till svennerna och sade till de båda starkaste, att de på ögonblicket skulle följa drottningen till vildmannens stuga. De andra blev då så nyfikna, att de rusade upp och följde med, de också. När de kom fram, tog drottningen nycklarna från bältet och öppnade låsen. Därefter sköt hon bommarna åt sidan och drog upp dörren. Drängen höll fram blosset, och drottningen tittade in. Men hur hon tittade, kunde hon ingenting upptäcka. Stugan var alldeles tom.

Nu vart det en stor uppståndelse i kungsgården. Drottningen lät strax blåsa i den stora luren, så att allt folket samlades på gården. Där delade hon dem i flera hopar och satte en pålitlig karl till anförare för var hop. Sedan sände hon ut dem åt var sitt håll med sträng befallning, att de skulle söka efter vildmannen i hela landet, både i mark och skog, och att de skulle föra honom tillbaka, antingen han var död eller levande.

De gav sig genast av, fast det nu var natt, och de letade igenom var gård och strövade igenom var skog och frågade ut varenda människa, som de råkade på sin färd. Men inte ett spår av vildmannen kunde de finna, och ingen, som de talade vid, hade sett eller hört, vart han tagit vägen. Sedan de varit ute i många dagar, måste de vända tillbaka och berätta för drottningen, att allt deras besvär varit förgäves. Hon blev häröver mycket bekymrad, och ju längre det led, desto mera bekymrad vart hon, för hon väntade, att hennes man när som helst skulle komma hem igen.

Äntligen fick hon en vacker dag se hans skepp komma farande över havet. Mycket folk samlades på stranden för att hälsa honom, och drottningen var förstås också där. Så snart kungen kommit i land och hälsat drottningen, var hans första fråga den, om hon hade vildmannen i gott förvar. Då måste drottningen bekänna, hur det var. Hon berättade, hur allt gått till den dagen, då de märkte, att vildmannen kommit bort; hon rådde inte för det, sade hon, och ingen annan heller. Men kungen vart övermåttan vred; han skulle nog ta reda på gärningsmannen, sade han, och då skulle denne straffas på det allra strängaste, vem han än

mände vara. Så snart kungen kom upp till kungsgården, lät han därför hålla stor rannsakning, och var mans barn måste fram och vittna. Men ingen visste något. Till sist skulle den lille prinsen också fram.

— Inte vet väl du någonting i den här saken? frågade kungen.

Den lille stod en stund; sedan sade han:

— Jag vet, att jag nu ska dö, men ljuga vill jag inte. Det var jag, som släppte vildmannen lös.

Då vart drottningen vit om kinden och alla de andra med, ty där fanns ingen, som inte höll av den lille prinsen. Kungen stod länge tyst med rynkad panna och sammanbitna tänder. Slutligen sade han:

— Aldrig ska det säjas om mej, att jag har brutit mitt löfte, vore det ock för mitt eget kött och blod. Du ska därför visserligen dö, som du förtjänar.

Sedan vände han sig till sina båda närmaste män och sade:

— Ni båda ska strax föra pilten långt bort i skogen och döda honom. Men hans hjärta ska ni sedan visa mej, så att jag kan se, att ni fullgjort min befallning.

Nu vart det stor bedrövelse ibland folket, och alla bad om nåd för prinsen. Men kungen stod

fast vid sitt beslut; och för att han inte till sist skulle ge efter för deras böner befallde han, att de bägge hovmännen genast utan vidare motsägelser skulle göra, som han sagt. Därefter vände han sig tvärt om, gick in i sin sal och stängde dörren efter sig.

De båda männen tordes nu inte annat än lyda. De tog prinsen mellan sig och vandrade åstad. Men var gång de tänkte stanna för att fullgöra sin herres befallning, bar det dem så emot, att de måste gå vidare. När de så kommit långt, långt bort i skogen, fick de se en vallare, som gick och vaktade svin. Då sade den ene hovmannen:

— Hör du, har *du* någon lust att göra det här?

— Nej, det må himlen veta, att jag inte har, svarade den andre; vill du som jag, så rymmer vi ifrån alltihop.

— Ja, hellre det än att göra den lille något ont, sade den förste. Men jag tror jag vet ett bättre sätt att komma ifrån saken. Ser du, där går en svinvaktare. Jag ska gå bort och köpa en av hans smågrisar. Den kan vi sedan slakta och ta hjärtat ur. Så ledsen, som kungen nu är, fast han gör sej hård, så lär han inte titta så fasligt noga på det hjärtat, som vi kommer och visar honom.

— Det är väl talat, sade den andre hovmannen, gå du, så väntar jag här med prinsen.

Den förste hovmannen gick nu fram till svinvaktaren och bad att för hederlig betalning få köpa en av hans smågrisar. Svinvaktaren sade strax ja och gav honom en. Hovmannen tog grisen under armen och vände tillbaka till sin kamrat, och de gick sedan vidare med prinsen och grisen. När de hade kommit så långt bort, att ingen annan kunde höra, hur grisen skrek, gick de upp i en bergsskreva och slaktade honom. När detta var gjort, skar de ut hjärtat ur grisens bröst. Därefter tog de farväl av prinsen.

— Nu måste vi vända tillbaka och visa din far det här, sade de. Men gå du bara på, tills du kommer in i nästa kungarike! Sedan ska vi hoppas, att din far aldrig får veta, att du lever. Att *vi* båda håller mun, det kan du lita på, för får han minsta nys om, hur vi nu lurat honom, så gör han oss bums ett huvud kortare.

Prinsen tackade dem för deras vänlighet, och de återvände till kungsgården. Man kan väl tänka sig, vad där vart för en sorg, då de berättade om prinsens död. När de sedan kom in till kungen och visade honom hjärtat, som de hade med sig, vände han sig bort.

— Ni har handlat som trogna tjänare, sade

han, men gå nu och begrav det, jag tål inte se det för mina ögon.

Detta lät de båda hovmännen inte säga sig två gånger. Men från den stunden hade varken kungen eller drottningen någon glad dag mer. Kungen sade ingenting och ville aldrig höra talas om vad som hänt, men alla förstod, att han i hemlighet sörjde sin son, och att han bitterligen ångrade sitt olycksaliga löfte. Stugan, där vildmannen suttit fången, lät han strax ta ner och bränna upp, så att han inte skulle behöva ha den till en ständig påminnelse.

När den lille prinsen hade skilts från de bägge hovmännen, gjorde han som de sagt honom. Han vandrade alltjämt framåt utan att vika av åt något håll, varken åt höger eller vänster, och aldrig hade han annat till mat än nötter och vilda bär, som växte i skogen. När han så färdats både länge och väl, kom han till ett berg, och överst på berget stod en hög fura. Då tänkte han:

— Det är bäst jag kliver upp i furan och ser till, om jag inte kan hitta någon väg.

Sagt och gjort; han klev upp i trädet. Som han nu kom högst upp i furutoppen och spejade åt alla håll, fick han se, att det låg en stor, stor kungsgård och glimmade mot solen

långt, långt borta. Då vart han hjärtans glad, klev ner ur trädet och gav sig genast till att gå åt det hållet, där han hade sett den stora kungsgården.

Under vägen kom han till en åker, där en liten pojke gick och plöjde. Pojken var klädd i simpla kläder, sådana som vallpojkar brukar ha. Då kom prinsen att tänka på, att han själv var klädd i granna prinskläder, som man strax skulle känna igen honom på.

— Detta är inte bra, tänkte han.

Han stannade och beslöt att byta kläder med pojken.

— God kväll! sade han.

— God kväll igen! svarade pojken och vände sig om.

När han fick se prinsen, släppte han tömmen och piskan och ställde sig att titta på honom med munnen gapande av förvåning.

— Vad är en sådan liten grann herre ute och går för? sade han.

— Tycker du, att jag är så grann? frågade prinsen.

— Måtte väl det, svarade pojken, han är ju rakt som en liten prins, vet jag.

— Du är inte så dum att gissa, du, sade prinsen, men vad skulle du säja, om vi skulle ta och byta kläder, vi båda?

— Nej, si det är väl aldrig hans allvar, svarade pojken, då måste jag väl ge honom bra mellangift, kan jag tro, och det är jag inte god till, för jag har inte mer än de här slarvorna, som jag går och står i.

— Mellangiften blir vi nog sams om, sade prinsen. Men kvicka dej nu, för annars går jag till någon annan. Det lär väl inte bli var dag, som någon kommer och bjuder dej på prinskläder, tänker jag.

De klädde nu av sig och bytte med varandra. Pojken fick på sig prinsens kläder med sammetskolt och fjäderhatt och små skor med fina rosetter och guld och pärlor både fram och bak. Prinsen fick på sig pojkens slarvor, och de var just inte så hela, och så värst rena var de inte heller, skam till sägandes. Men prinsen var belåten och nickade åt pojken.

— Tack ska du ha, sade han, måtte bytet bekomma dej väl!

Därmed lyfte han på sin nya men trasiga mössa och fortsatte sin färd. Äntligen kom han fram till kungsgården. Han gick in och frågade, om kungen där hade några oxar, som man kunde låta honom få vakta. Jo, oxar fanns det nog, och en vallpojke behövdes, så det kunde han gärna få bli. Prinsen tackade och fick så tjänst som kungens fävaktare.

Prinsen och pojken bytte kläder.

På den platsen blev han sedan i många år. Han trivdes och växte upp och vart en riktigt stark och ståtlig pojke. Sina sysslor skötte han väl, och allt som tiden gick, glömde han sin sorg, och till sist var det nätt och jämnt han kom ihåg, att han någonsin hade varit en fin liten prins.

Den kungen, som prinsen tjänade hos, hade för några år sedan varit gift. Hans drottning var nu död, men hon hade lämnat efter sig en liten dotter. När prinsessan växte upp, vart hon den vackraste flicka, som fanns i sju kungariken. Hon var därtill klok och vänlig, och alla sade, att den prinsen blev en lyckans ost, som fick henne till gemål.

När nu prinsessan hade fyllt sina femton år, fick hon en oräknelig hop friare, som man väl kan tänka. Hon gav dem alla nej, och det inte bara första gången utan den andra och tredje med. Men för var gång hon sade nej åt en, så kom det två andra i stället, och snart var friarna så många, att kungen vart alldeles rådlös, vad han skulle hitta på och ge dem för svar. Till sist var det jämnt upp slut på hans tålamod. Han gick då in i prinsessans kammare och sade:

— Nu står jag sannerligen inte ut med det

här längre. Vill du inte själv komma och välja ut en av de här prins-pojkarna, så får jag göra det i ditt ställe. Men sedan är det inte lönt, att du kommer och beklagar dej, om han inte skulle falla dej på läppen.

Därmed ville han gå sin väg. Men prinsessan höll honom i rock-knappen och sade:

— Nå ja, det tycks inte bli någon annan råd, än att du får din vilja fram då. Men inte kan du väl begära, att jag ska ta vem som helst heller. Låt dem försöka, om det är någon av dem, som kan rida uppför glasberget och ta guldäpplet ur min hand. Honom ska jag ta till man, honom och ingen annan.

Ja, detta tyckte kungen var bra påhittat, och han lät utgå ett påbud i hela riket och i alla riken däromkring, att den, som kunde rida uppför glasberget och ta guldäpplet ur prinsessans hand, han skulle få henne till drottning.

När nu den dagen var inne, som kungen hade bestämt, kläddes prinsessan i sina finaste kläder, och hela hovet följde henne med stor stå ut till glasberget. Där sattes hon allra överst på toppen med guldkrona på huvudet och guldäpple i handen. Var och en kunde då se, hur vacker hon var, och det fanns ingen,

som inte med nöje skulle velat bryta av sig halsen för hennes skull. På ängen nedanför berget myllrade det av prinsar och kungar, och de hade alla granna hästar och glänsande rustningar, så att det riktigt gjorde ont i ögonen, när man tittade på dem. Åskådare hade de också, så det förslog, för alla som kunde krypa eller gå hade kommit dit för att se, vem som skulle kunna ta guldäpplet och få prinsessan.

När allt var i ordning, lät kungen sina trumpetare blåsa i horn och basuner, och i detsamma sporrade friarna sina hästar och rände i väg uppåt höjden. Men så fort någon häst fått alla fyra hovarna upp på glasberget, halkade han ner igen, och detta var just vad man kunnat vänta, för berget var glatt som en is och brant som ett kyrketak. Hästarna hoppade och halkade och hoppade och halkade, och det blev aldrig något annat, hur länge de än höll på. Men ryttarna var lika ivriga, för prinsessan däruppe ville de alla ha, och de fortsatte därför att rida, allt vad tygen höll. Ingen kom mer än ett litet stycke upp, förrän han hals över huvud ramlade tillbaka igen, och det kunde väl hända, att en och annan därvid bröt både armar och ben.

Av allt detta vart ett mäkta stort brak, för hästhovarna smällde emot berget, och rustningarna skramlade, och hästarna frustade, och fol-

ket skrek, så att gnyet och oväsendet hördes vida vägar.

Under tiden vandrade prinsen omkring med sina oxar, långt borta i djupa skogen. När han hörde larmet och vapenskramlet, satte han sig på en sten, lutade huvudet mot handen och föll i djupa tankar. Det rann honom i sinnet, att han i sig själv var en prins och att han nu kunnat vara med och tävla om prinsessan, om inte den där historien med vildmannen kommit i vägen. Rätt som det var, fick

han höra steg, och när han såg upp, stod vildmannen framför honom.

— Tack för sist! sade vildmannen. Vad sitter du och är så ledsen för?

— Jo, sade prinsen, nog har jag skäl att vara ledsen och inte glad. För din skull har jag varit tvungen att fly ur min faders rike, och nu sitter jag här som oxvaktare och har inte så mycket som en häst och en rustning, så jag kan rida fram till glasberget och tävla om den vackra prinsessan.

— Åh, sade vildmannen, är det inget annat, så kan det väl bli någon råd. Du har en gång gjort mej en stor tjänst, nu ska jag hjälpa dej igen.

Därmed tog han prinsen vid handen och förde honom djupt ner i jorden till sin håla. Där visade han honom en vrå, där det hängde en präktig rustning. Denna var alltigenom smidd av det hårdaste stål och så blank, att det låg ett blått skimmer runt omkring där nere. Tätt bredvid stod en gråskymlig häst, fullt sadlad och rustad. Han skrapade berget med stålskorna och tuggade sitt stålbetsel, så att skummet flöt ända ner på marken.

— Skynda dej nu, sade vildmannen, och kläd på dej. Rid sedan bort och försök din lycka! Jag ska under tiden valla dina oxar.

Ja, detta lät prinsen inte säga sig två gånger. Han klädde i största hast på sig stålhjälmen och stålbrynjan, spände stålsporrarna på sina hälar, hängde stålskölden på armen och band svärdet vid sidan. När han var färdig, kände han sig så lätt och ledig i stålrustningen som en fågel i luften eller en fisk i vattnet. Han sprang i sadeln med sådan fart, att det klang i varenda sölja, och så snart han kommit upp, gav han hästen lösa tyglar och lät honom sätta av, det fortaste han kunde, bortåt glasberget.

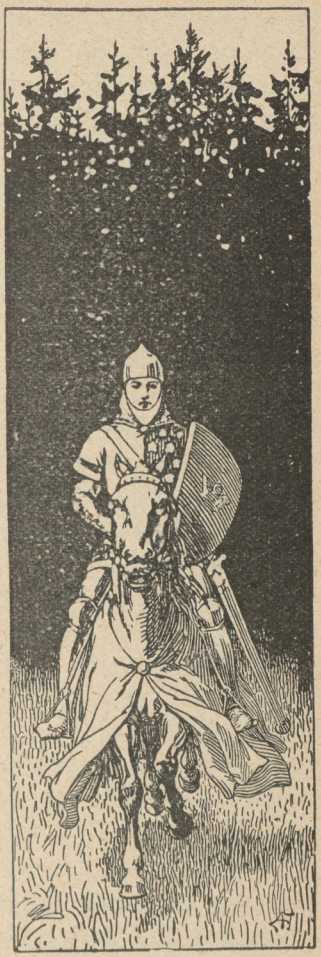

Där skulle nu friarna till att sluta sin

lek. Deras hästar var så trötta, att de knappt kunde hålla sig på benen, och så varma, att svetten rann av dem. Ryttarna var ganska medtagna, de också, för de hade allihop gjort gott skäl för sig, fast ingen av dem kunnat komma upp på berget och vinna prinsessan. Kungen stod just färdig att låta sina trumpetare blåsa i basunerna till tecken, att det nu kunde vara nog ridet den dagen. Men i detsamma fick han se, att en främmande ryttare ett tu tre kom fram ur skogsbrynet och red rakt emot berget. Han var klädd i stål från topp till tå, med hjälm på huvudet, sköld på armen och svärd i bältet, och han förde sig så ridderligt i sadeln på sin gråskymliga häst, att det var en lust och glädje att se. Strax vände alla sina ögon till den främmande kämpen, och de frågade varandra, vad det kunde vara för en. Men de fick inte lång stund på sig att fråga, för knappt hade den främmande ryttaren kommit fram på ängen, förrän han lyfte sig i stigbyglarna, högg sporrarna i hästens sidor och rände av som en pil rakt uppför glasberget. Alla följde honom med ögonen och vågade nätt och jämnt andas. Prinsessan reste sig till hälften för att kunna räcka honom äpplet med detsamma. Men han red inte ända upp, utan när han kom mitt på branten, bugade han sig artigt för prinsessan och kas-

tade plötsligt om sin häst och red tillbaka utför berget, så elden fräste om hästskorna. Därefter försvann han i skogen, lika hastigt som en fågel flyger. Då drog åskådarna andan igen och började tala i munnen på varandra, och kungen sade, att maken till ryttare hade han aldrig sett. Prinsessan själv sade ingenting, men hovfröknarna viskade, att nu visste hon nog en, som hon inte tänkte säga nej till.

Andra dagen skulle friarna än en gång pröva sin lycka. Prinsessan kläddes åter i sina finaste kläder, och hela hovet följde henne med stor ståt ut till glasberget. Där sattes hon allra överst på toppen med guldkrona på huvudet och guldäpple i handen. På ängen nedanför berget myllrade det av prinsar och kungar, och de hade alla granna hästar och glänsande rustningar. Åskådare fattades dem inte heller i dag, för alla, som kunde krypa eller gå, hade kommit dit, och i stället för dem, som brutit armar och ben av sig dagen förut, hade det kommit lika många nya och flera till.

När allt var i ordning, lät kungen sina trumpetare blåsa i horn och basuner, och i detsamma sporrade friarna sina hästar och rände i väg uppåt höjden. Men så fort någon häst hade fått alla fyra hovarna upp på glasberget, halkade

han ner igen. Hästarna hoppade och halkade och hoppade och halkade, och det vart aldrig något annat, hur länge de än höll på. Men ryttarna var lika ivriga, och de fortsatte att rida, allt vad tygen höll. Men ingen kom mer än ett litet stycke upp, förrän han hals över huvud ramlade tillbaka igen, och det var nog inte fritt, att en och annan därvid bröt både armar och ben. Av allt detta vart det ett mäkta stort brak, för hästhovarna smällde emot berget, och rustningarna skramlade, och hästarna frustade, och folket skrek, så att gnyet och oväsendet hördes vida vägar.

Under tiden vandrade prinsen omkring med sina oxar långt borta i djupa skogen. När han hörde larmet och vapenskramlet, satte han sig på en sten, lutade huvudet mot handen och föll i djupa tankar. Han tänkte på prinsessan och undrade, om vildmannen nu tyckte, att han hade hjälpt honom nog, när han hade låtit honom få vara med en enda gång. Rätt som det var, fick han höra steg, och när han såg upp, stod vildmannen framför honom.

— God dag, sade vildmannen. I går fick du ju, som du ville, vad sitter du då och är så ledsen för?

— Jo, svarade prinsen, nog har jag skäl att vara ledsen och inte glad. Första gången fick

jag vara med, men nu sitter jag här som oxvaktare igen och har inte så mycket som en häst och en rustning, så jag kan få rida fram till glasberget och tävla om den vackra prinsessan.

— Åh, sade vildmannen, är det inget annat, så kan det väl bli någon råd. Du har en gång gjort mej en stor tjänst, nu ska jag hjälpa dej igen.

Därmed tog han prinsen vid handen och förde honom djupt ner i jorden till sin håla. Där visade han honom en vrå, där det hängde en präktig rustning. Denna var alltigenom smidd av det klaraste silver och så blank, att det låg ett vitt skimmer runt omkring där nere. Tätt bredvid stod en snövit häst, fullt sadlad och rustad. Han skrapade berget med silverskorna och tuggade sitt silverbetsel, så att skummet flöt ända ner på marken.

— Skynda dej nu, sade vildmannen, och kläd på dej! Rid sedan bort och försök din lycka! Jag ska under tiden valla dina oxar.

Ja, detta lät inte prinsen säga sig två gånger. Han klädde i största hast på sig silverhjälmen och silverbrynjan, spände silversporrarna på sina hälar, hängde silverskölden på armen och band svärdet vid sidan. När han var färdig, kände han sig så lätt och ledig i silverrust-

ningen som en fågel i luften eller en fisk i vattnet. Därefter sprang han i sadeln med sådan fart, att det klang i varenda sölja, och så snart han kommit upp, gav han hästen lösa tyglar och lät honom sätta av, det fortaste han kunde, bortåt glasberget.

Där skulle nu friarna till att sluta sin lek. Deras hästar var så trötta, att de knappt kunde hålla sig på benen, och så varma, att svetten rann av dem. Ryttarna var ganska medtagna de också, för de hade allihop gjort gott skäl för sig. Kungen undrade, om inte den främmande ryttaren skulle komma i dag också, och han väntade därför lite längre än förra gången. Men ingen kom, och kungen stod just färdig att låta sina trumpetare blåsa i basunerna till tecken, att nu kunde det vara nog ridet den dagen. Men i detsamma fick han se den främmande ryttaren ett tu tre komma fram ur skogsbrynet rakt emot berget. Han var klädd i klaraste silver från topp till tå, med hjälm på huvudet, sköld på armen och svärd i bältet, och han förde sig så ridderligt i sadeln på sin snövita häst, så det var en lust och glädje att se. Strax vände alla sina ögon till den främmande kämpen, och de frågade varandra, vad i all världen det kunde vara för en märklig man. Men de fick inte lång stund på sig att fråga, för knappt hade den

Skynda dej nu, sade vildmannen.

främmande ryttaren kommit fram på ängen, förrän han lyfte sig i stigbyglarna, högg sporrarna i hästens sidor och rände av som en pil rakt uppför glasberget. Alla följde honom med ögonen och vågade nätt och jämnt andas. Prinsessan reste sig för att kunna räcka honom äpplet med detsamma. Men han red inte ända fram, utan när han kom upp på toppen, hälsade han henne artigt med svärdsklingan, kastade plötsligt om sin häst och red tillbaka utför berget, så det stod som en lång silverstrimma efter honom, där han flög fram. Därefter försvann han i skogen så hastigt som en virvelvind. Då drog åskådarna andan igen och började tala i munnen på varandra, och kungen sade, att det var en gosse, som han gärna skulle vilja ha till svärson. Prinsessan själv sade ingenting, men hovfröknarna viskade sinsemellan, att den gången var hon nog inte oense med sin far.

Tredje dagen skulle friarna än en gång pröva sin lycka. Prinsessan kläddes återigen i sina finaste kläder, och hela hovet följde henne med stor stå ut till glasberget. Där sattes hon allra överst på toppen med guldkrona på huvudet och guldäpple i handen. På ängen nedanför berget myllrade det av prinsar och kungar, och alla hade granna hästar och glänsande rust-

Han hälsade henne med svärdsklingan.

ningar. Åskådare fattades inte heller i dag, för alla, som kunde krypa eller gå, hade kommit dit, och i stället för dem, som brutit armar och ben av sig dagen förut, hade det kommit lika många nya och flera till.

När allt var i ordning, lät kungen sina trumpetare blåsa i horn och basuner, och i detsamma sporrade friarna sina hästar och rände i väg uppåt höjden. Men så fort någon häst hade fått alla fyra hovarna upp på glasberget, halkade han ner igen. Hästarna hoppade och halkade och hoppade och halkade, och det vart aldrig något annat, hur länge de än höll på. Men ryttarna var lika ivriga, och de fortsatte att rida allt vad tygen höll. Ingen kom dock mer än ett litet stycke upp, förrän han hals över huvud ramlade tillbaka igen, och det var nog inte så utan, att en och annan därvid bröt både armar och ben av sig. Av allt detta vart det ett mäkta stort brak, för hästhovarna smällde mot berget, och rustningarna skramlade, och hästarna frustade, och folket skrek, så att gnyet och oväsendet hördes vida vägar.

Under tiden vandrade prinsen omkring med sina oxar långt borta i djupa skogen. När han hörde larmet och vapenskramlet, satte han sig på en sten, lutade huvudet mot handen och föll i djupa tankar. Han tänkte på prinsessan och

undrade, om vildmannen nu tyckte, att han hjälpt honom nog, när han låtit honom vara med bara två fattiga gånger. Rätt som det var fick han höra steg, och när han såg upp, stod vildmannen framför honom.

— God dag, sade vildmannen. Nu har du ju två gånger fått det, som du velat, vad sitter du då och är så ledsen för?

— Jo, svarade prinsen, nog har jag skäl att vara ledsen och inte glad. Första och andra gången fick jag vara med, men nu sitter jag här som oxvaktare igen och har inte så mycket som en häst och en rustning, så jag kan få rida fram till glasberget och tävla om den vackra prinsessan.

— Åh, sade vildmannen, är det ingenting annat, så kan det väl bli någon råd. Du har en gång gjort mej en stor tjänst, nu ska jag hjälpa dej igen. Men ska du ha flickan, så får du allt i dag göra slag i saken. Nu tycker jag du kan ha lekt nog.

Därmed tog han prinsen vid handen och förde honom djupt ner i jorden till sin håla. Där visade han honom en vrå, där det hängde en rustning, som var alltigenom smidd av det rödaste guld och så blank, att det låg ett gyllene skimmer runt omkring därnere. Tätt bredvid stod en guldmanig häst, fullt sadlad och rustad.

Han skrapade berget med guldskorna och tuggade sitt guldbetsel, så att skummet flöt ända ner på marken.

— Skynda dej nu, sade vildmannen, och kläd på dej! Rid sedan bort och försök din lycka! Jag ska under tiden valla dina oxar.

Ja, detta lät inte prinsen säga sig två gånger. Han klädde i största hast på sig guldhjälmen och guldbrynjan, spände guldsporrarna på sina hälar, hängde guldskölden på armen och band svärdet vid sidan. När han var färdig, kände han sig så lätt och ledig i guldrustningen som en fågel i luften eller en fisk i vattnet. Därefter sprang han i sadeln med sådan fart, att det klang i varenda sölja, och så snart han kommit upp, gav han hästen lösa tyglar och lät honom sätta av, det fortaste han kunde, bortåt glasberget.

Där skulle nu friarna till att sluta sin lek. Deras hästar var så trötta, att de knappt kunde hålla sig på benen, och så varma, att svetten rann av dem. Ryttarna var ganska medtagna de också, för de hade allihop gjort gott skäl för sig. Kungen undrade, om inte den främmande ryttaren skulle komma i dag också, och han väntade därför ännu lite längre än förra gången. Men ingen kom, och han stod just färdig att låta sina trumpetare blåsa i basunerna till

tecken, att det nu kunde vara nog ridet den dagen. Men i detsamma fick han se, hur den främmande ryttaren ett tu tre kom fram ur

skogsbrynet och for rakt emot berget. Han var klädd i rödaste guld från topp till tå, med hjälm på huvudet, sköld på armen och svärd i bältet,

och han förde sig så ridderligt i sadeln på sin guldmaniga häst, att det var en lust och glädje att se därpå. Strax vände alla sina ögon till den främmande kämpen, och de frågade varandra, hur det i all världen kunde komma sig, att ingen visste, vad det var för en märkelig man. Men de fick inte lång stund på sig att fråga, för knappt hade den främmande ryttaren kommit fram på ängen, förrän han lyfte sig i stigbyglarna, högg sporrarna i hästens sidor och rände av som en pil rakt uppför glasberget. Alla följde honom med ögonen och vågade nätt och jämnt andas. Prinsessan reste sig upp och räckte fram guldäpplet. Han stannade mitt framför henne, hoppade av hästen, böjde knä och tog äpplet ur hennes hand, men därefter svängde han sig strax upp i sadeln, kastade plötsligt om sin häst och red tillbaka utför berget, så det lyste om guldskorna, och en lång guldstrimma stod efter honom, var han flög fram. Till sist försvann han i skogen så hastigt som ett stjärnskott.

Men nu ska man tro där vart ett leverne på ängen nedanför berget! Hela hopen kastade sina mössor högt upp i vädret och gav till ett glädjeskri, så det hördes långa vägar. Hästarna gnäggade, och vapnen skramlade, och utan att vänta på någon befallning började trumpe-

tarna blåsa i sina horn och basuner, så de blev runda och röda i kinderna som de grannaste juläpplen. När oväsendet hade lagt sig en smula, reste sig kungen och ropade med hög röst, att den främmande guldkämpen hade vunnit priset. Prinsessan själv sade ingenting, men alla visste nog, vad de skulle tänka, för de hade sett, att hon vart både vit och röd, när prinsen tog hennes äpple.

*

Nu var tävlingarna slut, och det gällde bara att få reda på den guldklädde kämpen, som ingen kände till. Alla väntade, att han genast skulle infinna sig i kungsgården och hämta sitt pris, och mest av alla väntade kungen och prinsessan. Men den ena dagen gick efter den andra, och ingen kom. Prinsessan vart blek och sorgsen; kungen tyckte det var rent besynnerligt, och folk undrade, vad allt detta kunde betyda. Friarna började slutligen knota och sade, att då den där märkvärdige segervinnaren inte tycktes vilja ha prinsessan, så kunde väl någon av dem få henne i stället. Kungen vart också otålig och sade, att till slut blev det kanske ingen annan råd. Men innan han bestämde sig, ville han göra ett sista försök. Han lät lysa ut ett stort ting vid sin kungsgård, och var mans barn, både höga och låga, både rika och fattiga, skulle komma dit och visa sig för prinsessan, så att hon skulle få välja bland dem alla, vem hon ville ha till man. Ville hon då inte själv göra sitt val, så fick *han* välja i hennes ställe, och sedan hjälpte det inte, om hon sade nej aldrig så mycket.

När denna kungörelse kom ut, var det ingen i hela riket, som inte gärna gick till tings, både för prinsessans skull och för kungens befallning. Där kom därför tillsammans en oräkne-

lig hop folk. När alla var samlade, fördes prinsessan ut ur kungsgården med stor ståt och ställdes mitt på tinget. Kungen steg fram och ropade, att nu skulle prinsessan vandra omkring från man till man och bestämma vem hon helst ville ha. Så skedde också. Hon gick med sin far omkring i ringen och tittade på alla. Men hur hon tittade och letade, fann hon ändå inte den hon sökte. När hon så hade kommit ända ytterst i ringen, fick hon plötsligt se en man, som stod där alldeles undanskymd i folkhopen. Han var klädd i en

bredskyggig hatt och hade en stor grå kappa, sådan som oxvaktare brukar ha. Men kappkragen var uppdragen, så ingen kunde se hans ansikte. Så snart prinsessan fick ögonen på honom, sprang hon fram, drog ner kappkragen, tog mannen i famn och ropade:

— Här är han! Här är han!

Men då vart det en stor munterhet på tinget, för allt folket kände igen, att det var kungens oxvaktare, och kungen vart helt förlägen. Men prinsessan brydde sig inte om deras gyckel.

— Skratta ni, det gör er gott, sade hon, men den här ska bli min man, han och ingen annan!

— Åh, kära min dotter, sade kungen, tröste mej en sådan svärson jag får!

— Sörj inte för det du, sade oxvaktaren, du får så god en kungason, som du nånsin är kung!

Därmed kastade han av sig sin vida kappa. Då skrattade ingen längre, ty se, i stället för den gråe oxvaktaren stod där nu en vacker ung prins, klädd i guld från hjässan till fotabjället och med prinsessans guldäpple i sin hand, och alla kände igen, att det var just samme kämpe, som ridit uppför glasberget.

Nu kan man tro, att där vart en glädje, så det var inte likt någonting. Prinsen hälsade med stor hövlighet på prinsessans fader och berättade för honom om sin härkomst och sina märk-

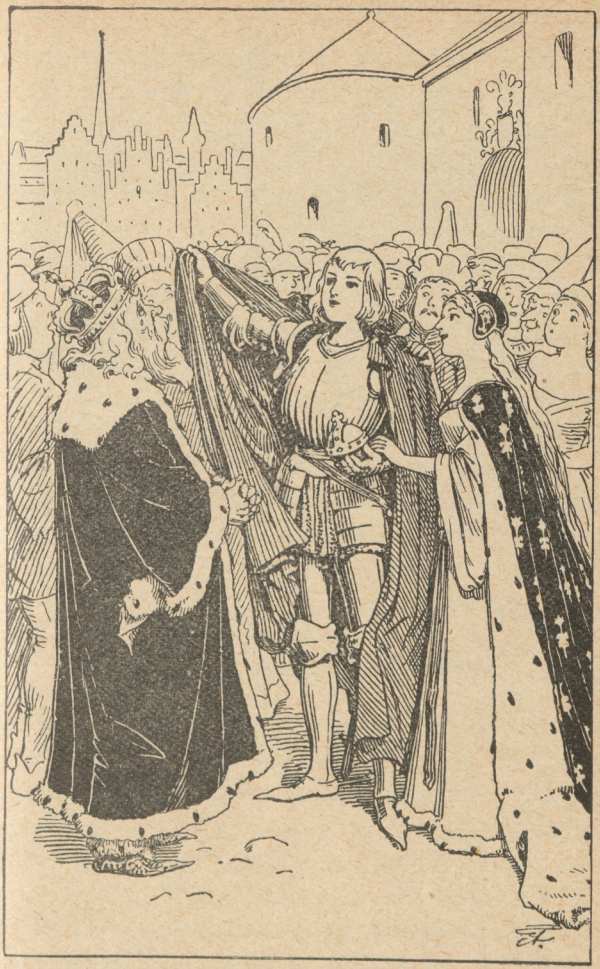

I stället stod där en vacker prins.

värdiga levnadsöden. När kungen hörde, hur det hängde ihop, vart han hjärteligen glad. Han gav sig nu ingen ro utan ställde genast till bröllop och bjöd allt folket och alla friarna med. Där tillreddes ett gästabud, som var så präktigt, att dess like aldrig funnits, och prinsen fick prinsessan och med henne halva kungariket.

Men när bröllopet hade stått i dagar, ja väl i sju, tog prinsen sin vackra unga brud och drog med stor ståt hem till sin faders land. Där vart han mottagen just så, som var och en väl kan tänka. Kungen och drottningen grät bägge två av glädje över, att de nu hade fått sin son levande tillbaka.

Sedan levde de lyckliga var i sitt rike, och om de inte är döda, så lever de än i dag.

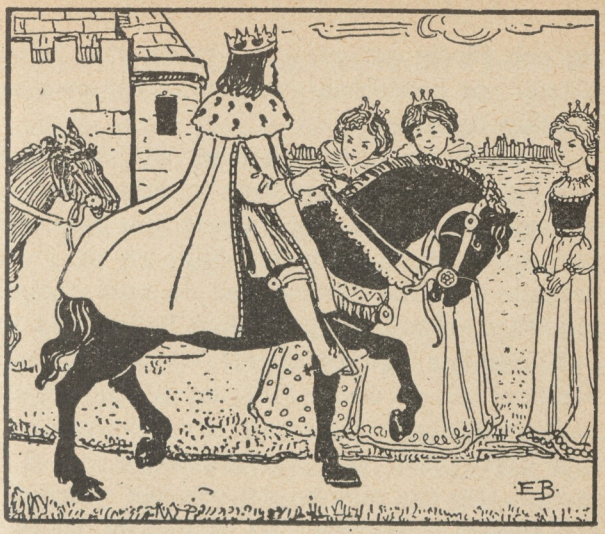

Prins Hatt under jorden.

1. De tre sjungande löven.

Det var en gång för länge, länge sedan en kung, som rådde över ett stort rike. Han hade varit gift och var nu änkeman. Tre döttrar hade han, och alla var de övermåttan vackra, mycket vackrare än andra flickor, så att deras like inte stod att finna, varken fjärran eller när. Men vackrast av de tre var den yngsta, och hon var också den snällaste, alltid kvick och påpass-

lig och färdig att göra vad tjänst hon kunde. Därför var hon också avhållen av var man och sin fars ögonsten.

Så hände sig en höst, att det var stor marknad i en stad inte långt från kungsgården, och kungen själv skulle rida dit med sina män. När han nu stigit till häst och skulle ge sig i väg, frågade han sina döttrar, vad de helst önskade sig till marknadsgåva. Ty han hade alltid för sed, när han var borta, att köpa något med sig hem och ge dem i föräring. Strax började de båda äldsta prinsessorna räkna upp alla möjliga dyrbarheter av guld och silver och ädla stenar; den ena ville ha det och den andra det, och kungen var tvungen att gå igenom det flera gånger i huvudet för att vara säker på, att han inte skulle glömma bort något.

— Ja, ja, sade han, jag får se, vad jag kan få tag i av allt det där. Men nu vill jag höra, vad min yngsta dotter har att säja. Du står så tyst, men alltid är det väl något, som du kan vilja önska dej, du också?

— Nej, ingenting annat, än att du kommer glad och välbehållen tillbaka, far, sade hon.

— Inte någon liten prydnad eller annan grannlåt? frågade kungen.

— Nej, av sådant har jag ju fullt upp, svarade prinsessan.

— Du gör mej riktigt ledsen, min flicka lilla, sade kungen, tänk nu bara efter, om det inte ändå är något, som du länge gått och önskat dej.

— Ja, ska jag riktigt säja, hur det är, svarade prinsessan, så finns det nog en sak, som jag gått och längtat efter emellanåt. Men det är bara tokerier, så det lönar sej inte att tala om.

— Åh, sjung ut du, sade kungen; är det något, som står i min makt att skaffa dej, så ska du också ha det.

— Jo, svarade prinsessan, jag har en gång hört talas om de tre sjungande löven, och sedan dess har jag aldrig kunnat få de löven ur mitt huvud, utan rätt som jag går i mina sysslor, så tänker jag på dem och längtar efter dem. Men något annat längtar jag inte efter.

— Gott, sade kungen, jag ska skaffa dej dina tre löv, skulle det också kosta mej halva mitt land och rike!

Därmed nickade han åt sina döttrar, gav hästen fria tyglar och satte i väg med sina män.

När han nu kom till staden, där marknaden hölls, var där en stor hop folk ifrån alla landsändar, både från kungens eget rike och från andra riken, och många främmande köpmän hade kommit dit för att bjuda ut sitt kram på gatorna och torgen. Där var heller ingen brist

på någonting, varken på guld eller silver eller ädla stenar, och kungen köpte allt vad hans båda äldsta döttrar hade räknat upp och mer till. Men värre var det med de tre sjungande löven. Kungen frågade krämare från både Österland och Västerland, och de bugade sig till jorden och ville så gärna sälja allt, vad de hade. Men några sjungande löv hade de inte på lager, och när det kom till stycket, var det ingen av dem som visste, var sådana löv tillverkades. Kungen gav sig inte i första taget utan gick från stånd till stånd, ur bod och i bod, men överallt fick han samma svar.

Slutligen föll skymningen på, och kungen måste ge sig i väg. Många dyrbara saker hade han med sig, men någon marknadsgåva åt sin yngsta dotter hade han inte. Detta gjorde honom misslynt och tvär, så att ingen av hans män tordes säga ett ord. De red tysta framåt, och en lång stund var det ingenting annat som hördes än hästhovarna, som smällde mot marken.

Men rätt som det var höll kungen in sin häst och satte sig att lyssna. Han tyckte sig höra liksom en svag klang av harpor och strängaspel, och den klangen var så vacker, att han aldrig hört dess make. Hans män stannade strax sina hästar och satte sig att lyssna de också. Och ju tystare de var, och ju längre de lyssnade, desto klarare och ljuvligare hördes sången, och till sist vart det, som om hela rymden fylldes därav. De såg sig undrande omkring, men kvällen var så mörk, att ingen kunde märka, varifrån ljudet kom. Slutligen tyckte kungen, att det kom från en stor grön äng vid sidan av vägen. Han besinnade sig inte länge utan sporrade sin häst och sprängde av framåt ängen, och ju längre han kom, desto klarare och ljuvligare klingade sången honom till mötes. När han ridit ett stycke, stannade hästen mitt framför en hasselbuske. Kungen tittade uppåt och

fick då se, att i toppen på busken satt tre gyllene löv. De rörde sig sakta av och an, och det var från dem, som den sköna klangen kom. Kungen vart nu riktigt glad.

— Ack, detta är ju de tre sjungande löven, som min dotter bad mej om, sade han och sträckte upp handen för att genast bryta dem.

Men just som han skulle gripa dem, vek kvisten undan, och i detsamma hördes en stark röst, som tycktes komma från någon håla djupt under busken:

— Låt bli mina löv! Låt bli mina löv!

Kungen blev lite häpen, men han hämtade sig strax.

— Vem är du? frågade han.

— Jag är *prins Hatt under jorden,* svarade rösten.

— Jaså, då skänker du mej väl de tre löven som en vängåva, sade kungen; jag ska ge dem åt min yngsta dotter, hon har längtat så mycket efter dem.

— Ja, jag vet det, svarade rösten, men jag skänker inte bort en så stor dyrbarhet för ingenting.

— Vill du ha pengar, så säj bara ditt pris, sade kungen; guld och silver har jag nog av.

— Ja, det har jag med, svarade rösten, så

till salu är de inte. Men på *ett* villkor ska du i alla fall få dem.

— Vad är det för villkor? frågade kungen ivrigt.

— Jo, svarade rösten, villkoret är, att du lovar mej det första liv du möter, när du kommer hem till din gård.

Kungen teg en stund.

— Det första liv jag möter, tänkte han, det blir nog min hund, för så fort han hör hovslagen, så springer han mej säkert till mötes. Inte mister jag honom gärna, men hellre det än att min dotter ska behöva gå och längta förgäves.

— Låt gå, sade han därför; det första liv jag möter, när jag kommer hem till min gård, det ska bli ditt.

— Ja, då må också löven bli dina, svarade rösten; men kom väl ihåg, att om du inte håller ditt ord, så är du var mans niding.

Kungen sträckte nu upp handen igen, och kvisten vek den gången inte undan utan lät sig brytas. Sedan vände kungen sin häst och red över ängen tillbaka till vägen och så vidare hemåt. Kvisten höll han i handen, och löven slutade inte att klinga utan rörde sig sakta av och an, och där vart en sång och ett spel, så att hästarna dansade av glädje, och kungens

hemfärd liknade mer ett segertåg än en marknadsresa.

Medan kungen var på marknaden, hade hans tre döttrar suttit hemma i kungssalen hela dagen och sömmat silke på knä, och de båda äldsta prinsessorna hade inte talat om någonting annat än de dyrbara marknadsgåvor, som deras far skulle ta med sig. När det skymde på, frågade den yngsta prinsessan, om de inte skulle gå ett stycke framåt vägen och möta sin far. Nej, det hade de ingen lust till, sade de, för daggen hade redan börjat falla, och de var rädda, att deras fina silkesstrumpor skulle bli våta. Nå, de fick förstås göra som de ville, men den yngsta prinsessan måste i alla fall ut, så stor var hennes längtan att strax få råka sin far. Hon svepte om sig en kappa och började vandra framåt vägen.

Som hon nu hade gått ett litet stycke, fick hon höra tramp av hästar och gny av folk och vapen. Men mitt igenom trampet och gnyet hörde hon en klang och en sång, som var så ljuvlig, att hon inte ens i drömmen hade hört något så skönt. Hon vart utom sig av glädje, för hon visste, att detta var hennes far, och hon förstod nu, att han hade fått de tre sjungande löven, som hon talat om. Hon skyndade sig därför emot honom, sprang upp i stigbygeln,

De tre prinsessorna sömmade silke.

kastade armarna om hans hals och hälsade honom hjärtligen välkommen.

Men knappt hade detta skett, förrän kungen blev vit i ansiktet av förfäran. Det första liv han mötte på sin gård var ju inte hans hund utan hans käraste dotter, och *henne* hade han alltså nu lovat bort åt den underjordiska rösten! Han satt stilla och kunde på en lång stund varken tänka eller tala. Prinsessan undrade, hur det var fatt, och frågade, vad som hänt. Slutligen måste kungen bekänna, hur allt hade gått till, och på vad villkor de tre löven blivit hans. Men han tänkte inte lämna sin dotter i någon främmandes våld, sade han; hellre fick prins Hatt kalla honom niding och göra honom allt ont han förmådde.

— Nej, svarade prinsessan, kungs-ord är kungs-ord, och ingen ska säja om mej, att jag gjort min far till en ärelös man och löftesbrytare. Tag mej därför på sadelknappen och rid med mej tillbaka till den främmande mannen! Aldrig kunde jag tro, att du och jag skulle skiljas så snart ifrån varandra. Men det är mitt eget fel, vad hade jag med de tre sjungande löven att beställa? Nu måste jag bära mitt öde, du ska i alla fall inte bryta ditt ord.

Härpå kunde kungen ingenting svara. Han

lyfte sin dotter upp på sadelknappen och red tillbaka mot ängen. När han stannade framför hasselbusken, lade prinsessan än en gång armarna om hans hals och kysste honom. Sedan hoppade hon ner i gräset och vinkade med handen sitt sista farväl. Kungen kastade om sin häst, satte sporrarna i hans sidor och sprängde av, så det gnistrade i stenarna på vägen. Han kände sig som den värste missdådare; han hade

ju sålt sitt eget kött och blod. Men prinsessan stod och såg efter honom, där han red bort i mörkret, och när den sista skymten av honom var försvunnen, satte hon sig ner vid den gröna busken och grät bitterligen.

2. Prövningen.

Men knappt hade det åter blivit så tyst, att inte ett hovslag hördes, förrän marken under prinsessan öppnade sig, och hon sjönk sakta ner i underjorden. Hon kom ner i en stor sal, och den salen var inte som andra salar utan mycket större och präktigare, prydd med guld och sidentyger och smyckad och utsirad på alla vis. Ljus brann i höga silverstakar, och allt blänkte och skimrade på det härligaste. Men ingen människa syntes till där nere. Prinsessan gick nu omkring och beskådade alla dyrbarheterna, och det var inte långt ifrån, att hon glömt sin sorg, så mycket vackert hade hon att se och tänka på.

Men med ens slocknade ljusen i silverstakarna, så att det på en gång vart alldeles mörkt i salen. I detsamma hörde prinsessan, att en dörr öppnades och lätta steg närmade sig henne. Strax efteråt kände hon, att en hand fat-

tade hennes till hälsning, och en mild röst sade:

— God kväll, prinsessa! Var inte rädd, jag är prins Hatt under jorden och vill dej intet ont!

När prinsessan hörde, hur vänlig och god rösten var, försvann strax all hennes räddhåga.

— Sätt dej nu här, sade prins Hatt, så ska jag tala om, varför jag gjort dej och din far en sådan sorg. Ser du, jag härskar över ett

stort rike, och jag har tre systrar, som är drottningar och bor i präktiga slott. Men en elak häxa vill ha mej till man och har fått makten över mej, så att jag aldrig får visa mej för någon människa. Endast *en* räddning finns det för mej att bli löst ur hennes förtrollning, och det är, om *du* går in på att bli min drottning och vara mej trogen i alla stycken, och det utan att du bryr dej om, hur jag *ser ut*. Vill du det, så blir jag en dag fri ifrån häxans herravälde. Men vill du det inte, eller bryter du ditt ord, så är jag helt och hållet i hennes våld. Gör nu, som du själv tycker; jag ska inte tvinga dej, du ska få komma tillbaka till din far, när du vill.

Men medan prins Hatt talade, fick prinsessan allt större kärlek till honom, och när han slutat, lade hon sin hand i hans och sade:

— Jag vill, vad du vill. Jag ska bli din och vara dej trogen i alla stycken. Att du är en god man, det hör jag på din röst; hur du ser ut, kan just göra detsamma.

Härmed var saken uppgjord, och prins Hatt och hans prinsessa levde nu glada och lyckliga med varandra. Tidigt på morgonen, innan det ännu var ljust, försvann prinsen, och först fram på kvällen kom han tillbaka igen. Hela dagen satt prinsessan ensam i den vackra, underjor-

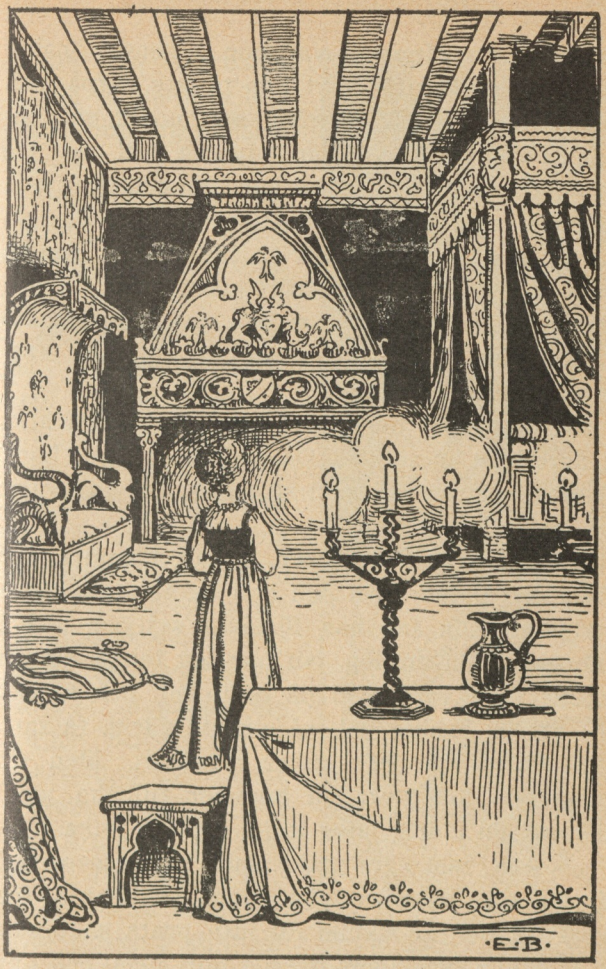

Allt blänkte och skimrade.

diska salen. Men allt vad hon någonsin önskade, det fick hon, så fort hon tänkte därpå, och kände hon sig någon gång sorgmodig och ensam, behövde hon bara lyssna till de tre sjungande löven, så vart hon strax lycklig och munter igen. Och än lyckligare blev både hon och prinsen, då de fick en liten son. Honom vart prinsessan aldrig trött att pyssla om, och dagen igenom gjorde hon inte annat än smekte honom och lekte med honom och längtade efter sin käre man.

Men en kväll hände det sig, att prinsen kom senare hem än vanligt. Då han nu äntligen kom, frågade prinsessan med stor oro, var han varit så länge.

— Jo, svarade prinsen, i dag kommer jag från ditt gamla hem och kan berätta dej stora nyheter. Din far har förlovat sej och ska i morgon hålla bröllop. Nu har jag tänkt, att du skulle vilja vara med på bröllopet, och är det så, att du önskar det, så ska du gärna få fara dit och ta vår lille gosse med dej. Men ett måste du lova: att du kommer tillbaka igen, och att du aldrig låter locka dej att svika mej.

— Ack, min käre make, sade prinsessan, god är du, men så värst förståndig är du inte, för vore du det, så skulle du inte prata så dumt. Hur skulle jag kunna överge mitt hem, och hur

skulle jag någonsin kunna svika min tro emot min egen käre man?

Härmed lät prinsen sig nöja, och så talade de inte mer om den saken.

Men morgonen därpå, när prins Hatt som vanligt försvunnit, gjorde sig prinsessan i ordning och tog på sig sina finaste kläder och sina präktigaste smycken. Och sin lille son gjorde hon också i ordning. Så fort de var färdiga, öppnade sig jorden, och de fördes sakta upp på ängen. I detsamma svängde där fram en gyllene vagn. Prinsessan satte sig strax i med sin lille gosse i famnen, och sedan bar det i

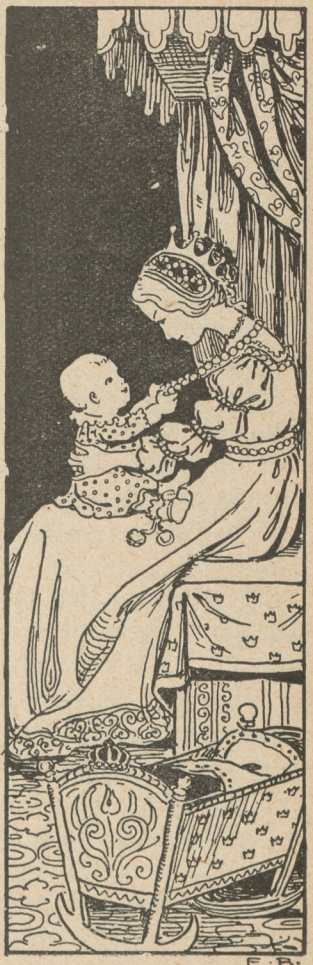

väg med henne över berg och dal, och innan hon visste ordet av, var hon redan framme vid kungsgården. Prinsessan steg ur, vagnen försvann, och hon gick in. I bröllopssalen var gästerna redan samlade, och där hölls ett ståtligt gästabud. När nu prinsessan trädde in igenom dörren och kungen fick ögonen på henne, då kan man veta, vad det vart för en glädje. Kungen sprang upp ur sitt högsäte och omfamnade henne med hjärtans fröjd, och sedan tog han hennes lille pys på armen och kunde inte se sig mätt på det vackra barnet. Lika vänliga var också hans gemål, den nya drottningen, och de bägge äldsta prinsessorna och hela bröllopsskaran; alla gick de prinsessan till mötes och bad henne vara välkommen till det gamla hemmet.

Så snart de första hälsningarna var över, började kungen och drottningen fråga prinsessan om både ett och annat, hur hon mådde, och hur hon hade det, och om hennes man var snäll mot henne och mera sådant. Hon svarade, som sanningen var, att hon hade det riktigt bra och kände sig så nöjd och lycklig, att hon ingenting mer kunde önska sig i världen. Men med det var drottningen inte belåten; hon ville ha noga reda på, vad prins Hatt var för en man, hur han såg ut, och vad han sysslade med,

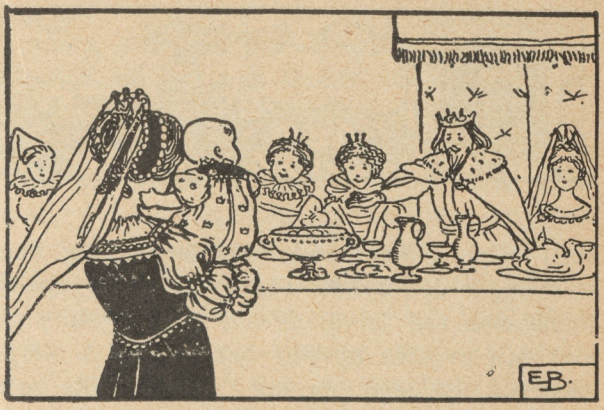

och varför han bodde där nere i underjorden och så vidare. Prinsessan svarade så kort hon förmådde. Men ju förbehållsammare hon vart, desto nyfiknare vart drottningen, och det ville aldrig ta slut på hennes frågor. Slutligen vart kungen misslynt och sade:

— Kära hjärtanes, vad rör det oss? Det är ju nog, att min dotter är nöjd och belåten.

Då teg drottningen en stund. Men lika nyfiken var hon alltjämt, och så fort kungen vände ryggen till, var hon strax framme med sina ideliga frågor igen.

När så bröllopet hade stått i tre dagar, började prinsessan längta hem till sin käre prins

Hatt. Och knappt hade hon önskat sig hem, så svängde den gyllene vagnen fram på gården. Prinsessan tog farväl av sin far och sin styvmor och av sina systrar och av alla bröllopsgästerna. Så satte hon sig i med sin lille gosse i famnen, och sedan bar det i väg med henne över berg och dal, och innan hon visste ordet av, var hon redan framme vid den gröna hasselbusken. Där steg hon ur, vagnen försvann, och marken öppnade sig. I nästa ögonblick stod hon med sin son i sitt eget hem igen, de tre löven spelade sin sköna sång, och prinsessan tyckte, att det var mycket härligare här nere i underjorden, än det varit där uppe i kungsgården. Men dubbelt härligare vart det om kvällen, när prins Hatt kom hem och hälsade henne välkommen och berättade, att hans tankar aldrig varit ifrån henne, varken natt eller dag, och när hon kunde få säga honom detsamma tillbaka.

Så led det en tid igen, och prins Hatt och

hans prinsessa levde glada och lyckliga med varandra. Allt vad prinsessan önskade sig, det fick hon, så fort hon tänkte därpå, och kände hon sig någon gång sorgmodig och ensam, så behövde hon bara lyssna till de tre sjungande löven eller se på sin gosse, så vart hon strax lycklig och munter igen. Och än lyckligare blev både hon och prinsen, då de om en tid fick en liten son till. Prinsessan vart aldrig trött att pyssla om sina små barn, och hela dagen igenom gjorde hon ingenting annat än smekte dem och lekte med dem och längtade efter sin käre man.

Men en kväll hände det sig för andra gången, att prinsen kom senare hem än vanligt. Då han nu äntligen kom, frågade prinsessan med stor oro, var han hade varit så länge.

— Jo, svarade prinsen, i dag kommer jag från ditt gamla hem igen och kan berätta dej stora nyheter. Din äldsta syster har förlovat sej med en främmande kungason och ska i morgon hålla bröllop. Nu har jag tänkt, att du skulle vilja vara med på det bröllopet också, och är det så, att du önskar det, så ska du så gärna få fara dit och ta våra små barn med dej. Men ett måste du lova: att du kommer tillbaka igen, och att du aldrig låter locka dej att svika din tro emot mej.

— Ack, min käre make, sade prinsessan, när ska du någonsin bli botad ifrån dina tokerier? Hur skulle jag kunna överge mitt hem, och hur skulle jag någonsin kunna svika min tro emot min egen käre man?

Ja, härmed lät prinsen sig nöja, och så talade de inte mer om den saken.

Men morgonen därpå, när prins Hatt som vanligt försvunnit, gjorde sig prinsessan i ordning och tog på sig sina finaste kläder och sina präktigaste smycken. Och sina båda små gossar gjorde hon också i ordning. Så fort de var färdiga, öppnade sig jorden, och de fördes sakta upp på ängen. I detsamma svängde där fram en gyllene vagn. Prinsessan satte sig strax i med sina båda söner, en på vart knä, och sedan bar det i väg med henne över berg och dal, och innan hon visste ordet av, var hon redan framme vid kungsgården. Prinsessan steg ur, vagnen försvann, och hon gick in. I bröllopssalen var gästerna redan samlade, och där hölls ett ståtligt gästabud. När nu prinsessan trädde in genom dörren och kungen fick ögonen på henne, då kan man veta, vad det vart för en glädje. Kungen sprang upp ur sitt högsäte och omfamnade henne med hjärtans fröjd, och sedan tog han hennes bägge pysar på armen, den ene efter den andre, och han kunde

aldrig komma på det klara med, vilken som var den vackraste. Lika vänliga var också prinsessans styvmor och de båda systrarna och den äldsta systerns man och hela bröllopsskaran; alla gick de prinsessan till mötes och bad henne vara välkommen till sitt gamla hem igen.

Så snart de första hälsningarna var över, började drottningen fråga prinsessan om allt möjligt, både likt och olikt, men mest frågade hon om prins Hatt, vad han var för en man, och hur han såg ut, och vad han sysslade med och så vidare. Prinsessan svarade så kort hon förmådde, och var och en kunde lätt märka, att hon inte gärna talade om dessa saker. Men ju förbehållsammare hon vart, desto nyfiknare och enträgnare vart drottningen, och det ville aldrig ta slut på hennes frågor. Slutligen vart kungen misslynt och sade:

— Kära hjärtanes, vad rör det oss? Det är ju nog, att min dotter är nöjd och belåten, och det kan du ju se, att hon är.

Då teg drottningen en stund. Men lika nyfiken var hon alltjämt, och så fort kungen vände ryggen till, var hon strax framme med sina ideliga frågor igen.

När så bröllopet hade stått i tre dagar, började prinsessan längta hem till sin käre prins

Hatt. Och knappt hade hon önskat sig hem, så svängde den gyllene vagnen fram på gården. Prinsessan tog farväl av sin far och sin styvmor och sina systrar och sin svåger och av alla bröllopsgästerna. Därefter satte hon sig strax i med de båda små gossarna, en på vart knä, och sedan bar det i väg med henne över berg och dal, och innan hon visste ordet av, var hon redan framme vid den gröna hasselbusken. Där steg hon ur, vagnen försvann, och marken öppnade sig. I nästa ögonblick stod hon med sina bägge söner i sitt eget hem igen, de tre löven spelade sin sköna sång, och prinsessan tyckte det var mycket härligare här nere i underjorden, än det hade varit där uppe i kungsgården. Men dubbelt härligare blev det om kvällen, när prins Hatt kom hem och hälsade henne välkommen och berättade, att hans tankar aldrig varit ifrån henne, varken natt eller dag, och när hon kunde få säga honom detsamma tillbaka.

Så led det åter en tid, och prins Hatt och hans prinsessa levde glada och lyckliga med varandra. Allt vad prinsessan önskade sig, det fick hon, så fort hon tänkte därpå, och kände hon sig någon gång sorgmodig och ensam, så behövde hon bara lyssna till de tre sjungande löven eller se på sina små gossar, så vart hon

strax lycklig och munter igen. Och än lyckligare blev både hon och prinsen, då de om en tid fick en liten flicka. Prinsessan vart aldrig trött att pyssla om sina små barn, och hela dagen igenom gjorde hon ingenting annat än smekte dem och lekte med dem och längtade efter sin käre man.

Men en kväll hände det sig för tredje gången, att prinsen kom senare hem än vanligt. Då han nu äntligen kom, frågade prinsessan med stor oro, var han hade varit så länge.

— Jo, svarade prinsen, i dag kommer jag från ditt gamla hem igen och kan berätta dej stora nyheter. Din yngsta syster har förlovat sej med en främmande kungason och ska i morgon hålla bröllop. Nu har jag tänkt, att du skulle vilja vara med på det bröllopet också, och är det så du önskar det, så ska du gärna få fara dit och ta våra barn med dej. Men ett måste du lova: att du kommer tillbaka igen, och att du aldrig låter locka dej att svika din tro emot mej.

— Ack, du käre Hatt, sade prinsessan, när ska jag någonsin slippa höra dina tokerier? Hur skulle jag kunna överge mitt hem, och hur skulle jag någonsin kunna svika min tro emot min egen käre man?

Ja, härmed lät prinsen sig nöja, och så talade de inte mer om den saken.

Men morgonen därpå, när prins Hatt som vanligt hade försvunnit, gjorde sig prinsessan i ordning och tog på sig sina finaste kläder och sina vackraste smycken. Och sina tre små barn gjorde hon också i ordning. Så fort de var färdiga, öppnade sig jorden, och de fördes sakta upp på ängen. I detsamma svängde där fram en gyllene vagn. Prinsessan satte sig strax i med sina barn, en gosse hade hon på vardera sidan, och flickan höll hon i famnen. Och sedan bar det i väg med henne över berg och dal, och innan hon visste ordet av, var hon redan framme vid kungsgården. Prinsessan steg ur, vagnen försvann, och hon gick in. I bröllopssalen var gästerna redan samlade, och där hölls ett ståtligt gästabud. När nu prinsessan trädde in genom dörren och kungen fick ögonen på henne, då kan man veta, vad det vart för en glädje. Kungen sprang upp ur sitt högsäte och omfamnade henne med hjärtans fröjd, och sedan tog han hennes små barn på armen, det ena efter det andra, och han kom strax på det klara med, att den lilla flickan, hon var ändå den vackraste av dem alla tre. Lika vänliga var också prinsessans styvmor och de bägge systrarna och deras män och hela bröllops-

skaran; alla gick de prinsessan till mötes och bad henne vara välkommen till sitt gamla hem igen.

Så snart de första hälsningarna var över, började drottningen som vanligt fråga prinsessan om allt möjligt, både likt och olikt, men mest frågade hon om prins Hatt, vad han var för en man, hur han såg ut, och vad han sysslade med, och varför han bodde där nere i

underjorden och så vidare. Prinsessan svarade så kort hon förmådde, och var och en kunde lätt märka, att drottningens frågor riktigt pinade henne. Men ju förbehållsammare hon vart, desto nyfiknare och enträgnare vart drottningen, och det ville aldrig ta slut på hennes frågor. Slutligen vart kungen misslynt och sade:

— Kära hjärtanes, vad rör det oss? Det är ju nog, att min dotter är nöjd och belåten, och det kan du ju se, att hon är. Låt henne nu vara i fred, är du snäll.

Då teg drottningen en stund. Men lika nyfiken var hon alltjämt, och så fort kungen vände ryggen till, var hon strax framme med sina ideliga frågor. Men ju värre hon frågade, dess mer var prinsessan på sin vakt. När drottningen såg, att hon på *det* viset ingenting skulle få veta, hittade hon på ett knep. Hon började i stället prata om prinsessans små barn. Den, som hade så vackra och snälla barn, kunde inte känna sig nog lycklig, sade hon. Ja, detta var ett samtalsämne, som prinsessan kunde vara med om. Hennes ansikte ljusnade, och hon vart helt ivrig, och ett tu tre var hon mitt uppe i en lång beskrivning på hur rara och snälla och lydiga hennes barn var. Styvmodern hörde andäktigt på och låtsade inte tänka

på någonting annat. Till sist lade hon sin hand på prinsessans arm och lutade sig intill henne.

— Ja, men *en* sak är det, som jag tycker är lite underlig, viskade hon, och det är, att de har bruna ögon, fast du har blå. Men det har de väl efter sin far, kan jag tro? tillade hon hemlighetsfullt.

— Ja, det har jag alltid trott, jag också, sade prinsessan.

— *Trott!* utbrast drottningen. *Vet* du inte, vilken färg på ögonen din man har?

Prinsessan kom nu ihåg sig och vart röd i ansiktet som blod.

— Kära hjärtanes, fortsatte drottningen, du kan väl i all världen ändå inte mena, att du inte *vet,* hur din man ser ut?

Prinsessan visste inte för sin död, vad hon skulle svara, och hon önskade sig långt, långt under jorden.

— Stackars, stackars barn, sade drottningen, jag ser nog, hur det är, du behöver ingenting säja här ibland alla människorna. Men kom med mej, du, så ska du få lätta ditt hjärta!

Därmed fattade hon prinsessan vid handen och ledde henne in i sin kammare. Här tog

hon henne i famn och smekte henne och trös-tade henne och beklagade henne, som om hon varit den allra olyckligaste varelse i världen.

— Ack, vad det måtte ha varit svårt för dej, kära barn, sade hon, att i så många år gå och tänka på, att din egen man inte har så pass tilltro till dej, att han kan låta dej få se, hur han ser ut. Sannerligen jag begriper, hur han kan ha hjärta att behandla dej på det viset, och än mindre begriper jag, hur du har kun-nat stå ut att leva i en sådan pina. Du vet ju inte en gång, om han är en människa eller ett vidunder. Sådant skulle ingen annan kvinna i världen ha nöjt sej med. Men du, du måtte inte bry dej så värst mycket om din man, tycks det.

När prinsessan hörde detta, brast hon i gråt och tyckte sig vara mycket olycklig. Ack, det var ju ingenting som hon så innerligt hade önskat, sade hon snyftande, men det kunde ju inte hjälpas, när prins Hatt inte ville det!

— Ack, du lilla våp, sade drottningen, nog kan det väl gå för sej, utan att han behöver få reda på det. Låt mej bara tänka på saken, du, så ska jag snart hitta på råd.

När bröllopet stått i tre dagar, började prin-sessan längta hem till sin käre prins Hatt. Och knappt hade hon önskat sej hem, så svängde

den gyllene vagnen fram på gården. Prinsessan tog farväl av sin far och sin styvmor och sina systrar och sina båda svågrar och av alla bröllopsgästerna. Men just som hon vände sig om för att gå, sprang drottningen efter, fick henne under armen och drog henne in i sin kammare.

— Kära barn, sade hon, det har gjort mej så ont om dej, så jag har inte tänkt på något annat hela tiden än att hjälpa dej till rätta. Men så har jag nu också grunnat ut någonting, som du ska få se blir bra. Här har du tre saker, en ring, ett elddon och ett ljus. Dem ska du stoppa på dej och vara rädd om. Vill du nu i kväll se din man, så ska du vänta, tills han somnat. Då ska du ta flintan och slå emot stålet och hålla det så, att gnistan går igenom ringen och tänder ljuset. Men du ska vara mycket noga med, att du inte väcker honom ur hans sömn.

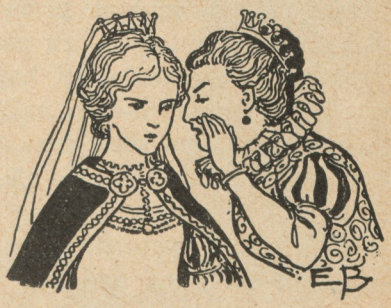

Prinsessan tog ringen, elddonet och ljuset, stoppade dem på sig

och gick hastigt ut på gården. Där stod den gyllene vagnen färdig och väntade på henne. Hon satte sig strax i med sina barn; en gosse hade hon på vardera sidan, och flickan höll hon i famnen. Sedan bar det i väg med henne över berg och dal, och innan hon visste ordet av, var hon redan framme vid den gröna hasselbusken. Där steg hon ur, vagnen försvann, och marken öppnade sig. I nästa ögonblick stod hon med sina barn i sitt eget hem igen. Men fast de tre löven spelade sin sköna sång och de tre barnen lekte och jollrade, och allt där nere var lika ljuvligt och härligt som förr, så kände sig prinsessan illa till mods. För styvmoderns gåva frestade henne, och hon var så upptänd, att hon inte kunde tänka på något annat än hur det skulle bli, när hon äntligen fick se sin man.

Fram på kvällen kom prins Hatt som vanligt hem. Han var glad och hälsade henne välkommen och berättade, att hans tankar aldrig varit ifrån henne, varken natt eller dag. Hon svarade på samma sätt, men under tiden undrade hon bara, hur han väl i själva verket kunde se ut.

Sent omsider tystnade prinsen, och prinsessan hörde på hans andetag, att han fallit i djup sömn. Hon gick då strax bort till det stäl-

le, där hon gömt styvmoderns gåva. Rädd var hon, så att hon darrade, men hon hade satt sig i sinnet, att nu skulle det ske, kosta vad det kosta ville. Hon tog därför flintan och slog emot stålet och försökte därvid hålla det så, att gnistan skulle gå igenom ringen och råka veken. Det lyckades, veken tändes, och det vart en liten låga. Prinsessan tog ljuset, satte handen för, så att lågan inte skulle slockna, och gick sakta fram till bädden. Där stod hon en stund tve-

hågsen och visste inte, om hon skulle våga eller inte våga.

— Tänk, om jag nu skulle få se, att han är ett vidunder, sade hon för sig själv, då får jag aldrig mer någon glad stund. Men det må gå, hur det vill, lade hon till, sanningen måste jag veta, om jag också ska dö därav.

Därmed tog hon bort handen och lät ljuset falla på prinsens ansikte. Då såg hon, att det var en ung man, som låg där framför henne med ögonen slutna och armen under nacken och med en liten brun lock ringlande över pannan. Han hade ett så ädelt och manligt utseende, att prinsessan tyckte sig aldrig förut ha sett något så skönt. Hon stod som fastvuxen och tordes inte draga andan, och ju längre hon såg, dess mer fylldes hennes hjärta av glädje, och hon glömde allt annat i världen, både himmel och jord och fader och barn, och det vart alltsamman, som det inte funnits till.

Men rätt som hon så stod och lutade sig fram över den sovande för att bättre kunna se, ville det sig inte bättre, än att det sprakade från lågan, så att en gnista föll på prinsens arm. Prinsessan vart förfärad och ville strax blåsa ut ljuset. Men det var för sent. Prinsen vaknade och slog upp ögonen och fick se, vad hon hade gjort. Och i samma stund tystnade de

tre sjungande löven, den skimrande underjordiska salen förvandlades till en bergsskreva med ormar och paddor, och prinsen och prinsessan stod där med sina tre små barn ensamma mitt i mörka natten.

— Nu var det bara tre månader, som fattades, sade prinsen; om de hunnit gå, så hade jag varit fri från trollets makt. Men nu är jag blind och får aldrig se dej mer, och med all vår lycka är det slut.

Prinsessan bad under bittra tårar, att prins Hatt skulle förlåta henne, vad hon hade brutit honom emot.

— Jag har allaredan förlåtit dej, svarade prinsen, du var för svag för ett så svårt prov, och det kunde väl inte gå annorlunda, tänker jag. Vad som en gång skett, kan i alla fall inte ändras. Nu får vi vandra skilda vägar, jag går att fylla mitt öde, och du må återvända till din far. Tack för all den glädje, som vi haft tillsammans!

När prinsessan hörde dessa ord, brast hon i än starkare gråt.

— Ack, sade hon, inte har du förlåtit mej av hjärtat, då du kan tänka något sådant, som att jag skulle övergiva dej. Min synd må vara hur svår som helst, men din är jag, och dej släpper jag inte, så länge jag lever i världen.

Därmed fattade hon prins Hatt vid handen och vandrade med honom och sina små barn ut i världen långt bort ifrån sitt hem under den gröna hasselbusken.

3. Skilsmässan.

När de hade gått över ängen, kom de in i en öde skog, som var så stor, att prinsessan inte kunde se något slut på den. Men genom skogen gick en grön stig, och den följde prinsessan.

När de vandrat en lång stund, sade prins Hatt:

— Kära min hustru, ser du någonting?

— Nej, svarade prinsessan, jag ser ingenting utom skog och gröna träd.

De gick så en stund framåt igen.

— Kära min hustru, sade prins Hatt, ser du ingenting än?

— Nej, svarade prinsessan, jag ser ingenting alls utom bara den gröna skogen.

Och så fortsatte de åter sin färd.

— Kära min hustru, sade prinsen för tredje gången, ser du verkligen ingenting ännu?

— Jo, svarade prinsessan, nu tycker jag, att jag ser ett stort hus skymta fram därborta,

och dess tak blänker rött, som om det var av koppar.

— Det är bra, sade prinsen, då är vi framme vid det slottet, där min äldsta syster är drottning. Nu ska du gå in och hälsa från mej och be, att hon tar vår äldste gosse och upp-

fostrar honom, tills du kommer tillbaka. Men själv får jag inte komma in under hennes tak, och inte heller får du låta henne komma hit ut till mej, om hon aldrig så gärna skulle vilja. För får hon det, så har du sett mej för sista gången.

Ja, prinsessan lovade göra, som han sagt. Hon tog sin äldste gosse vid handen och gick in i slottet. Där råkade hon sin svägerska och

berättade för henne allt vad som hänt, och till sist framförde hon sin mans hälsning.

Drottningen föll henne om halsen och lovade att vara som en mor för gossen. När prinsessan kysst sin son till avsked och skulle till att gå, ville drottningen följa med henne för att råka sin broder. Men prinsessan sade, att detta gick inte för sig, för kom systern med ut, så skulle hon därmed ställa så till, att prinsen och prinsessan aldrig mer fick se varandra. Detta ville drottningen för ingen

del göra. Hon sade därför sin svägerska farväl och önskade både henne och hennes man lycka på färden.

När prinsessan kom ut, tog hon sin man vid handen och började vandra igen. Deras väg gick åter igenom en öde skog, som var så stor, att prinsessan inte kunde se något slut på den. Men genom skogen gick en grön stig, och den följde prinsessan. När de vandrat en lång stund, sade prins Hatt:

— Kära min hustru, ser du någonting?

— Nej, svarade prinsessan, jag ser ingenting utom skog och gröna träd.

De gick så en stund framåt igen.

— Kära min hustru, sade prins Hatt, ser du ingenting än?

— Nej, svarade prinsessan, jag ser ingenting alls utom bara den gröna skogen.

Och så fortsatte de åter sin färd.

— Kära min hustru, sade prins Hatt för tredje gången, ser du verkligen ingenting ännu?

— Jo, svarade prinsessan, nu tycker jag, att jag ser ett stort hus skymta fram därborta, och dess tak blänker vitt som om det var av silver.

— Det är bra, sade prinsen, då är vi framme vid det slottet, där min andra syster är

drottning. Nu ska du gå in och hälsa från mej och be, att hon tar vår andre son och uppfostrar honom, tills du kommer tillbaka. Men själv får jag inte komma in under hennes tak, och inte heller får du låta henne komma hit ut till mej, om hon aldrig så gärna skulle vilja. För får hon det, så har du sett mej för sista gången.

Ja, prinsessan lovade göra, som han sagt. Hon tog sin andre gosse vid handen och gick in i slottet. Där råkade hon sin svägerska och berättade för henne allt vad som hänt, och till sist framförde hon sin mans hälsning. Drottningen föll henne om halsen och lovade att vara som en mor för gossen. När prinsessan kysst sin son till avsked och skulle till att gå, ville drottningen följa henne för att få råka sin broder. Men prinsessan sade, att detta gick inte för sig, för kom systern med ut, så skulle hon därmed ställa så till, att prinsen och prinsessan aldrig mer fick se varandra. Detta ville drottningen för ingen del göra. Hon sade därför sin svägerska farväl och önskade både henne och hennes man lycka på deras färd.

När prinsessan kom ut, tog hon sin man vid handen och började vandra igen. Deras väg gick åter igenom en öde skog, som var så stor, att prinsessan inte kunde se något slut på den.

Men genom skogen gick en grön stig, och den följde prinsessan. När de vandrat en lång stund, sade prins Hatt:

— Kära min hustru, ser du någonting?

— Nej, svarade prinsessan, jag ser ingenting utom skog och gröna träd.

De gick så en stund framåt igen.

— Kära min hustru, sade prins Hatt, ser du ingenting än?

— Nej, svarade prinsessan, jag ser ingenting alls utom bara den gröna skogen.

Och så fortsatte de åter sin färd.

— Kära min hustru, sade prins Hatt för tredje gången, ser du verkligen ingenting ännu?

— Jo, svarade prinsessan, nu tycker jag, att jag ser ett stort hus skymta fram därborta, och dess tak blänker gult, som om det var av klart guld.

— Det är bra, sade prinsen, då är vi framme vid det slottet, där min yngsta syster är drottning. Nu ska du gå in och hälsa ifrån mej och be, att hon tar vår lilla flicka och uppfostrar henne, tills du kommer tillbaka. Men själv får jag inte komma in under hennes tak, och inte heller får du låta henne komma hit ut till mej, om hon aldrig så gärna skulle vilja. För får hon det, så har du sett mej för sista gången.

Ja, prinsessan lovade göra, som han sagt. Hon tog sin lilla flicka på armen och gick in i slottet. Där råkade hon sin svägerska och berättade för henne allt vad som hänt, och till sist framförde hon sin mans hälsning. Drottningen föll henne om halsen och lovade att vara som en mor för flickan. Men nu, när prinsessan lämnat ifrån sig sitt sista barn, gjorde det henne så ont, att hjärtat ville brista, och när hon vände tillbaka, gick hon som i en dvala, så att hon varken hörde eller såg. Och hennes svägerska följde med henne, utan att prinsessan märkte det eller kom ihåg att säga någonting däremot. Men när de kom fram till den blinde prinsen, som satt ensam därute och väntade, kunde systern inte hålla sig tillbaka utan sprang fram och kastade sig om hans hals och grät bitterligen. Men när prinsen märkte, vem det var, bleknade han.

— Kära min hustru, sade han, detta skulle du inte ha gjort, nu ser vi varandra aldrig mer.

Prinsessan föll ner och omfattade hans knän. Men i samma stund sänkte sig en sky ner från himmelen, och prins Hatt försvann i luften, som en fågel flyger.

4. Vandringen.

Prinsessan och hennes svägerska blev nu mycket bedrövade, och de kunde på en lång stund inte säga ett ord. Till sist tyckte svägerskan, att prinsessan skulle gå med henne in på hennes slott och vara kvar där; det vore väl det bästa, när hon nu hade mist sitt eget hem och för alltid förlorat sin man. Men något sådant ville prinsessan inte höra talas om.

— Vet du inte, sade hon, att trogen kärlek övervinner allt? Två gånger har jag förspillt min lycka, men för alltid är min man inte förlorad; jag ska nog till slut hitta honom, om jag också ska leta över hela vida världen.

— Ja, då vet jag inte någon annan råd, svarade prinsens syster, än att du går bort till det stora berget, som du ser därborta. Där bor en gammal trollkäring, som heter Berta; hon är hemma i varjehanda, och det är kanske inte omöjligt, att hon vet, var min bror finns.

Prinsessan svarade, att det ville hon göra; inga trollpackor skulle skrämma henne, och sin man skulle hon söka, så länge det ännu fanns den minsta gnista liv kvar i henne.

Därmed skildes prinsessan och drottningen i stor vänskap från varandra. Drottningen gick med den lilla flickan in i sitt slott, och prin-

sessan började ensam sin vandring genom skog och lund och över berg och dal.

När det vart sent på kvällen och skymningen föll på, stannade prinsessan framför ett berg, och hon var då så trött, att hon knappt kunde flytta en fot. Men just som hon höll på att segna till marken, kom hon att se uppåt det svarta berget, och då blev hon varse ett ljus, som tindrade däruppe i mörkret som en röd stjärna. Strax fick hon nytt mod, och i samma ögonblick glömde hon all sin trötthet. Hon reste sig och började vandra igen. Vägen var

brant och full av stockar och stenar. Men det hjälpte inte, prinsessan strävade sig fram ändå och släppte aldrig det röda skenet ur sikte. Till sist fick hon se, att det kom ur en berghåla. Dörren till hålan stod öppen, så att prinsessan kunde titta in, och det gjorde hon också. Hon såg då, att det brann en eld därinne, och runt omkring elden myllrade det av små-troll, både karlar och kvinnfolk. Allra längst fram satt en käring och pysslade med något; hon tycktes vara liksom förstyre eller husbonde för alla de andra. Käringen var inte vidare vacker, liten och krokig och fasligen brun och skrynklig i ansiktet; näsan var lång, och huvudet darrade av ålder. Prinsessan visste knappt, om hon vågade gå in. Men hon förstod strax, att det måtte vara mor Berta, som kanske kunde ge henne besked om hennes man. Hon tog därför mod till sig, steg in genom bergadörren och gick hastigt fram till den gamla. Där neg hon vackert och sade, så modigt hon kunde:

— God kväll, kära mor!

När småtrollen hörde den främmande rösten, sprang de alla upp och blev mycket häpna att få se en kristen människa mitt ibland sig. Men käringen tittade bara upp och såg helt belåten ut.

— God kväll igen! sade hon. Vad är du för

en, som kommer och hälsar så fint och snällt? Här har jag nu suttit i väl sina fem hundra år, men under hela den tiden har ingen kommit och gjort mej en sådan heder som att kalla mej »kära mor». Var är du ifrån?

— Jo, svarade prinsessan, jag är ifrån människornas värld.

— Jaså, sade käringen, hör du till den sortens folk! De hinner ju aldrig bli mer än barn, förrän de lägger sej med näsan i vädret. Nå, varför är du ute och går?

— Jo, jag är gift med prins Hatt under jorden, svarade prinsessan. Men han har blivit förtrollad av en elak häxa, och jag har därför måst ge mej ut för att leta rätt på honom. Nu var det någon, som trodde, att du, som är så gammal och vis, kanske skulle veta, var häxan gjort av honom.

Käringen satt och tänkte en stund.

— Nej, sade hon, det vet jag inte. Så värst gammal är jag inte, och med min visdom är det klent bevänt. Men eftersom du gjorde mej den hedern och kallade mej »kära mor», så ska jag ändå försöka hjälpa dej. För du ska veta, att jag har en syster, som är dubbelt så gammal som jag. Hon är hemma i varjehanda, och det kanske inte är omöjligt, att hon har reda på, var din man finns.

God kväll, kära mor! sade prinsessan.

— Åh, vad du gör mej glad, sade prinsessan, jag ska tacka dej hela mitt liv.

— Nå, nå, lagom är bäst, svarade den gamla, det är ju inte säkert än, att du får det som du vill. Jag åtminstone har inte lovat dej din man tillbaka, så mycket du vet det. Men nu är det väl bäst du blir kvar hos oss över natten. I morgon bittida ska jag låta en av mitt folk visa dej vägen till min syster.

Härmed var prinsessan belåten, och hon blev hos småtrollen över natten. Men tidigt nästa morgon, när dagen började gry i öster, steg hon upp och ville ge sig i väg. Hon tog den femhundra-åriga käringen i hand och sade farväl. Då ropade käringen på ett av sina barn, en liten bergapyssling med stor toppluva och långt skägg, att han skulle göra sig i ordning och följa med. Sedan sade hon till prinsessan:

— Inte tror jag just, att vi två någonsin mer får med varandra att beställa. Men eftersom du gjorde mej den hedern och kallade mej »kära mor», så vill jag ge dej en liten vängåva till minne. Det är en spinnrock, som du ser, och den spinnrocken är sådan, att du aldrig behöver lida nöd, så länge du har den i behåll. För den spinner ensam lika mycket garn som nio andra. Och sköter du dej väl och aldrig tappar modet, så kanske du kan ha någon nytta av spinnroc-

ken, ifall du en gång råkar din man. Men nu önskar jag dej lycka på resan och allt gott hela livet igenom.

Prinsessan tackade för spinnrocken, och det var den också ärligen värd, för det var inte nog med, att den var nyttig, utan den var också i sig själv vacker och dyrbar och av förgyllt silver. Prinsessan tog spinnrocken under armen, neg vackert och sade än en gång farväl. Därefter vände hon sig om, gick ut ur hålan och följde den

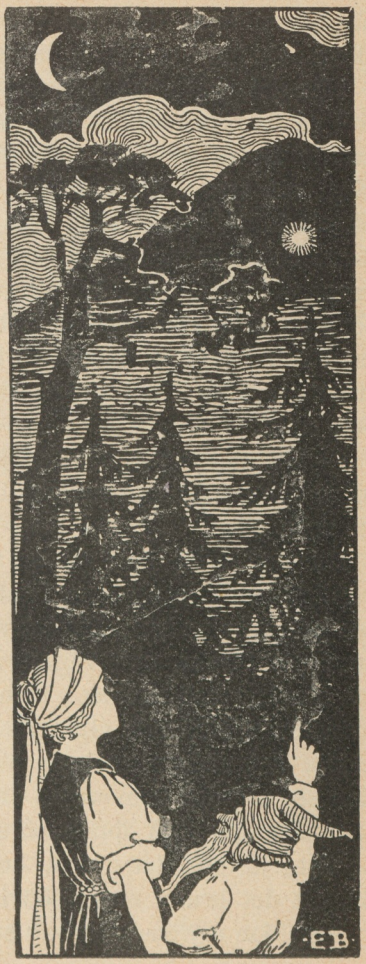

lille pysslingen, där han vandrade fram genom skog och lund och över berg och dal.

När det vart sent på kvällen och skymningen föll på, var prinsessan så trött, att hon knappt kunde flytta en fot. Men just som hon var nära att segna till marken, pekade pysslingen på ett högt, svart berg, som reste sig framför dem, och när prinsessan såg uppåt, blev hon varse ett ljus, som tindrade däruppe i mörkret som en liten röd stjärna. Strax fick hon nytt mod och i samma ögonblick glömde hon all sin trötthet. Men i detsamma stannade pysslingen och sade:

— Nu har jag gjort, vad jag skulle, för däruppe bor gamla moster, och henne kan du själv ta reda på.

Därmed lyfte han på sin toppluva, nickade vänligt och sprang sina färde. Men prinsessan började vandra igen. Berget var dubbelt så högt som det första, och vägen var brant och full av stockar och stenar. Men det hjälpte inte, prinsessan strävade sig fram ändå och släppte aldrig det röda skenet ur sikte. Till sist fick hon se, att det kom ur en stor berghåla. Dörren till hålan stod öppen, så att prinsessan kunde titta in, och det gjorde hon också. Hon såg då, att det brann en eld därinne, och runt omkring elden myllrade det av små-troll, både kar-

lar och kvinnfolk. Allra längst fram satt en gammal käring och pysslade med något; hon tycktes vara liksom förstyre eller husbonde för alla de andra. Käringen var inte vidare vacker, liten och krokig och fasligen brun och skrynklig i ansiktet; näsan var lång och gick ner över munnen, och huvudet runkade fram och tillbaka. Prinsessan visste knappt, om hon vågade gå in. Men hon förstod strax, att det måste vara mor Bertas syster, som kanske kunde ge henne besked om hennes man. Hon tog därför mod till sig, steg in genom bergadörren och gick hastigt fram till den gamla. Där neg hon vackert och sade, så modigt hon kunde:

— God kväll, kära mor!

När små-trollen hörde den främmande rösten, sprang de alla upp och blev mycket häpna att få se en kristen människa mitt ibland sig. Men käringen tittade bara upp och såg helt belåten ut.

— God kväll igen! sade hon. Vad är du för en, som kommer och hälsar så fint och snällt? Här har jag nu suttit i väl sina tusen år, men under hela tiden har ingen kommit och gjort mej en sådan heder som att kalla mej »kära mor». Var är du ifrån?

— Jo, svarade prinsessan, förra natten låg

jag hos gamla mor i det andra svarta berget därborta.

— Bevare oss väl, sade käringen, ska det hetas, att *hon* hör till gammalt folk också — hon, som är bara barnet och knappt hälften så gammal som jag? Nå, var och en har sitt tycke. Men varför är du ute och går?

— Jo, jag är gift med prins Hatt under jorden, svarade prinsessan. Han har blivit förtrollad av en elak häxa, och jag måste därför ge mej ut att leta rätt på honom. Nu trodde din syster därborta i berget, att du, som är så gammal och vis, kanske skulle veta, var häxan har gjort av honom.

Käringen satt och tänkte en stund.

— Nej, sade hon, det vet jag inte. Så värst gammal är jag inte, och med min visdom är det klent bevänt. Men eftersom du gjorde mej den hedern och kallade mej »kära mor», så ska jag ändå försöka hjälpa dej. För du ska veta, att jag har en syster, som är dubbelt så gammal som jag. Hon är hemma i varjehanda, och det är kanske inte omöjligt, att hon har reda på, var din man finns.

— Åh, vad du gör mej glad, sade prinsessan, jag ska tacka dej hela mitt liv.

— Nå, nå, lagom är bäst, svarade den gamla, det är inte säkert än, att du får det som du

vill. Jag åtminstone har inte lovat dej din man tillbaka, så mycket du vet det. Men nu är det väl bäst du blir kvar hos oss över natten. I morgon bittida ska jag låta en av mitt folk visa dej vägen till min syster.

Härmed var prinsessan belåten, och hon blev hos små-trollen över natten. Men tidigt nästa morgon, när dagen började gry i öster, steg hon upp och ville ge sig i väg. Hon tog den tusenåriga käringen i hand och sade farväl. Då ropade käringen på ett av sina barn-barn, en liten bergapyssling med stor toppluva och långt skägg, att han skulle göra sig i ordning och följa med. Sedan sade hon till prinsessan:

— Inte tror jag just, att vi två någonsin mer får med varandra att beställa. Men eftersom du gjorde mej den hedern och kallade mej »kära mor», så vill jag ge dej en liten vängåva till minne. Det är en härvel, som du ser, och den härveln är sådan, att du aldrig behöver lida nöd, så länge du har den i behåll. För den härvlar ensam allt det garn, som din spinnrock spinner, och sedan gör den om sej till vävstol och väver allt det, som den har härvlat. Och sköter du dej väl och aldrig tappar modet, så kanske du kan ha någon nytta både av spinnrocken och härveln, i fall du en gång råkar din

man. Men nu önskar jag dej lycka på resan och allt gott hela livet igenom.

Prinsessan tackade för härveln, och det var den också ärligen värd, för det var inte nog med, att den var nyttig, utan den var också i sig själv vacker och dyrbar och allt igenom av rödaste guld. Prinsessan tog härveln under armen, neg vackert och sade än en gång farväl. Därefter vände hon sig om, gick ut ur hålan och följde den lille pysslingen, där han vandrade fram genom skog och lund och över berg och dal.

När det vart sent på kvällen och skymningen föll på, var prinsessan så trött, att hon knappt kunde flytta en fot. Men just som hon var nära att segna till marken, pekade pysslingen på ett högt svart berg, som reste sig framför dem, och när prinsessan såg uppåt, blev hon varse ett ljus, som tindrade däruppe i mörkret som en liten, liten röd stjärna. Strax fick hon nytt mod, och i samma ögonblick glömde hon all sin trötthet. Men i detsamma stannade pysslingen och sade:

— Nu har jag gjort, vad jag skulle, för där uppe bor mors äldsta syster, och henne kan du själv ta reda på.

Därmed lyfte han på sin toppluva, nickade vänligt och sprang sina färde. Men prinsessan

började vandra igen. Berget var dubbelt så högt som det förra, och vägen var brant och full av stockar och stenar. Men det hjälpte inte, prinsessan strävade sig fram ändå och släppte aldrig det röda skenet ur sikte. Till sist fick hon se, att det kom ur en stor, stor berghåla. Dörren till hålan stod öppen, så att prinsessan kunde titta in, och det gjorde hon också. Hon såg då, att det brann en eld därinne, och runt omkring elden myllrade det av små-troll, både karlar och kvinnfolk. Allra längst fram satt en gammal, gammal käring och pysslade med något; hon tycktes vara liksom förstyre eller matmor för alla de andra. Käringen var inte vidare vacker, liten och krokig och fasligen brun och skrynklig i ansiktet; näsan var lång och gick ihop med hakan, och huvudet for fram och tillbaka, så att käringen inte hade någon styrsel på det. Prinsessan visste knappt, om hon vågade gå in och tala med henne. Men hon förstod strax, att det måste vara mor Bertas äldsta syster och säkert den enda, som skulle kunna ge henne något besked om prins Hatt. Hon tog därför mod till sig, steg in genom bergadörren och gick hastigt fram till den gamla. Där neg hon vackert och sade, så modigt hon kunde:

— God kväll, kära mor!

När små-trollen hörde den främmande rösten, sprang de alla upp och blev mycket häpna att få se en kristen människa mitt ibland sig. Men käringen tittade bara upp och såg helt belåten ut.

— God kväll igen! sade hon. Vad är du för en, som kommer och hälsar så fint och snällt? Här har jag nu suttit i väl sina två tusen år, men under hela tiden har ingen kommit och gjort mej en sådan heder som att kalla mej »kära mor». Var är du ifrån?

— Jo, svarade prinsessan, förra natten låg jag hos gamla mor i det andra svarta berget därborta.

— Bevare oss väl, sade käringen, ska det hetas, att *hon* hör till gammalt folk också — hon, som är bara barnet och knappt hälften så gammal som jag? Nå, var och en har sitt tycke. Men varför är du ute och går?

— Jo, jag är gift med prins Hatt under jorden, svarade prinsessan. Han har blivit förtrollad av en elak häxa, och jag har därför måst ge mej ut att leta rätt på honom. Nu trodde din syster därborta i berget, att du, som är så gammal och vis, kanske skulle veta, var häxan har gjort av honom.

Käringen satt och tänkte över en stund och såg mycket allvarsam ut.

— Ja, sade hon, nog har jag hört talas om prins Hatt under jorden, och nog vet jag också, var han är. Men det måste jag säja dej, att det sitter hårt åt, om du någonsin får honom igen. För han är i häxans våld och har nära på glömt bort både dej och allt annat. Sannerligen jag nu för tillfället vet, vad vi kan göra åt honom. Så värst gammal är jag inte, och med min visdom är det klent bevänt. Men eftersom du gjorde mej den hedern och kallade mej »kära mor», så ska jag ändå försöka hjälpa dej, så gott jag kan.

— Åh, vad du gör mej glad, sade prinsessan, jag ska tacka dej hela mitt liv.

— Nå, nå, lagom är bäst, svarade den gamla, det är ju inte säkert än, att du får det som du vill. Jag åtminstone har inte lovat dej din man tillbaka, så mycket du vet det. Men nu är det väl bäst du blir kvar hos oss över natten. I morgon bittida ska jag låta en av mitt folk visa dej vägen till häxan.

Härmed var prinsessan belåten, och hon blev hos små-trollen över natten. Men tidigt nästa morgon, när dagen började gry i öster, steg hon upp och ville ge sig i väg. Hon tog den tvåtusen-åriga käringen i hand och sade farväl. Då ropade käringen på ett av sina barnbarnsbarn, en liten bergapyssling med stor

toppluva och långt skägg, att han skulle göra sig i ordning och följa med. Sedan sade hon till prinsessan:

— Inte tror jag just, att vi två någonsin mer får med varandra att beställa. Men eftersom du gjorde mej den hedern och kallade mej »kära mor», så vill jag ge dej en liten vängåva till minne. Det är en penning-pung, som du ser, och den penning-pungen är sådan, att du aldrig behöver lida nöd, så länge du har den i behåll. För den är alltid full med silverpengar, hur mycket du än tar ur den. Och sköter du dej väl och aldrig tappar modet, så kanske du kan ha någon nytta både av spinnrocken och härveln och penning-pungen, ifall du en gång råkar din man. Men nu önskar jag dej lycka på resan och allt gott hela livet igenom.

Prinsessan tackade för pungen, och det var den också ärligen värd, för det var inte nog med att den var nyttig, utan den var också i sig själv vacker och dyrbar, alltigenom av silke och stickad med röd guldtråd. Prinsessan stoppade den på sig, neg vackert och sade än en gång farväl. Därefter vände hon sig om, gick ut ur hålan och följde efter den lille pysslingen, där han vandrade fram genom skog och lund och över berg och dal.

När det var sent på kvällen och skymningen

Prinsessan stod en stund vid grinden.

föll på, var prinsessan så trött, att hon knappt kunde flytta en fot. Men just som hon var nära att segna till marken, pekade pysslingen framåt vägen, och när prinsessan såg dit, blev hon varse ett högt slott, som reste sig mitt framför dem. Strax fick hon nytt mod, och i samma ögonblick glömde hon all sin trötthet. Men i detsamma stannade pysslingen och sade:

— Nu har jag gjort, vad jag skulle, för där inne bor häxan, och henne kan du själv ta reda på.

Därmed lyfte han på sin toppluva, nickade vänligt och sprang sina färde.

5. Återföreningen.

Prinsessan stod en stund vid grinden och såg på slottet. Det var mycket stort med tjocka murar och torn och långa rader av fönster. Ja, där inne fanns prins Hatt. Men nu gällde det att sköta sig väl, för häxan skulle minsann inte bli lätt att överlista. Prinsessan darrade, bara hon tänkte på det. Men det kunde inte hjälpas, hon skulle försöka, om hon också skulle mista livet. När hon stått en liten stund, tog hon därför mod till sig, öppnade grinden och gick in på slottsgården. Där fick hon strax se en stor

kvinna, som kom gående rakt emot henne. Då prinsessan såg, hur stolt och myndig kvinnan var och hur granna kläder hon hade, förstod hon strax, att det måtte vara häxan själv. Hon stannade därför och neg djupt. Häxan sade då:

— Vad är du för en, och var kommer du ifrån?

— Jo, jag är bara en stackars människa ifrån främmande land, svarade prin-

sessan, och jag är alldeles förbi av trötthet, för jag har vandrat flera dagar igenom skog och lund och över berg och dal. Men nu har jag tänkt, att jag skulle kunna få någon liten tjänst här på slottet.

Häxan såg på henne med sina stickande ögon.

— Jaså, sade hon, och det tror du, att jag skulle ha tjänst åt varenda landstrykerska, som här kommer och far! Nej, packa dej strax din väg, du sätter aldrig din fot över min tröskel.

Vid detta tal vart prinsessan helt förfärad. Men när hon tänkte på prins Hatt, repade hon mod igen.

— Det är du, som har att befalla, sade hon med stor ödmjukhet, ett rum på självaste slottet skulle väl också vara alldeles för fint för mej. Men nog har du väl något litet krypin på din stora gård, där en uttröttad människa kan få vila sej några dagar efter alla sina vedermödor? Jag är tacksam för vad som helst.

Häxan ämnade först säga nej en gång till, men så fick hon en tanke, som hon tyckte var så ogement kvick, att hon inte kunde hålla sig ifrån att skratta.

— Jaså, skulle du det? sade hon. Ja, då vore det väl synd att inte låta dej få din vilja fram. Du ska få ligga — i *gåshuset;* det kan just vara ett passligt härbärge åt en sådan,

som du är. Måtte du sova gott och trivas väl!

Därmed vände hon sig om och gick uppför slottstrappan, och hela kvällen var det henne ett riktigt nöje att tänka på hur trevligt den främmande kvinnan måtte ha det där nere i det snuskiga gåshuset.

Men hennes nöje hade nog varit så lagom,

om hon hade kunnat se, vad som nu gick för sig i gåshuset. Så fort prinsessan kom dit ner, slog hon upp dörren på vid gavel och tog en stor kvast och sopade rent både innan och utan. Det var ett svårt göra, för gåshuset var ganska stort, och det hade varit vådligt med gäss där inne, och ingen hade någonsin gjort rent efter dem. Men prinsessan var full av iver, och därför gick det som en dans. När hon slutat sopningen, lade hon sig till att skura, och hon skurade, och hon putsade, och hon fejade i var vrå, så man aldrig sett maken. Om en liten stund var golvet och väggarna och taket så rena, att det lyste vitt av dem. När så allt var färdigt, tog prinsessan fram sin gyllene spinnrock och lät den spinna det allra finaste garn, både silke och guld. Sedan tog hon fram härveln och lät den härvla garnet och väva det till siden och gyllenduk. Till sist tog hon sidenet och gyllenduken och klädde därmed gåshuset runt omkring, både inuti och utanpå, så att det skimrade och blänkte på alla kanter. Av detta arbete vart hon så trött, att hon måste lägga sig att sova. Men då hade hon också en sängkammare, som var så fin, som om den varit gjord åt en prinsessa.

Nästa morgon steg prinsessan bittida upp och beskådade sitt verk, och hon tyckte inte

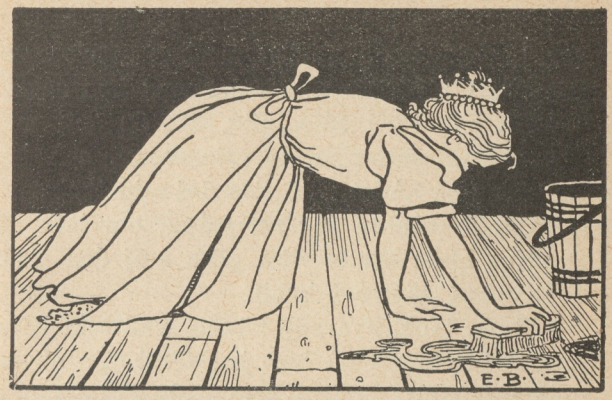

det kunde vara stort bättre. Sedan tog hon fram sin guldstickade sidenpung och gick ut och köpte sig både mat och vin och annat, som kunde fås för pengar. Och så kokte hon och stekte och bullade upp och lagade till ett gästabud, som var så ståtligt, att hon mer än väl skulle kunnat bjuda både kungar och kejsare att komma dit och äta sig mätta.

När allt var färdigt, gick prinsessan upp till slottet och bad att få tala ett ord med drottningen. Ja, häxan kom strax ut och ställde sig mycket nådig. Hon hade hört sitt folk prata om alla de märkvärdiga tillställningarna där nere i gåshuset, och hon hade knappt kunnat bärga sig för nyfikenhet. Men för sin stolthets

skull hade hon ändå inte velat gå ner och se efter, hur där stod till. Nu var hon mycket angelägen att bli bjuden, och det vart hon också.

— Du har varit så vänlig, att du gett mej husrum över natten, sade prinsessan, och jag ville gärna på något sätt visa dej min tacksamhet. Därför tänkte jag nu fråga, om inte du och prins Hatt skulle vilja göra mej den äran att bli mina gäster i kväll.

— Tack, tack, svarade häxan, vad min kära fästman beträffar, så har jag först för några dagar sedan fått honom hem ifrån främmande land, och där har han haft så många ledsamma äventyr, att han ännu är liksom lite konstig i huvudet. Han drömmer för jämnan om sjungande löv och underjordiska salar och en hop andra dumheter. Var dag ger jag honom goda glömske-drycker att ta in, förstås, men det dröjer nog en vecka ännu, innan han blir så bra, att vi kan ha bröllop. Han måste därför hålla sej inne så länge. Men i stället ska jag ta med mej min styvdotter, så blir vi tre vid bordet i alla fall.

Inte blev prinsessan just så glad, när hon hörde detta, men det kunde inte hjälpas; hon hade ingen annan råd än att niga och tacka och gå ner i sitt gåshus igen. Där satt hon länge och väl och undrade, hur hon skulle kun-

na överlista häxan och få råka prins Hatt. Det var sannerligen inte lätt att grunna ut något sätt, men till sist hittade hon på ett, som hon trodde skulle gå bra. Hon var nätt och jämnt färdig med sina funderingar, när hon såg häxan komma gående ner för backen med en ung flicka bakom sig. Prinsessan sprang strax upp och tog emot dem utanför dörren och bad dem stiga på. Därinne i gåshuset stod bordet dukat med präktiga rätter på silverfat och vin i kristallflaskor och de kostligaste frukter i guldskålar. De satte sig strax till bords och lät maten sig väl smaka. Prinsessan var den artigaste värdinna och gjorde allt för att roa sina gäster. När de ätit och druckit en stund, så att de var nöjda och glada, tog hon fram sin lilla gyllene spinnrock och lät den spinna det allra finaste garn. Och det gick, så det surrade om öronen på dem, och det tog aldrig något slut, förrän prinsessan själv sade stopp.

Häxan vart alldeles ifrån sig av häpnad. Något så märkvärdigt hade hon aldrig i sitt liv sett, och hon frågade strax, om hon inte kunde *få* den spinnrocken. Nej, det kunde hon inte, svarade prinsessan, det var den sannerligen alldeles för dyrbar till. Nå, men då kunde hon väl få *köpa* den, tyckte häxan, och hon ville ge hur mycket som helst.

— Nej tack, svarade prinsessan, jag handlar inte med spinnrockar. Kommer jag någonsin att göra mej av med en så stor klenod, så blir det åtminstone inte för pengar.

— Nå, för vad då? sade häxan.

— Åh, visst kunde jag väl ha mina små infall, jag med, svarade prinsessan, men det lönar sej inte att tala om, du skulle bara bli förargad på mej.

— Visst inte, skrek häxan, säj bara strax, vad du vill, så ska du få det, och det utan prut.

— Ja, efter du är så fiken, så får jag väl göra dej till viljes då, sade prinsessan. Spinnrocken ska bli din, men rakt inte på något annat villkor, än att jag i kväll får råka prins Hatt och tala med honom i enrum.

Häxan ryckte till och tittade på henne med onda ögon.

— Ja, var det inte det jag visste, sade prinsessan och låtsade vara lika nöjd, du tycker inte om det, och det kan ingen undra på. Nu talar vi inte mer om den saken, utan var och en behåller sitt, och vi är lika goda vänner för det.

Men häxan hade strax tänkt ut, att hon gärna kunde gå in på det där villkoret. Hon behövde ju bara i förväg ge prins Hatt en stark

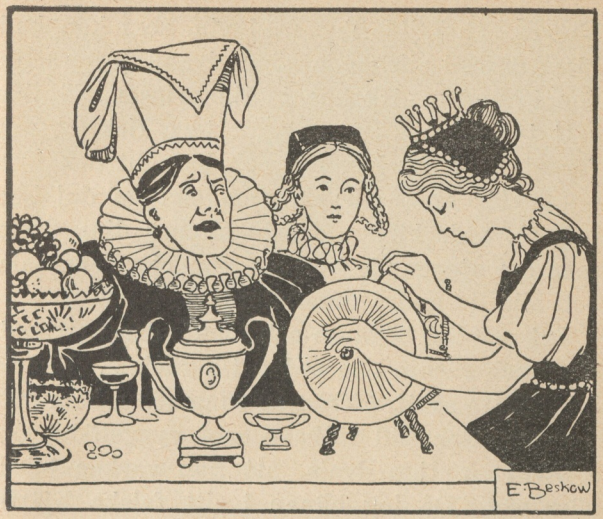

sömndryck, så skulle han varken kunna se den främmande kvinnan eller höra, vad hon hade att säga.

— Nej, kom du, sade hon, du ska få, vad du begär, och det på fläcken.

De följdes nu åt upp till slottet. Där tog häxan sin styvdotter avsides och befallde henne att gömma sig i prinsens kammare. Men hon fick inte somna utan skulle lägga noga märke till allt, vad den främmande kvinnan hade för sig, och om morgonen skulle hon tala om det för sin styvmor. Sedan tog häxan en

bägare och fyllde den med vin, som hon hade blandat med allehanda sömngivande örter. Med den i handen gick hon in till prinsen, där han satt i sin kammare. Styvdottern fick gå med för att ta emot bägaren och bära ut den igen.

— Här är en dryck, som ska ge dej lugn och ro, sade häxan, så du slipper dina drömmar om sjungande löv och underjordiska salar och alla de andra dumheterna.

Prinsen tog bägaren och tömde den i ett enda drag och räckte den sedan till flickan. Knappt hade detta skett, förrän en tung sömn kom över honom. Han föll tillbaka mot ryggstödet och sjönk i så djup dvala, att han varken hörde eller såg. Då log häxan i sitt falska hjärta. Hon gick ut till prinsessan, fattade henne vid handen och ledde henne in i kammaren.

— Här har du honom, sade hon, och nu kan du få tala vid honom, så mycket du vill, jag ska inte störa dej.

Därmed gick hon sin väg, och prinsessan trodde, att hon var ensam med prins Hatt. Hon sprang fram och lade armarna om hans hals och talade om, hur glad hon var, att hon nu änligen hade funnit honom. Men han svarade ingenting, och när hon såg efter, märkte hon, att han var försjunken i djup sömn. Då vart hon bekymrad och började med klagande röst

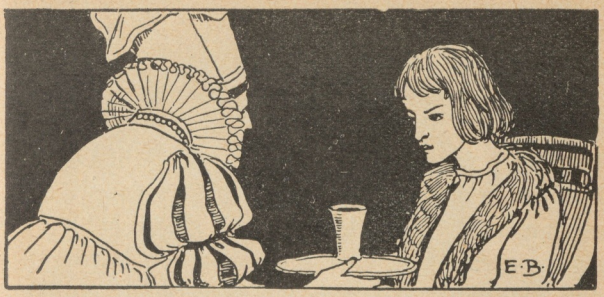

ropa hans namn, och hon bad honom på det bevekligaste om förlåtelse för allt, vad hon brutit honom emot, både när hon såg på honom i den underjordiska salen och när hon lät hans yngsta syster komma ut till honom i skogen. Men hur hon än ropade och bad, så tjänade det ingenting till; allt var som förut, prinsen varken talade eller svarade. Då blev prinsessan alldeles förtvivlad, och hon föll ner för hans fötter och berättade under strömmande tårar, hur hon vandrat långa vägar för att söka honom, och hur hon vågat sig in i själva trollfolkets hålor för att få veta, var hon skulle kunna finna honom. Men allt hennes tal var förgäves; prinsen vaknade inte en enda gång; så stark var den sömndryck, som häxan givit honom.

Under tiden stod häxans styvdotter i en vrå och hörde vartenda ord. Men hon tyckte synd

om prinsessan och satte sig i sinnet, att hon aldrig skulle förråda henne.

Tidigt på morgonen, när stjärnorna började slockna för dagen, kom häxan in i prinsens kammare för att se, hur där stod till. Och vad hon då såg, gjorde henne inte ledsen. Prinsessan var nu skyldig henne spinnrocken och måste strax gå ner i gåshuset och hämta upp den. Häxan tog emot den och tyckte, att hon fått den för ett riktigt rövarpris. Hon vinkade till sig sin styvdotter och frågade viskande, vad den främmande kvinnan sagt. Men styvdottern svarade bara, att hon hade legat på knä framför prins Hatt och gråtit och pratat en hel hop, som det inte var någon mening i. När häxan fått det beskedet, gick hon in i sin allra innersta kammare och satte sig att spinna på sin gyllene spinnrock. Och lika kvickt som tråden lekte på spindeln, lika kvickt lekte också hennes tankar på allt, vad ont var. Men den som inte hade för roligt, det var prinsessan. Hon satt hela förmiddagen inne i gåshuset med handen under kind och bara grät, så att tårarna rann som de klaraste pärlor.

Men när det led ett stycke på eftermiddagen, tyckte hon, att nu kunde det vara gråtet nog för den gången, nu gällde det att tänka på något annat. Hon reste sig därför, tvättade sig

i ansiktet och tog på sig en glad min. Sedan drog hon upp sin guldstickade sidenpung ur klänningsfickan och gick ut och köpte sig både mat och vin och annat, som kunde fås för pengar. Och så kokte hon och stekte och bullade upp och lagade till ett gästabud, som var ändå ståtligare än förra kvällens.

När allt var färdigt, gick hon upp till slottet

och bad att få tala ett ord med drottningen. Ja, häxan kom strax ut och tackade för sist och ställde sig mycket nådig. Hon hade hela eftermiddagen hört sitt folk prata om alla de nya tillrustningarna nere i gåshuset, och hon undrade mycket, om den främmande kvinnan kanske hade några andra saker, som var lika bra som spinnrocken. Nu var hon därför ivrig att bli bjuden en gång till, och det vart hon också.

— Du var så vänlig, att du höll till godo med lite kvällsmat hos mej i går, sade prinsessan, och då hade vi det, som jag tyckte, riktigt trevligt. Därför tänkte jag nu fråga, om inte du och din styvdotter skulle vilja göra mej den äran och bli mina gäster i kväll också.

— Tack, tack, svarade häxan glad, det ska vi gärna göra.

Prinsessan neg och tackade så mycket för det goda svaret och gick så ner i sitt gåshus igen. Det dröjde inte lång stund, innan hon fick se häxan komma gående ner för backen med sin unga styvdotter bakom sig. Prinsessan sprang strax upp och tog emot dem utanför dörren och bad dem stiga på. Därinne i gåshuset stod bordet dukat med präktiga rätter på silverfat och med vin i kristallflaskor och de kostligaste frukter i guldskålar. De satte sig strax till bords och lät maten sig väl smaka.

Prinsessan bad dem stiga på.

Prinsessan var den artigaste värdinna och gjorde allt för att roa sina gäster. När de ätit och druckit en stund, så att de var nöjda och glada, tog hon fram sin lilla gyllene härvel och lät den härvla och väva de allra finaste sidentyger och gyllendukar. Och det gick, så det frasade om öronen på dem, och det tog aldrig något slut, förrän prinsessan själv sade stopp.

Häxan blev alldeles ifrån sig av häpnad. Visst hade spinnrocken varit bra, men härveln var ändå ett strå vassare, tyckte hon. Något så märkvärdigt hade hon aldrig i sitt liv sett, och hon frågade strax, om hon kunde *få* den härveln. Nej, det kunde hon inte, sade prinsessan, det var den sannerligen alldeles för dyrbar till. Nå, men då kunde hon väl få *köpa* den, tyckte häxan, hon ville ge hur mycket som helst.

— Nej tack, svarade prinsessan, jag handlar inte med härvlar. Kommer jag någonsin att göra mej av med en så stor klenod, så blir det åtminstone inte för pengar.

— Nå, för vad då? frågade häxan.

— Åh, visst kunde väl jag ha mina små infall, jag med, svarade prinsessan, men det lönar sej inte att tala om, du skulle bara bli förargad på mej.

Häxan förstod vad hon menade och tittade på henne med onda ögon.

— Ja, var det inte det jag visste, sade prinsessan och låtsades vara lika nöjd, du tycker inte om det, och det kan ingen undra på. Nu talar vi inte mer om den saken, utan var och en behåller sitt, och vi är lika goda vänner för det.

Men häxan hade strax tänkt ut, att hon gärna kunde gå in på det där villkoret i dag också. Hon behövde ju bara i förväg ge prins Hatt en stark sömndryck igen, och då skulle det gå på samma sätt som förra gången; han skulle varken kunna se den främmande kvinnan eller höra, vad hon hade att säga.

— Nej, kom du, sade hon därför, du ska få, vad du begär och det på fläcken.

De följdes nu åt upp till slottet. Där tog häxan sin styvdotter avsides och befallde henne att gömma sig i prinsens kammare. Men hon fick inte somna utan skulle lägga noga märke till allt, vad den främmande kvinnan hade för sig, och om morgonen skulle hon tala om det för sin styvmor. Sedan tog häxan en bägare och fyllde den med vin, som hon hade blandat med allehanda sömngivande örter. Med den i handen gick hon in till prinsen, där han satt i sin kammare. Styvdottern fick gå med för att vara till hands och bära ut bägaren.

— Här är en dryck, som ska ge dej lugn och ro, sade häxan, så du slipper dina dröm-

mar om sjungande löv och underjordiska salar och alla de andra dumheterna.

Prinsen tog bägaren och tömde den i ett enda drag och räckte den sedan till flickan. Knappt hade detta skett, förrän en tung sömn kom över honom. Han föll tillbaka mot ryggstödet och sjönk i en så djup dvala, att han varken hörde eller såg. Då log häxan i sitt falska hjärta. Hon gick ut till prinsessan, fattade henne vid handen och ledde henne in i kammaren.

— Här har du honom igen, sade hon, och nu kan du få tala med honom, så mycket du vill, jag ska inte störa dej.

Därmed gick hon sin väg, och prinsessan trodde, att hon var ensam med prins Hatt. Hon sprang fram och lade armarna om hans hals och talade om, hur glad hon var, att hon än en gång hade fått se honom. Men han svarade ingenting, och när hon såg efter, märkte hon, att han också nu var försjunken i djup sömn. Då vart hon bekymrad och började med klagande röst ropa hans namn, och hon bad på det bevekligaste om förlåtelse för allt, vad hon brutit honom emot. Men hur hon än ropade och bad, så var prinsen som förut, han varken talade eller svarade. Då blev prinsessan alldeles förtvivlad, och hon föll ner för hans fötter och berättade under strömmande tårar, hur hon

vandrat långa vägar för att söka honom, och hur hon vågat sig in i själva trollfolkets hålor för att få veta, var hon skulle finna honom. Men allt hennes tal var förgäves; prinsen vaknade inte en enda gång; så stark var den sömndryck, som häxan givit honom.

Under tiden stod häxans styvdotter i en vrå och hörde vartenda ord. Men hon tyckte synd om prinsessan och satte sig i sinnet, att hon aldrig skulle förråda henne.

Tidigt på morgonen, så fort stjärnorna började slockna för dagen, kom häxan in i prinsens kammare för att se, hur där stod till. Och vad hon då såg, gjorde henne inte ledsen. Prinsessan var nu tvungen att gå ner i gåshuset och hämta upp den gyllene härveln. Häxan tog emot den och tyckte, som sant var, att hon fått den för ett riktigt rövarpris. Hon vinkade till sig sin styvdotter och frågade, vad den främmande kvinnan sagt. Men styvdottern svarade bara, att hon hade legat på knä framför prins Hatt och gråtit och pratat en hel hop saker, som det inte var någon mening i. När häxan fått det beskedet, gick hon in i sin allra innersta kammare och satte sig att härvla på sin gyllene härvel. Och lika kvickt som tråden löpte på härveln, lika kvickt lekte hennes tankar på allt vad ont var.

Men den, som inte hade för roligt, det var prinsessan. Hon satt hela förmiddagen inne i gåshuset med handen under kind och bara grät, så att tårarna rann som de klaraste pärlor. När

det led ett stycke på eftermiddagen, tyckte hon, att nu kunde det vara gråtet nog för den gången, nu gällde det att tänka på annat. Hon reste sig därför, tvättade sig i ansiktet och tog på sig en glad min. Sedan drog hon upp sin guldstickade sidenpung ur klänningsfickan och gick så ut och köpte sig både mat och vin

och annat, som kunde fås för pengar. Och så kokte hon och stekte och bullade upp och lagade till ett gästabud, som var ännu ståtligare än förra kvällens. Men så var det också sista gången, tänkte hon för sig själv; gick det inte *nu,* så var allt hopp ute, och då hade hon ingen annan önskan än att få dö.

Då allt var färdigt, gick hon upp till slottet och bad att få tala ett par ord med häxdrottningen. Ja, häxan kom strax ut och tackade för sist och ställde sig mycket nådig. Hon hade hela eftermiddagen hört sitt folk prata om alla de nya tillrustningarna nere i gåshuset, och hon undrade mycket om den främmande kvinnan kanske hade några andra saker, som var lika bra som spinnrocken och härveln. Nu var hon därför angelägen att bli bjuden en gång till, och det blev hon också.

— Du har varit så vänlig, att du hållit till godo med lite kvällsmat hos mej både i går och i förrgår, sade prinsessan, och då hade vi det, som jag tyckte, riktigt trevligt. Därför tänkte jag nu fråga, om inte du och din styvdotter skulle vilja göra mej den äran och bli mina gäster i kväll också.

— Tack, tack, sade häxan glad, det ska vi gärna göra.

Prinsessan neg och tackade så mycket för

det goda svaret och gick så ner i sitt gåshus igen. Det dröjde inte lång stund, innan hon fick se häxan komma gående ner för backen med sin unga styvdotter bakom sig. Prinsessan sprang strax upp och tog emot dem utanför dörren och bad dem stiga på. Därinne i gåshuset stod bordet dukat med präktiga rätter på silverfat och med vin i kristallflaskor och de kostligaste frukter i guldskålar. De satte sig strax till bords och lät maten sig väl smaka. Prinsessan var den artigaste värdinna och gjorde allt för att roa sina gäster. När de ätit och druckit en stund, så att de var nöjda och glada, tog hon fram sin lilla guldstickade sidenpung och höll den upp och ner, så att silverslantarna kunde rulla. Och det gjorde de också. Det riktigt rann pengar ur pungen, och på golvet vart det en stor hög. För att de inte skulle behöva stå och trampa i slantarna, måste prinsessan till sist säga stopp. Häxan var alldeles ifrån sig av häpnad. Visst hade spinnrocken och härveln varit bra, men hur liten sidenpungen än var, så gick den ändå utanpå bägge två, tyckte hon. Något så märkvärdigt hade hon aldrig i sitt liv sett, och hon frågade strax, om hon inte kunde *få* den sidenpungen. Nej, det kunde hon inte, sade prinsessan, det var den alldeles för dyrbar till. Nå, men då kunde

hon väl få *köpa* den, tyckte häxan, hon ville ge hur mycket som helst.

— Nej tack, svarade prinsessan, jag handlar inte med sidenpungar. Kommer jag någonsin att göra mej av med en så stor klenod, så blir det åtminstone inte för pengar.

— Åh, jag vet, vad du menar, sade häxan ivrigt, kom du bara, så ska du få, vad du vill, och det på fläcken.

De följdes nu åt upp till slottet. Där tog häxan sin styvdotter avsides och befallde henne att gömma sig i prinsens kammare. Men

hon fick inte på några villkor somna utan skulle lägga noga märke till allt, vad den främmande kvinnan hade för sig, och om morgonen skulle hon tala om det för sin styvmor. Sedan tog häxan en bägare och fyllde den med vin, som hon hade blandat med allehanda sömngivande örter. Med den i handen gick hon in till prinsen, där han satt i sin kammare. Styvdottern fick gå med för att vara till hands och ta emot bägaren, när den var urdrucken.

— Här är en dryck, som ska ge dej lugn och ro, sade häxan, så du slipper dina drömmar om sjungande löv och underjordiska salar och alla de andra dumheterna.

Prinsen tog bägaren och tänkte tömma den i ett enda drag. Men i detsamma såg han, att häxans styvdotter blinkade åt honom och tittade på bägaren och skakade på huvudet, som om hon menade, att han skulle ta sig väl tillvara. Han förde då bägaren till munnen och låtsades dricka, men smakade inte så mycket som en enda droppe utan räckte strax bägaren till flickan. Så fort detta var gjort, föll han tillbaka mot ryggstödet och låtsades sjunka i en så djup dvala, att han varken hörde eller såg. Då log häxan i sitt falska hjärta. Hon gick ut till prinsessan, fattade henne vid handen och ledde henne in i kammaren.

— Här har du honom igen, sade hon, och nu kan du få tala vid honom, så mycket du vill, jag ska inte störa dej.

Därmed gick hon sin väg, och prinsessan trodde, att hon var ensam med prins Hatt. Hon sprang fram och lade armarna om hans hals och talade om, hur glad hon var, att hon än en gång hade fått se honom. Men han var så förvirrad av häxans trollerier och glömskedrycker, att han inte kunde minnas, vem prinsessan var. Han svarade därför ingenting, och prinsessan trodde, att han också den här gången var försjunken i djup sömn. Då blev hon mycket bekymrad och började med klagande röst ropa hans namn, och hon bad honom på det bevekligaste om förlåtelse för allt, vad hon brutit emot honom, både när hon betraktade honom i den underjordiska salen och när hon lät hans yngsta syster komma ut till honom i skogen. Prinsen lyssnade och kunde först inte fatta hennes ord. Men allt efter som hon talade, gick det upp ett ljus för honom, och det började klarna i hans minne, så han kom ihåg sin hustru och sina små barn och allt som hänt, när de blivit skilda ifrån varandra. Härvid kände han sig till mods, som om han höll på att vakna upp ifrån en lång och svår dröm, och han kunde inte få fram ett enda ord. Då

blev prinsessan alldeles förtvivlad över att hennes hopp även den allra sista gången skulle gå om intet. Hon föll ner för hans fötter och berättade under strömmande tårar, hur hon vandrat långa vägar att söka honom, och hur hon vågat sig in i själva trollfolkets hålor för att få veta, var hon skulle finna honom. När prinsen hörde detta, rusade allt blodet till hjärtat på honom, och till sist sprang han häftigt upp och tog prinsessan i famnen och kysste henne. Och hade det förut varit sorg och gråt, så vart det nu fröjd och gamman, och på en lång stund visste varken prinsen eller prinsessan, var de befann sig; så stor var deras glädje över att de äntligen återfunnit varandra.

Men rätt som de stod och hade glömt bort allting annat, så hörde de någon komma fram ur mörkret, och när de såg närmare efter, så märkte de, att det var häxans styvdotter. Prinsessan blev helt förfärad, för hon trodde, att flickan skulle förråda dem, och om hon det gjorde, skulle häxan åter få väldet över prins Hatt. Men flickan talade vänligt till dem och lugnade dem.

— Bli inte rädda, ni, sade hon, jag ska minsann inte förråda er. Jag tänker tvärtom hjälpa er allt vad jag kan, för jag hör inte till häxans folk eller är av hennes sinne. Nej, min

far var en kristen prins liksom du, prins Hatt, och häxan förtrollade honom just på samma sätt, som hon sedan förtrollat dej. Men han tvinade bort av sorg och dog, och allt sedan har jag måst vara kvar i häxans hus. Men bra gärna ville jag bort härifrån, och om vi tre nu håller ihop, så vore det väl märkvärdigt om vi inte skulle kunna ta död på den otäcka trollpackan.

Detta tyckte prinsen och prinsessan om att höra, och de bad flickan sätta sig bredvid dem, så kunde de göra upp en plan.

— Ja, för det första så har ni väl reda på det, sade flickan, att man inte kan få död

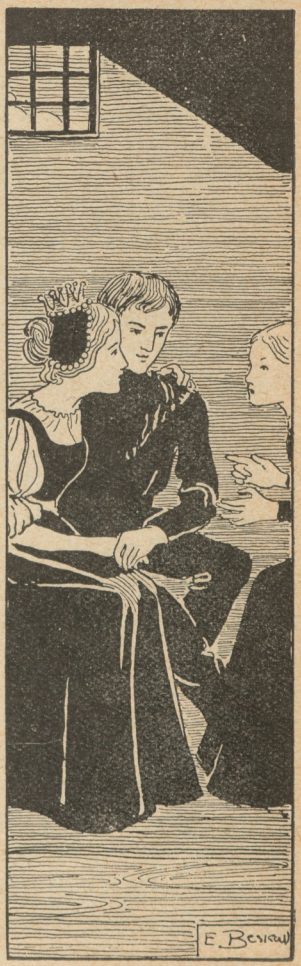

på häxor av den här sorten, utan att man skållar ihjäl dem?

Nej, det hade de inte vetat förut, men när hon nu sade det, så kunde de mycket väl fatta, att det måste vara så.

— Jo, det är alldeles säkert, sade flickan igen, och därför är det nu bäst, att vi till att börja med inte låtsar om någonting alls. När häxan i morgon kommer och frågar dej, prins Hatt, om hon inte strax får ställa till bröllop, så ska du svara ja. Då skickar hon ut och bjuder ihop alla sina otäcka släktingar, och för dem ställer hon till ett hejdundrande gästabud, men eftersom hon nu vet, att du, prinsessa, förstår dej på att laga god mat, så ska du få se, att hon skickar och frågar dej, hur hon ska bära sej åt för att få köttet riktigt mört. Då ska du bara svara så här: »Jo, jag har hört säjas, att man ska göra elden mycket stark och låta lagen koka, ända tills kitteln blir alldeles blå i botten». Sedan behöver ni båda inte göra någonting mer; resten ska jag sörja för.

Prinsen och prinsessan tackade flickan hjärtligt och lovade rätta sig efter vad hon sagt. Sedan satt de länge och språkade med varandra.

Men när det led fram emot morgonen och stjärnorna började slockna för dagen, smög sig

flickan tillbaka till sin vrå, prins Hatt lutade sig mot ryggstödet och låtsades sova, och prinsessan lade sig på knä framför honom, fattade hans händer och tog på sig en ledsen och förgråten uppsyn. Strax därefter kom häxan in i prinsens kammare för att se, hur det stod till. Och vad hon då såg, gjorde henne inte ledsen. Prinsessan var nu skyldig henne den guldstickade sidenpungen och måste strax lämna den ifrån sig. Häxan tog emot den och tyckte, att hon fått den för ett riktigt rövarpris. Hon vinkade sedan till sig sin styvdotter och frågade henne viskande, vad den främmande kvinnan haft att säga. Men styvdottern svarade bara, att hon legat på knä framför prins Hatt och gråtit och pratat en hop saker, som det inte var någon mening i. När häxan fått detta besked, gick hon in i sin allra innersta kammare och satte sig att ösa silverslantar ur sin guldstickade sidenpung. Och lika full som sidenpungen var med slantar, lika fullt var hennes huvud av onda tankar.

6. Befrielsen.

Rätt som häxan satt och såg hur slantarna trillade fram, tänkte hon för sig själv, att nu borde hon ha råd att ställa till ett hejdund-

rande bröllop. Och till det kunde hon bjuda ihop alla sina släktingar, både stora och små och låta dem äta och dricka, så mycket de ville. De skulle i alla fall inte orka äta henne fattig, så länge hon hade den utmärkta sidenpungen att ösa pengar ur. Hon gick strax till prins Hatt och frågade, om han inte nu kände sig så pass bra, att de snart kunde hålla bröllop. Jo för all del, sade prins Hatt, det kunde de gärna göra, från hans sida fanns det inte det minsta hinder. När häxan hörde detta, blev hon så glad i hågen, att hon inte visste, på vilket ben hon skulle stå.

— Det kan man då sannerligen kalla tur, sade hon. I förrgår fick jag spinnrocken och i går härveln och i dag sidenpungen, och ändå är det inte nog, utan i dag får jag min kära fästmans ja och samtycke till på köpet. Men nu ska det också bullas upp, och det så det står härliga till.

Och så skedde det också. Häxan for omkring som en virvelvind, både uppe och nere, och om en liten stund hade hon vänt upp och ner på hela slottet. Allt skulle vara färdigt i röda rappet, och ingenting fick det knusslas på. Häxan skickade ut sändebud och lät bjuda ihop alla sina släktingar, både stora och små, etthundra trollkarlar och tvåhundra trollkäringar och tre-

hundra trollungar, och hon skickade dem särskilt den hälsningen, att de allihop skulle få äta så mycket nötkött, som de någonsin kunde sätta i sig. Till att börja med lät hon bära fram sin stora kittel, som rymde aderton oxar på en gång, så stor var den. I den kitteln skulle det första koket ske, och det skulle vara för de allra förnämsta gästerna, så det var mycket noga med, att det blev riktigt lyckat. När elden var uppgjord och oxarna slaktade, kom häxan ihåg, hur fint och mört det köttet hade varit, som den främmande vandringskvinnan bjudit henne på.

Hon sände därför efter prinsessan och frågade, om hon visste, hur de skulle bära sig åt för att få det riktigt bra.

— Jo, svarade prinsessan, jag har hört säjas, att man ska göra elden mycket stark och låta lagen koka, ända tills kitteln blir blå i botten.

Detta tyckte häxan var ett förståndigt råd. Hon lät därför elda ändå mer än förut, så att vattnet bubblade och stänkte högt upp över brädden. När det lidit en stund, lät hon sätta en stege intill kitteln och bad prinsessan gå upp och titta efter, om inte kitteln var blå i botten ännu. Styvdottern skulle stå nedanför och hålla i stegen. Prinsessan gick upp, lutade sig fram över brädden och såg ner i vattnet. Nej, hon kunde inte se någon blånad, sade hon. Häxan lät då brassa på än värre, och när det lidit en stund, bad hon prins Hatt gå upp och titta efter, om inte kitteln var blå i botten ännu. Styvdottern skulle hålla i stegen, så att den stod stadigt. Prinsen gick upp, lutade sig fram över brädden och såg ner i vattnet. Nej, inte heller han kunde se någon blånad, sade han.

— Det var då också märkvärdigt, utbrast häxan, det är ju så hett, att det sjunger i kitteln. Ni måtte inte ha sett efter ordentligt. Håll i stegen, du flicka, så får jag själv gå upp och titta.

Hon lutade sig fram över kitteln.

Hon gick upp och lutade sig fram över brädden och såg ner i vattnet, där det bubblade och kokade som allra värst. Men någon blånad var hon inte god till att se. Detta gjorde henne förargad, och full av otålighet lutade hon sig allt mer fram över kitteln, medan hon höll handen för ögonen för att kunna se så mycket tydligare. Men som hon så stod framåtböjd över kitteln och tittade ner i bubblorna, lyfte hennes styvdotter hastigt en liten smula på stegen. Det var bara en liten, liten smula — men det var nog. Häxan miste jämvikten, och i nästa ögonblick blev det ett stort plask, så att det kokheta vattnet stänkte högt i himmelens sky. I detsamma gav häxan till det allra hiskligaste vrål. Men strax därefter vart hon tyst, alldeles tyst, och sedan kunde ingenting annat höras än eldens sprakande och vattnets puttrande. Styvdottern och prinsen och prinsessan stod kvar och lyssnade en lång stund. Men när de kunde förstå, att häxan inte längre ville dem något, så tyckte de, att de ingenting mer hade att uträtta där på stället. Att vänta på de hundra trollkarlarna och de tvåhundra trollkäringarna och de trehundra trollungarna tyckte de inte lönade sig. De tog därför den gyllene spinnrocken, den gyllene härveln och den gyllene sidenpungen och gav sig i väg

igenom skog och lund och över berg och dal.

*

När de vandrat länge och väl och stjärnorna började slockna för dagen, såg de på långt håll ett präktigt slott, som låg och glimmade i mor-

gonsolen. Då de gått ett stycke till, märkte de, att mitt på slottets gård stod en grön hasselbuske, och när de kom närmare, så hörde de ifrån busken ett härligt spel, som liknade harpor och fågelsång. Prinsessan hoppade till av glädje, för hon kände strax igen, att det var de tre sjungande löven — samma tre löv, som hon först hade längtat så mycket efter och som sedan hade spelat för henne så ofta där nere i den underjordiska salen. Men än gladare blev både hon och prinsen, då de kom fram till den gröna hasselbusken. För där mötte dem prinsens tre systrar, och de hade med sig deras båda små gossar och deras lilla flicka. Hela gården bakom systrarna var full av människor, som alla var prins Hatts undersåtar, och så snart prinsen och prinsessan stigit upp för slottstrappan, blev prinsen utropad till kung och prinsessan till drottning.

Sedan levde de lyckliga och nöjda i många, många år. Och ryktet om prinsen och prinsessan och om deras trogna kärlek gick ut över all världen.

Men på slottets gård stod den evigt grönskande hasselbusken och i dess topp satt de tre sjungande löven, och de klingade utan uppehåll genom alla tider från släkte till släkte. Och barnen visste ingenting bättre än att leka och

drömma under buskens grenar, och när de gamla vandrade förbi, brukade också de stanna där en liten stund och höra på det sköna spelet, innan de gick till sina sysslor igen. Och än i dag, när någon är trött och tung till mods, så behöver han bara lyssna till de sjungande lövens klang, så känner han sig strax fri och lätt till sinnes som ett sorglöst barn.

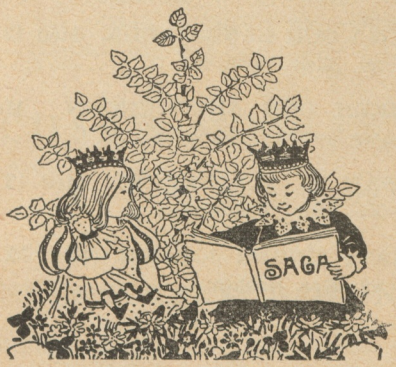

INNEHÅLL

Sid.

Inledning 5

LILLA ROSA OCH LÅNGA LEDA. Med 12 teckningar av Elsa Beskow 7

VALLPOJKEN OCH ÄLVEKUNGEN. Med 17 teckningar av Elsa Beskow 38

PRINSESSAN PÅ GLASBERGET. Med 13 teckningar av Edw. Forsström 85

PRINS HATT UNDER JORDEN. Med 32 teckningar av Elsa Beskow 133

Svenska Folksagor

Andra samlingen

BARNBIBLIOTEKET SAGA NR 7

INNEHÅLL: Askepåten och den lilla råttan. — Silvervit och Lillvacker. — Östan om solen och nordan om jorden. — Pojken som åt i kapp med jätten. — Prins Anesidej och prinsessan Meserimej. — Jättestugan med korvtaket. — Pojken och näcken.

Svenska Folksagor
och folkvisor

Tredje samlingen

BARNBIBLIOTEKET SAGA NR 150

INNEHÅLL: Det svarta skrinet och det röda. — Pojken med fiolen. — Prinsessan i guldburen. — Storfotamor, Storgumpamor och Stortummamor. — Inga, liten kvarnpiga. — Havsfrun. — Bergakungen. — De båda väverskorna. — Sköldmön. — Dalabo Jonsson. — Herr Olof i älvornas dans. — Holger Dansk och trollet Burman. — Sankt Örjans visa. — Sven i Rosengård.

SVENSK LÄRARETIDNINGS FÖRLAG

ALLA BARN VILL SPELA TEATER!

Allt oftare begär svenska skolbarn att vid fester och avslutningar få uppföra ett litet skådespel. Vad bör då väljas? Var finna den bästa pjäsen, ej för lång, svår och invecklad, helst med många korta roller, enkla dekorationer och lätta arrangemang.

Vi ha mycket att välja på — mer än 200 stycken med olika motiv och miljö — somliga lockande till glada skratt, andra manande till eftertanke. Varje smakriktning kan få sitt.

Ej mindre än tjugo samlingar Barnteatern och fyra samlingar Ungdomsteatern har utgivits å vårt förlag.

Rekvirera vår katalog med fullständig förteckning å alla våra teaterstycken, med detaljerad uppgift å antal akter, skådespelens karaktär och svårighetsgrad, antal medspelande och andra anvisningar. Fås gratis och fraktfritt!

SVENSK LÄRARE-TIDNINGS FÖRLAG

Stockholm

Svenska
Barnboks-
Institutet
STOCKHOLM

Svenska barnboksinstitutet
26470000120

BARNBIBLIOTEKET SAGA:

Andersens sagor I, II, III .. 112, 113, 127
Arabia land 176
Australiens hemlighet . 145
Barnens paradis 96
Barnteatern 1—22 57, 92, 95, 104, 109, 123, 124, 137, 143, 149, 159, 172, 178, 184, 185, 191, 197, 198, 203, 210, 216, 219.
Billy Boy 82
Björnjägarens son 99
Booker Washington .. 16
Bröderna Grimms sagor I, II 17, 87
Buffalo Bill 33
David Copperfield 201
De tre musketörerna I, II 133, 134
Den heliga Genoveva .. 46
Den heliga Lucia 135
Den hemlighetsfulla ön 80
Den lille puckelryggen 91
Den siste mohikanen .. 37
Den underbara ädelstenen 34
Den unge boerhjälten.. 14
Det gyllene skinnet .. 98
Det sjunkna guldskeppet 61
Det var en gång 200
Diamantäpplet 32
Dirk Trom 175
Drottning Karins ring. 72
En liten naturdyrkare. 62
En världsomsegling under havet 70
Flickan från Texas .. 94
Frans Fladders frieri.. 173
Franska sagor 12
Fru Skata i trolltallen 156
Fågel Blå 147
Genom sekleria I och II 100, 101
Genom öknen 154
Genoveva 46
Glad sommar 181
Gossen från Nykarleby 128
Grimms sagor I och II 17, 87
Grin-Olle och Inga-Lisa 115
Grottpojken 63
Gula Vargen 15
Guldbockarna 79
Guldfågeln 167
Gullivers underbara resor 10
Gutenberg i Hönslösa.. 51
Havets hjältar 65
Hemma hos far 120
Hittebarnet 18
Hjortdödaren 138
Hjältar och kungar .. 121
Hjälten från Panama 105
Hjärtat på rätta stället 60
Huckleberry Finns äventyr 166
Hunden Tipp 13
I Hopparelands 196
I Hönslösa och Halmåkra 31
I juletid 153
I zigenarnas spår 183
Idrottsföreningen De Tre Falkarna 188
Indiska sagor 47
Ivanhoe I och II .. 77, 78
Ja och nej 26
Jako 122
Jakob Ärlig 157
Jan och Jon och Lilltrollet 141
Japanska sagor 40
Jim Jarvis 211
Jorden runt på åttio dagar 5
Jultomten 205
Jungman Niklas Bock 163
Kalven August 199
Kapten Grants barn .. 21
Kasper Kul 206
Kolumbus 50
Konungariket i havet. 85
Kung Svarträv av Ataspaska 30
Kungsbarn 119
Kungens lille doktor .. 215
Kämparna i Alleberg.. 160
Könnick 107
Lajla 88
Lasse den late 108
Lateper 165
Lilla Nelly 44
Lilla Tomine 49
Lillebror i Indien ... 148
Lill-Petter Gräshoppa 73
Loffe 136
Lucia 135
Lyckogrisen 182
Lång, Längre, Längst. 130
Läxor och lek 161
Marco Polo 55
Maria Nyckelpigas äventyr 189
Mattias Sandorf 39
Medeltidssagor 6
Med MD 117 117
Mycket väsen för ingenting 125
Münchhausens äventyr 64
Månbarnen 118
Nalle Brum 164
Niklas Bock 163
Nordens apostel 140
Nulle Nallesson 212
Nybyggarna i Kanada 179
Oliver Twist 186
Olle på Söder 192
Onkel Toms stuga 4
Ormkungen 83
Ostindiefarare 217
Pelle blir prins 220
Pelle Frisk 90
Pelle Glader 213
Pelle Vallare 76
Peter Rosegger 54
Piff och Paff 187
Pojken som var med om allt 142
Prins Hummelum 86
Prins Prigio 158
Prinsar och prinsessor 58
Prinsen med guldkorna 103
Prinsen och tiggargossen 41
Prästgårdsbarnen i Graneby 89
Puttefnask och Storebrask 126
Pågar och töser 81
Pärlbandet 43
Robinson Kruse 2
Rosenfager 36
Rosen och ringen 74
Rulaman 48
Sagomoster 116
Sagor från Alhambra. 69
Selim och Kalulu 24
Silkesvinges sagor 106
Silvertornet 28
Silvervit 144
Skogslöparen 53
Skrattar bäst som skrattar sist 195
Solkatten 110
Soria Moria slott 168
Storebror Stark 130
Storfågeln 180
Styrman Hurtig 11
Svanevit och Rosenröd 38
Svart på vitt 174
Sven Orädd 97
Svenska Folksagor, I, II och III 1, 7, 150
Svenska sägner 20
Sveriges blåa band 160
Tattar-Anna 193
Tiden går 151
Tom Sawyer 146
Tom Sawyer på resa .. 194
Tom Sawyer som detektiv 190
Tomteberättelser 19
Tomteboda prästgård.. 102
Tomtefars sagor 25
Tomtesagor 22
Tripp, Trapp, Trull ... 66
Trippalätt och Klumpapå 162
Trojanska kriget 9
Trollen som ville bada 218
Trollbarnen som ville ha smörgås 152
Trollen i trollskogen .. 202
Trollfågeln 177
Trollsländan 132
Trollungen Jönsekluns 209
Tummeliten 170
Tusen och en natt, I, II och III 3, 8, 56
Tvillingarna 75
Två års ferier 27
Tyska folksagor 45
Var är Kisse Miss? .. 207
Vikingaliv 71
Ville Våghals 171
Vipp 208
Vitt och rött, I och II 204, 214
Ärpa, snärpa, gullvärpa 155
Öknens ande 93
Östan och västan 23
Över ryska snöfält .. 68

Svensk Läraretidnings Förlag

Pris kart. 2:50

O. LINDST. BOKTR. STHLM 45 19374

SAGA

1

Svenska folk-sagor

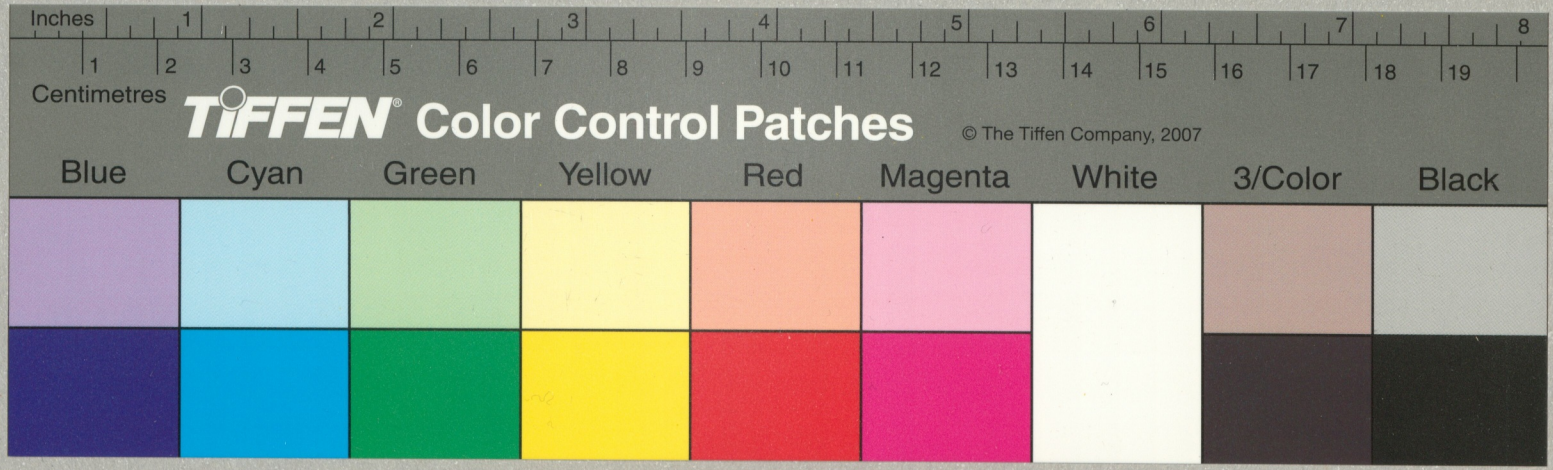
Inches
1
2
3
4
5
6
7
8
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
Centimetres
TIFFEN® Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black